

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

**ИЗВЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА
ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЕЛЕКТРО -
ОПТО МЕХАНИКА „ТЕЛЕОПТИК – ЖИРОСКОПИ“,
БЕОГРАД – ЗЕМУН ЗА 2023. ГОДИНУ**

Број: 400-57/2024-06/14

Београд, 9. октобар 2024. године

С А Д Р Ж А Ј :

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	3
ПРИЛОГ I – РЕЗИМЕ ОТКРИВЕНИХ НЕПРАВИЛНОСТИ, ПРЕПОРУКА И МЕРА ПРЕДУЗЕТИХ У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ	6
ПРИЛОГ II – НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЕЛЕКТРО – ОПТО МЕХАНИКА „ТЕЛЕОПТИК – ЖИРОСКОПИ“, БЕОГРАД – ЗЕМУН ЗА 2023. ГОДИНУ.....	14
ПРИЛОГ III – ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЕЛЕКТРО – ОПТО МЕХАНИКА „ТЕЛЕОПТИК – ЖИРОСКОПИ“ БЕОГРАД – ЗЕМУН ЗА 2023. ГОДИНУ	61

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Негативно мишљење о финансијским извештајима

Извршили смо ревизију приложених финансијских извештаја Друштва с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун за 2023. годину, који обухватају: 1) Биланс стања, 2) Биланс успеха, 3) Извештај о осталом резултату, 4) Извештај о променама на капиталу, 5) Извештај о токовима готовине и 6) Напомене уз финансијске извештаје.

По нашем мишљењу, због значаја питања описаних у делу извештаја *Основ за негативно мишљење о финансијским извештајима*, финансијски извештаји за 2023. годину, не дају истинит и објективан приказ финансијског положаја Друштва с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун на дан 31. децембар 2023. године, као и резултата његовог пословања, промена на капиталу и токова готовине за пословну годину завршену на тај дан.

Основ за негативно мишљење о финансијским извештајима

Друштво је у финансијским извештајима за 2023. годину више исказало нематеријалну имовину за 149.753 хиљаде динара, залихе материјала за износ од 2.958 хиљада динара, а мање трошкове материјала за израду за 121.317 хиљада динара, трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе за 28.346 хиљада динара и опрему за 2.958 хиљада динара.

Друштво није успоставило обрачун трошкова и учинака у складу са Правилником о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике, није утврдило цену коштања залиха недовршене производње у складу са захтевима МРС 2 – Залихе, није преиспитало могућност евентуалне реализације залиха и није вршило њихово свођење на нето оствариву вредност. Због наведеног, Друштво није обезбедило доказе који потврђују исказано стање залиха недовршене производње у износу од 646.029 хиљада динара, залиха готових производа у износу од 62.432 хиљаде динара, залиха материјала у износу од 405.164 хиљаде динара и прихода од повећања вредности залиха недовршених и готових производа у износу од 467.461 хиљаде динара.

Друштво није вршило резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених по основу отпремнина приликом одласка у пензију, јубиларних награда и неискоришћених годишњих одмора, нити процену висине губитака по судским споровима који се воде против Друштва.

Напомене уз финансијске извештаје Друштва нису састављене у складу са Законом о рачуноводству и у складу са МРС 1 – Презентација финансијских извештаја, јер Друштво није обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину неусаглашена потраживања за плаћене авансе инодобављачу у износу од 13.114 хиљада динара, неусаглашене обавезе за примљене авансе у износу од 313.781 хиљаду динара, за камате исказане у износу од 57.018 хиљада динара и за порез на додату вредност (са каматом) у износу од 64.239 хиљада динара.

Ревизију смо извршили у складу са Законом о Државној ревизорској институцији¹, Пословником Државне ревизорске институције² и Међународним стандардима врховних ревизорских институција (ISSAI). Наша одговорност, у складу са овим стандардима, детаљније је описана у делу извештаја *Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја*. Независни смо у односу на субјекта ревизије у складу са ISSAI 130 – Етички кодекс врховних

¹ „Службени гласник РС“, бр. 101/05, 54/07, 36/10 и 44/18 – др. закон

² „Службени гласник РС“, број 9/09

ревизорских институција и Етичким кодексом за државне ревизоре и друге запослене у Државној ревизорској институцији и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу са овим кодексима. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и адекватни да нам пруже основ за наше негативно мишљење.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство субјекта ревизије је одговорно за припрему и истинит и објективан приказ ових финансијских извештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања и законом којим је уређено рачуноводство и за оне интерне контроле за које одреди да су потребне за припрему финансијских извештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке.

При састављању финансијских извештаја, руководство је одговорно за процену способности субјекта ревизије да настави са пословањем у складу са начелом сталности, обелодањујући, по потреби, питања која се односе на сталност пословања и примену начела сталности пословања као рачуноводствене основе, осим ако оснивач намерава да субјект ревизије престане са пословањем, или нема другу реалну могућност осим да то уради. Руководство је одговорно за надгледање процеса финансијског извештавања субјекта ревизије.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја

Наш циљ је стицање уверавања у разумној мери о томе да финансијски извештаји, узети у целини, не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке, и издавање извештаја о ревизији који садржи наше мишљење. Уверавање у разумној мери означава висок ниво уверавања, али не представља гаранцију да ће ревизија спроведена у складу са ISSAI увек открити материјално погрешне исказе ако такви искази постоје. Погрешни искази могу настати услед криминалне радње или грешке и сматрају се материјално значајним ако је разумно очекивати да ће, појединачно или збирно, утицати на економске одлуке корисника донете на основу ових финансијских извештаја.

Као део ревизије у складу са ISSAI, примењујемо професионално просуђивање и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Такође:

- Идентификујемо и процењујемо ризике од материјално значајних погрешних исказа у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке; осмишљавамо и обављамо ревизијске поступке као одговор на те ризике; и прибављамо довољно адекватних ревизијских доказа да обезбеде основ за мишљење ревизора. Ризик да неће бити идентификовани материјално значајни погрешни искази који су резултат криминалне радње већи је него за погрешне исказе настале услед грешке, зато што криминална радња може да укључи удруживање, фалсификовање, намерне пропусте, лажно представљање или заобилажење интерне контроле.
- Стичемо разумевање о интерним контролама које су релевантне за ревизију ради осмишљавања ревизијских поступака који су прикладни у датим околностима, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерне контроле субјекта ревизије.
- Процењујемо примењене рачуноводствене политике и у којој мери су разумне рачуноводствене процене које је извршило руководство.
- Доносимо закључак о прикладности примене начела сталности као рачуноводствене основе од стране руководства и на основу прикупљених ревизијских доказа, да ли постоји материјална неизвесност у вези са догађајима или условима који могу да изазову значајну сумњу у погледу способности ентитета да настави са пословањем у складу са начелом сталности. Ако закључимо да постоји материјална неизвесност, дужни смо да

у свом извештају скренемо пажњу на повезана обелодањивања у финансијским извештајима или, ако таква обелодањивања нису адекватна, да модификујемо своје мишљење. Наши закључци се заснивају на ревизијским доказима прикупљених до датума извештаја ревизора. Међутим, будући догађаји или услови могу за последицу да имају да ентитет престане да послује у складу са начелом сталности.

–Процењујемо укупну презентацију, структуру и садржај финансијских извештаја, укључујући обелодањивања, и да ли су у финансијским извештајима приказане трансакције и догађаји на такав начин да се постигне истинит и објективан приказ.

Саопштавамо лицима овлашћеним за управљање, између осталог, планирани обим и време ревизије и значајне ревизијске налазе, укључујући све значајне недостатке интерне контроле које смо идентификовали током ревизије.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић

Државна ревизорска институција

Макензијева 41

11000 Београд, Србија

9. октобар 2024. године

ПРИЛОГ I

РЕЗИМЕ ОТКРИВЕНИХ НЕПРАВИЛНОСТИ, ПРЕПОРУКА И МЕРА ПРЕДУЗЕТИХ У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ

С А Д Р Ж А Ј:

1. Резиме откривених неправилности у ревизији финансијских извештаја.....	8
2. Резиме датих препорука у ревизији финансијских извештаја.....	10
3. Мере предузете у поступку ревизије	12
4. Захтев за достављање одазивног извештаја	12

1. Резиме откривених неправилности у ревизији финансијских извештаја

ПРИОРИТЕТ 1³

1) Опрему која је у пословним књигама била исказана по набавној вредности од 3.567 хиљада динара, исправци вредности од 609 хиљада динара и садашњој вредности од 2.958 хиљада динара, Друштво је у 2023. години пренело на рачун залиха материјала, без веродостојних рачуноводствених исправа, што није у складу са чланом 9 Закона о рачуноводству. Због наведеног Друштво је исказало опрему у износу мањем за 2.958 хиљада динара и залихе материјала у износу већем за 2.958 хиљада динара. (Напомена 2.2.1.2)

2) Друштво је у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину исказало нематеријалну имовину у износу од 149.753 хиљаде динара, при чему нису испуњени услови за признавање нематеријалне имовине одређени параграфима 3 и 18 МРС 38 – Нематеријална имовина. Исказана нематеријална имовина се односи на уговор од 12. октобра 2022. године чији предмет је испорука добара и услуга крајњем кориснику, по коме је примљен аванс од 90% вредности уговора. Параграфом 3 МРС 38 – Нематеријална имовина одређено је да се овај стандард не примењује на нематеријалну имовину коју ентитет држи ради продаје у редовном току пословања. У цену коштања исказане нематеријалне имовине укључени су и трошкови за које Друштво у поступку ревизије није презентовало доказе да су директно везани за процес израде производа по наведеном уговору. Услед наведеног, Друштво је исказало већу нематеријалну имовину за 149.753 хиљаде динара, а мање трошкове материјала за израду за 121.317 хиљада динара и мање трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе за 28.346 хиљада динара. (Напомена 2.2.1.1)

ПРИОРИТЕТ 2⁴

3) Попис грађевинских објеката исказаних по садашњој вредности од 1.020.950 хиљада динара, нематеријалне имовине у износу од 150.024 хиљаде динара, залиха у износу од 1.113.625 хиљада динара, примљених аванса у износу од 1.859.511 хиљада динара, осталих краткорочних обавеза у износу од 175.628 хиљада динара и имовине евидентиране у ванбилансној евиденцији у износу од 23.597 хиљада динара није извршен на прописан начин, јер пописне комисије нису утврдиле разлике између стварног и књиговодственог стања, нису сачиниле пописне листе имовине и обавеза или их нису сачиниле на прописан начин, нити су пре пописа залиха готових производа и имовине исказане у ванбилансној евиденцији извршене неопходне припреме, што није у складу са чл. 7, 9, 10 и 12 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем. (Напомена 2.2.1)

4) Друштво је у оквиру залиха материјала у износу од 405.164 хиљаде динара исказало залихе које потичу из ранијих година, односно залихе са умањеним обртом за које није преиспитало могућност евентуалне реализације наведених залиха и није извршило њихово свођење на нето оствариву вредност, што није у складу са параграфима 28 – 33 МРС 2 – Залихе. Због наведеног, Друштво није обезбедило доказе који потврђују вредност залиха исказаних у пословним књигама у износу од 405.164 хиљаде динара. (Напомена 2.2.1.4)

5) Друштво није успоставило обрачун трошкова и учинака у складу са чланом 66 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике којим је прописано да правна лица и предузетници који обављају производну делатност у класи 9 обавезно воде основне рачуне 900, 902, групе рачуна 95 и 96 и рачуне 980, 982 и 983. Друштво нема јасно дефинисану структуру цене коштања, а презентовани начин утврђивања цене коштања залиха недовршене производње исказане у

³ **Приоритет 1** - грешке, неправилности и погрешна исказивања које је могуће отклонити у року од 90 дана

⁴ **Приоритет 2** - грешке, неправилности и погрешна исказивања које је могуће отклонити пре припремања наредног сета финансијских извештаја а не дуже од годину дана.

износу од 646.029 хиљада динара, није у складу са захтевима параграфа 9, 10, 11 и 12 – 18 МРС 2 – Залихе, јер нису презентовани докази да су признати трошкови везани за јединице производње. Друштво није распоређивало трошкове који доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и у садашње стање на све носиоце трошкова. Друштво није јасно раздвојило фазе у производњи производа и није водило помоћну евиденцију о свим произведеним готовим производима и полупроизводима, који су продати или уграђени, што није у складу са чланом 12 Закона о рачуноводству. У поступку ревизије утврђено је да постоје залихе недовршене производње и готових производа које потичу из ранијих година и које нису имале промене у 2023. години за које Друштво није преиспитало могућност евентуалне реализације наведених залиха и није извршило њихово свођење на нето оствариву вредност у складу са параграфима 28 – 33 МРС 2 – Залихе. Због наведеног, Друштво није обезбедило доказе који потврђују исказано стање залиха недовршене производње у износу од 646.029 хиљада динара, залиха готових производа у износу од 62.432 хиљаде динара, као ни исказане приходе од повећања вредности залиха недовршених и готових производа у износу од 467.461 хиљаде динара. (Напомена 2.2.1.4)

6) Друштво није пре састављања финансијских извештаја за 2023. годину, доставило стање потраживања по основу плаћених аванса инодобављачу Data Device Corporation (DDC), USA у износу од 13.114 хиљада динара, у вези са којим није извршена испорука, нити је обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје наведена неусаглашена потраживања, што није у складу са чланом 22 ст. 2 и 4 Закона о рачуноводству. (Напомена 2.2.1.4)

7) Друштво није вршило резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених по основу отпремнине приликом одласка у пензију, јубиларних награда и неискоришћених годишњих одмора, односно за обавезе према запосленима, које се исплаћују у складу са стеченим правима у току трајања и након престанка запослења, у складу са МРС 19 – Примања запослених и чланом 29 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике. (Напомена 2.2.1.10)

8) У Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину Друштво није обелоданило неусаглашене обавезе за примљене авансе који су према подацима купаца већи за 313.781 хиљаду динара од износа који су приказани у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину, што није у складу са чланом 22 став 4 тачка 2 Закона о рачуноводству. (Напомена 2.2.1.13)

9) У Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину, Друштво није обелоданило неусаглашене обавезе за камате исказане у пословним књигама и финансијским извештајима у износу од 57.018 хиљада динара, од којих се на обавезе према Беобанци у стечају односи износ од 32.414 хиљада динара, а на обавезе према ЈКП „Београдске електране“, Београд износ од 24.605 хиљада динара, што није у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству. (Напомена 2.2.1.15)

10) У Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину, Друштво није обелоданило неусаглашене обавезе за порез на додату вредност са Пореском управом Министарства за финансије Републике Србије по основу основног дуга у износу од 5.247 хиљада динара и камате у износу од 58.992 хиљаде динара, што није у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству. (Напомена 2.2.1.16)

11) Друштво није вршило процену висине губитака по судским споровима који се воде против Друштва, на основу којих би у пословним књигама признало и у финансијским извештајима приказало резервисања за процењене губитке, што није у складу са МРС – 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина и чланом 41 Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва. (Напомена 2.2.7)

ПРИОРИТЕТ 3⁵

12) Друштво није успоставило адекватан и ефикасан систем финансијског управљања и контроле према захтевима Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору и то:

- није идентификовало и утврдило ризике који могу утицати на остварење циљева Друштва у складу са чланом 7 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору;

- није донело писане политике и процедуре које би пружиле разумно уверавање да су ризици за постизање циљева ограничени на прихватљив ниво дефинисан у процедурама за управљање ризиком у складу са чланом 7 став 1 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору;

- Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Друштву од 25. маја 2022. године није одредило лица која су надлежна за магацин готових производа, нити њихове обавезе и одговорности;

- Правилник о организацији и систематизацији послова Друштва од 25. маја 2022. године није усаглашен са Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва од 15. децембра 2020. године у делу који се односи на организацију рачуноводственог система;

- није доставило Министарству финансија – Централној јединици за хармонизацију Годишњи извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2023. годину који се предаје до 31. марта 2024. године, што није у складу са чланом 19 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору. (Напомена 2.1)

13) Друштво није успоставило интерну ревизију у складу са одредбама члана 82 Закона о буџетском систему и одредбама члана 3 и 21 Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање интерне ревизије у јавном сектору, јер интерни ревизор није функционално и организационо независан, не располаже са сертификатом овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору, односно овлашћеног интерног ревизора, нити је спроводио интерну ревизију у 2023. години у Друштву. (Напомена 2.1.)

2. Резиме датих препорука у ревизији финансијских извештаја

ПРИОРИТЕТ 1

1) Препоручујемо Друштву да у пословним књигама и финансијским извештајима, у складу са захтевима међународних рачуноводствених стандарда изврши исправку неправилно исказаних трошкова и нематеријалне имовине у износу од 149.753 хиљаде динара. (Напомена 2.2.1.1. – Препорука број 4)

⁵ **Приоритет 3** – грешке, неправилности и погрешна исказивања која је могуће отклонити у року од датума припреме наредног сета финансијских извештаја до три године.

ПРИОРИТЕТ 2

2) Препоручујемо Друштву да попис имовине и обавеза врши на начин прописан чл. 7, 9, 10 и 12 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем. (Напомена 2.2.1. – Препорука број 3)

3) Препоручујемо Друштву да преиспита могућност евентуалне реализације залиха материјала и да изврши њихово свођење на нето оствариву вредност у складу са параграфима 28 – 33 МРС 2 – Залихе. (Напомена 2.2.1.4. – Препорука број 5)

4) Препоручујемо Друштву да успостави обрачун трошкова и учинака у складу са Правилником о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике, да залихе недовршене производње и готових производа евидентира и вреднује у складу са Законом о рачуноводству и МРС 2 – Залихе. (Напомена 2.2.1.4. – Препорука број 6)

5) Препоручујемо Друштву да пре састављања финансијских извештаја достави стање потраживања за плаћене авансе инодобављачима и да неусаглашене плаћене авансе обелодани у Напоменама уз финансијске извештаје. (Напомена 2.2.1.4. – Препорука број 7)

6) Препоручујемо Друштву да обрачунава и евидентира резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених у пословним књигама у складу са МРС 19 – Примања запослених и Правилником о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике. (Напомена 2.2.1.10. – Препорука број 8)

7) Препоручујемо Друштву да у Напоменама уз финансијске извештаје обелодани податке о неусаглашеним примљеним авансима у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству. (Напомена 2.2.1.13. – Препорука број 9)

8) Препоручујемо Друштву да у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству обелодани податке о неусаглашеним осталим краткорочним обавезама у Напоменама уз финансијске извештаје. (Напомена 2.2.1.15. – Препорука број 10)

9) Препоручујемо Друштву да у Напоменама уз финансијске извештаје обелодани податке о неусаглашеним обавезама за порез на додату вредност са Пореском управом Министарства за финансије Републике Србије. (Напомена 2.2.1.16 – Препорука број 11)

10) Препоручујемо Друштву да врши процену висине губитака по судским споровима и да у зависности од резултата процене, врши резервисања по наведеном основу у складу са рачуноводственом политиком и МРС 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина. (Напомена 2.2.7 – Препорука број 12)

ПРИОРИТЕТ 3

11) Препоручујемо Друштву да успостави адекватан и ефикасан систем финансијског управљања и контроле у складу са Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору, с акцентом на следећим мерама:

- да утврди ризике који могу утицати на остварење циљева Друштва и контроле над потенцијалним догађајима и ситуацијама које могу имати супротан ефекат на остварење циљева корисника јавних средстава и са задатком да пружи разумно уверавање да ће циљеви бити остварени;

- да усвоји писане политике и процедуре за управљање ризиком и контролу њихове примене, са циљем да се ризици ограниче на прихватљив ниво;

- да Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Друштву одреди лица која су надлежна за магацин готових производа, као и њихове обавезе и одговорности;

- да усагласи Правилник о организацији и систематизацији послова Друштва и Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва у делу који се односи на организацију рачуноводственог система и

- да достави Годишњи извештај о систему финансијског управљања и контроле Министарству финансија – Централној јединици за хармонизацију. (Напомена 2.1 – Препорука број 1)

12) Препоручујемо Друштву да предузме активности на успостављању интерне ревизије на један од начина прописаних Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору, са акцентом на функционалној и организационој независности интерне ревизије и спровођењу интерне ревизије од стране лица која испуњавају услове за обављање послова интерне ревизије. (Напомена 2.1 – Препорука број 2)

3. Мере предузете у поступку ревизије

Вршилац дужности директора Друштва донео је 18. јула 2024. године одлуку да се запослени раздужи за два ставке опреме, да се умањи вредност опреме за износ од 2.958 хиљада динара и да се за исти износ увећа вредност залиха материјала.

4. Захтев за достављање одазивног извештаја

Друштво с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун је, на основу члана 40 став 1 Закона о Државној ревизорској институцији, дужно да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о отклањању откривених неправилности (одазивни извештај) у року од 90 дана почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

Одазивни извештај мора да садржи:

- 1) навођење ревизије, на коју се он односи;
- 2) кратак опис неправилности у пословању, које су откривене ревизијом;
- 3) приказивање мера исправљања.

Мере исправљања су мере које субјект ревизије предузима да би отклонио неправилности у свом пословању или мере умањења ризика од појављивања одређене неправилности у свом будућем пословању за чије предузимање субјект ревизије мора поднети уз одазивни извештај одговарајуће доказе.

Друштво с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун је обавезно да у одазивном извештају искаже мере исправљања по основу откривених неправилности односно свих налаза датих у Извештају о ревизији финансијских извештаја, као и да поступи по датим препорукама осим оних који су отклоњени у току обављања ревизије и садржани у поглављу Мере предузете у поступку ревизије. За мере исправљања је дужна да уз одазивни извештај достави доказе према следећем:

1. За неправилности првог приоритета, односно које је могуће отклонити у року од 90 дана Друштво с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик –

Жироскопи“, Београд - Земун обавезно је да достави доказе о отклањању неправилности односно предузимању мера исправљања;

2. За неправилности другог приоритета, односно које је могуће отклонити у року до годину дана, и трећег приоритета, односно које је могуће отклонити у року до три године, Друштво с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун обавезно је да достави акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања неправилности или смањења ризика од појављивања неправилности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице.

На основу члана 40 став 2 Закона о Државној ревизорској институцији одазивни извештај је јавна исправа која је потписана и оверена печатом од стране одговорног лица субјекта ревизије.

Државна ревизорска институција ће оценити веродостојност одазивног извештаја, тј. провериће истинитости навода о мерама исправљања, предузетим од стране субјекта ревизије, подносиоца одазивног извештаја. У случају потребе извршиће се и оцена да ли су мере исправљања исказане у одазивном извештају задовољавајуће.

Сагласно члану 57 став 1 тачка 3) Закона о Државној ревизорској институцији, ако субјекат ревизије у чијем су пословању откривене неправилности, не поднесе у прописаном року Институцији одазивни извештај, против одговорног лица субјекта ревизије поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако се оцени да одазивни извештај не указује да су откривене неправилности отклоњене на задовољавајући начин, сматра се да субјект ревизије крши обавезу доброг пословања. Ако се ради о незадовољавајућем отклањању значајне неправилности, сматра се да постоји тежи облик кршења обавезе доброг пословања. У овим случајевима Државна ревизорска институција је овлашћена да предузима мере сагласно члану 40 ст. 7 до 13 Закона о Државној ревизорској институцији.

ПРИЛОГ II

НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЕЛЕКТРО – ОПТО МЕХАНИКА „ТЕЛЕОПТИК – ЖИРОСКОПИ“, БЕОГРАД – ЗЕМУН ЗА 2023. ГОДИНУ

С А Д Р Ж А Ј:

1. Основни подаци о субјекту ревизије.....	16
2. Налази у поступку ревизије.....	17
2.1. Интерна финансијска контрола	17
2.2. Финансијски извештаји.....	24
2.2.1. Биланс стања	33
2.2.2. Биланс успеха	52
2.2.3. Извештај о осталом резултату	57
2.2.4. Извештај о токовима готовине	57
2.2.5. Извештај о променама на капиталу	57
2.2.6. Напомене уз финансијске извештаје	58
2.2.7. Потенцијалне обавезе.....	58
2.2.8. Друга питања у поступку ревизије.....	59

1. Основни подаци о субјекту ревизије

Председник Скупштине Друштва је донео Одлуку о измени и допуни оснивачког акта Друштва с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“ Београд – Земун дана 7. јуна 2021. године, на основу Закона о привредним друштвима, члана 13 Одлуке о изменама и допунама оснивачког акта Друштвеног предузећа Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун у реструктурирању, као и Уредбе о групацији Одбрамбене индустрије Србије.

Одлуком Агенције за приватизацију од 26. јуна 2009. године покренуто је реструктурирање субјекта приватизације Друштвеног предузећа Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун.

Пословно име: Друштво с ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“ (у даљем тексту: Друштво).

Скраћено пословно име: „Телеоптик – Жироскопи д. о. о. Београд – Земун“.

Седиште Друштва је у Београду (Земун), ул. Филипа Вишњића 31.

Матични број: 07020945

ПИБ: 100091185

Оснивач Друштва је Република Србија за коју на основу законског овлашћења оснивачка права врши Влада, Немањина 11, Београд (у даљем тексту: Оснивач).

Делатност Друштва

Претежна делатност: 2651 – производња мерних истраживачких и навигационих инструмената и апарата.

Друштво обавља и делатности од значаја за одбрану државе у складу са законом и одлукама надлежних државних органа. Поред претежне делатности, Друштво може да обавља и остале делатности које нису законом забрањене о чему одлуку доноси Надзорни одбор. Одлуку о промени претежне делатности доноси Скупштина, а одлуку о промени осталих делатности и увођењу нових делатности доноси Надзорни одбор.

Основни капитал

Чланом 9 Одлуке о измени Оснивачког акта Друштва од 2. марта 2016. године одређено је да се основни капитал Друштва састоји од новчаног и неновчаног улога. Уписани новчани капитал износи 66.000.000 динара, а укупан неновчани капитал 189.738.164 динара у стварима.

Органи Друштва

Управљање Друштвом организовано је као дводомно.

Органи Друштва су: Скупштина, Надзорни одбор, Генерални директор и Извршни одбор који чине извршни директори.

Скупштина Друштва одлучује о следећим питањима: изменама и допунама Оснивачког акта; усвајању финансијских извештаја, као и извештаја ревизора, ако су финансијски извештаји били предмет ревизије; усвајању извештаја Надзорног одбора; повећању или смањењу основног капитала, као и о свакој емисији хартија од вредности; статусним променама и променама правне форме; стицању и располагању имовином велике вредности (30% и више од књиговодствене вредности укупне имовине друштва исказане у последњем Билансу стања); расподели добити и покрићу губитка; накнадама члановима Надзорног одбора,

односно правилима за њихово одређивање; именовању и разрешењу чланова Надзорног одбора; покретању поступка ликвидације, избору ревизора, о накнади за рад ревизора и др.

Закључком Владе Републике Србије Број 119-8476/2019 од 29. августа 2019. године одређен је један представник Републике Србије у Скупштини Друштва.

Надзорни одбор има три члана које бира Скупштина. Мандат чланова Надзорног одбора траје четири године. Одлуком Скупштине Друштва од 24. децембра 2021. године именована су три члана Надзорног одбора.

Надзорни одбор утврђује пословну стратегију и пословне циљеве Друштва и надзире њихово остваривање; именује и разрешава генералног директора и извршне директоре, надзире рад генералног директора и Извршног одбора; врши унутрашњи надзор над пословањем Друштва; установљава рачуноводствене политике Друштва и политике управљања ризицима; врши надзор над законитошћу пословања Друштвом; утврђује финансијске извештаје Друштва и подноси их Скупштини на усвајање; доноси одлуке о инвестиционим улагањима, утврђује зараду, односно накнаде за рад генералног директора и извршних директора, доноси Пословник о раду и др.

Извршни одбор Друштва чине три извршна директора, од којих се један именује за генералног директора, други извршни директор задужен је за правне и економске послове, а трећи извршни директор задужен је за техничко – технолошке послове и производњу. Извршни директори се именују на период од четири године. Одлукама Надзорног одбора од 11. фебруара 2022. године и 15. априла 2022. године именовани су чланови Извршног одбора и вршилац дужности генералног директора.

Извршни одбор води послове Друштва и одређује унутрашњу организацију Друштва; одговара за тачност пословних књига и финансијских извештаја Друштва, организује и руководи процесом рада и пословања Друштва; врши распоред директора сектора (нижих руководилаца); предузима мере за остваривање плана и програма рада Друштва и др. Извршни директори воде послове Друштва и законски су заступници Друштва у границама својих овлашћења утврђених законом, Оснивачким актом, уговорима о раду и одлукама Надзорног одбора. Извршни директори координирају рад директора сектора и других нижих руководилаца. У процесу рада Извршни директори Друштва имају право и дужност да издају налоге запосленима или групи запослених за извршење послова и појединих радних задатака.

Генерални директор координира рад Извршног одбора, заступа и представља Друштво, организује и води пословање Друштва у складу са пословним планом за текућу годину, одлучује о давању и пријему донације до висине једне просечне нето зараде у привредном друштву и др. Надзорни одбор именује једног од извршних директора за генералног директора на период од четири године.

2. Налази у поступку ревизије

2.1. Интерна финансијска контрола

Законом о буџетском систему је дефинисано да интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата:

- 1) финансијско управљање и контролу код корисника јавних средстава,
- 2) интерну ревизију и
- 3) хармонизацију и координацију финансијског управљања и контроле и интерне ревизије коју обавља Министарство финансија – Централна јединица за хармонизацију.

1) Финансијско управљање и контрола

Одредбама члана 81 Закона о буџетском систему прописано је да корисници јавних средстава успостављају финансијско управљање и контролу, која се спроводи политикама, процедурама и активностима са задатком да се обезбеди разумно уверавање да ће своје циљеве остварити кроз: пословање у складу са прописима, унутрашњим актима и уговорима; реалност и интегритет финансијских и пословних извештаја; економично, ефикасно и ефективно коришћење средстава; заштиту средстава и података (информација).

Министар финансија је донео Правилник о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору⁶.

Финансијско управљање и контрола обухвата следеће елементе:

- контролно окружење,
- управљање ризицима,
- контролне активности,
- информације и комуникације и
- праћење и процена система.

(1) Контролно окружење

Контролно окружење има значајан утицај на одлучивање и извршавање планираних активности, као и на функционисање и ефикасност укупног система интерне контроле Друштва.

Контролно окружење је резултат односа начина руковођења, подршке руководства, компетентности, етичких и моралних вредности и интегритета руководства и запослених. Фактори које се одражавају унутар контролног окружења обухватају функције и надлежности, начин рада, методе доделе и делегирања овлашћења и одговорности, организациону структуру Друштва и одговарајуће субординације.

Организација и управљање Друштом уређено је чл. 15 – 64 Одлуке о измени и допуни Оснивачког акта Друштва с ограниченом одговорношћу Електро-опто механика „Телеоптик-Жироскопи“, Београд – Земун (у даљем тексту: Оснивачки акт).

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Друштву са ограниченом одговорношћу Електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд - Земун од 25. маја 2022. године, уређена је унутрашња организација, назив и опис послова-радних места, врста и степен стручне спреме за обављање послова, посебни услови за обављање послова у Друштву.

Организација Друштва

Чланом 15 Оснивачког акта одређено је да Одлуку о унутрашњој организацији Друштва доноси Извршни одбор. Правилником о организацији и систематизацији радних места у Друштву од 25. маја 2022. године који је донео Извршни одбор одлуком број 673/1 од 25. маја 2022. године одређени су следећи организациони делови и организационе јединице за обављање послова из делокруга Друштва:

- Управа друштва, коју чине генерални директор друштва; извршни директор за техничко – технолошке послове и производњу; извршни директор за правне и економске послове; директор центра за развој нових технологија; директор сектора контроле; пројект менаџер;

⁶ „Службени Гласник РС“, број 89/19

саветник генералног директора за маркетинг; саветник генералног директора за медије (ПР) и секретарица;

- Центар за развој нових технологија, који чине: одељење за развој и интеграцију технологија и одељење за развој нано технологија;

- Производни сектор, који чине: конструкционо технички биро; оперативно планска припрема; термин биро (стара производња и нова производња) и монтажа;

- Сектор за комерцијалне, финансијске, правне и опште послове и људске ресурсе који чине:

- комерцијална служба (одељење набавке, одељење продаје, одељење промоција и магацин);

- финансијска служба, коју чине одељење рачуноводства и одељење књиговодства;

- служба за правне и опште послове и људске ресурсе (одељење за правне послове и људске ресурсе, одељење општих послова); служба плана и анализе и служба за континуирани попис;

- Сектор техничке контроле квалитета, који чине: пријемне контроле, контрола израде делова, контрола монтаже, завршна контрола, контрола алата и др;

- Развојни центар, који чине стратешке технологије, прототипски развој и производња, монтажа и испитивање прототипова.

Међутим, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Друштву од 25. маја 2022. године нису одређена лица која су надлежна за магацин готових производа, нити њихове обавезе и одговорности.

Осим наведеног, Правилник о организацији и систематизацији послова Друштва од 25. маја 2022. године није усаглашен са Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва од 15. децембра 2020. године у делу који се односи на организацију рачуноводственог система.

Интерна општа акта

Права, обавезе и одговорности из радног односа и по основу рада запослених у Друштву регулисана су Колективним уговором који је 20. априла 2022. године Друштво закључило са Репрезентативним синдикатом, Самостални синдикат металаца Србије, Синдикалном организацијом „Телеоптик – Жироскопи“ д. о.о.

Осим наведеног, Друштво је у поступку ревизије презентовало следеће општа акта: Пословнике о раду Надзорног одбора Друштва од 22. децембра 2021. године; Акт о безбедности информационо – комуникационог система ИКТ система; Правилник о канцеларијском и архивском пословању од 2. јуна 2022. године и др.

(2) Управљање ризицима

Ефикасан систем интерне контроле захтева препознавање и континуирану процену и оцењивање ризика који могу онемогућити постизање планираних циљева.

Одредбама члана 7 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору прописано је да управљање ризицима обухвата идентификовање, процену и контролу над потенцијалним догађајима и ситуацијама које могу утицати на остварење циљева корисника јавних средстава, обезбеђујући разумно уверавање да ће ти циљеви бити остварени. Ради вршења активности из става 1 овог члана, руководиоца корисника јавних средстава усваја стратегију управљања ризиком, која се ажурира сваке три године, као и у случају када се контролно окружење значајније измени. Управљање ризицима обухвата следеће принципе:

- 1) Корисник јавних средстава утврђује циљеве на начин који је довољно јасан да би се омогућила идентификација и процена ризика који се односе на те циљеве;
- 2) Анализу ризика у оквиру корисника јавних средстава као основ за одлучивање о начину управљања ризицима;
- 3) Процену ризика од могућности преваре;
- 4) Идентификовање и анализу промена у оквиру корисника јавних средстава које би могле значајније утицати на систем интерне контроле.

Друштво је у 2024. години донело Стратегију управљања ризицима.

Друштво нема регистар ризика, што није у складу са одредбама члана 7 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору.

(3) Контролне активности

Контролне активности представљају политике и процедуре које успоставља руководство у писаном облику, а које му помажу у спровођењу мера и предузимању одговарајућих радњи ради смањења могућих ризика који могу настати и угрозити предвиђене циљеве у вези са извршењем донетог финансијског плана и планираних активности, задатака и програма. Политиком се дефинише шта треба радити, док поступци служе за спровођење дефинисане политике. Контролним поступцима имплементирају се контролне политике путем специфичних и рутинских задатака којим се обухватају основне функције контролних активности које треба да буду одвојене и адекватно надгледане, а то су: сегрегација дужности; ауторизација, овлашћење и одобравање; систем дуплог потписа; адекватно документовање; правила за приступ средствима и информацијама и интерна верификација и поуздано извештавање.

Контролне активности могу бити превентивне и корективне. Превентивне контроле представљају проактивне контроле које се одвијају истовремено са извршавањем трансакције и имају задатак да спрече настанак или деловање одређене неправилности, грешке или другог облика деформације. Корективне контроле представљају контроле које се одвијају накнадно, након завршетка пословне трансакције и имају задатак да открију и искажу деловање одређене неправилности, грешке или другог облика настале деформације, с циљем да се утврде и елиминишу њене негативне последице и да се њено деловање спречи у наредном периоду.

(4) Информисање и комуникација

Рачуноводствени систем представља основну претпоставку за ефикасно функционисање система рачуноводственог информисања. Њега чине запослени, сви предвиђени поступци, технички уређаји и успостављене евиденције за стварање рачуноводствене информације, као и пренос информација до доносиоца одлука, корисника услуга и шире јавности. Све релевантне информације о битним интерним и екстерним догађајима и активностима, у финансијском и нефинансијском облику треба идентификовати, прикупити, обрадити и на одговарајући начин саопштити.

Да би се то остварило успостављен је информациони систем којим се обухватају опште контроле и контроле појединих рачунарских апликација, што подразумева успостављање одговарајућег рачуноводственог система путем кога се врши евидентирање трансакција, контролисање пословања, заштита имовине и припрема извештаја.

(5) Праћење и процена система

Праћење и процена система подразумева континуирани процес надгледања финансијског управљања и контроле његове адекватности, функционалности, као и одговарајуће

дизајнирање, са циљем побољшања његове ефикасности. Праћење и процена система се изводи на неколико начина: текућим увидом, самопроцењивањем и интерном ревизијом.

Чланом 19 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору⁷ прописано је да руководица корисника јавних средстава извештава министра финансија о адекватности и функционисању успостављеног система финансијског управљања и контроле до 31. марта текуће године за претходну годину на обрасцима које припрема Централна јединица за хармонизацију.

Годишњи извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2023. годину Друштво није доставило Министарству финансија – Централној јединици за хармонизацију.

Откривена неправилност: Друштво није успоставило адекватан и ефикасан систем финансијског управљања и контроле према захтевима Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору и то:

- није идентификовало и утврдило ризике који могу утицати на остварење циљева Друштва у складу са чланом 7 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору;
- није донело писане политике и процедуре које би пружиле разумно уверавање да су ризици за постизање циљева ограничени на прихватљив ниво дефинисан у процедурама за управљање ризиком у складу са чланом 7 став 1 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору;
- Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Друштву од 25. маја 2022. године није одредило лица која су надлежна за магацин готових производа, нити њихове обавезе и одговорности;
- Правилник о организацији и систематизацији послова Друштва од 25. маја 2022. године није усаглашен са Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва од 15. децембра 2020. године у делу који се односи на организацију рачуноводственог система;
- није доставило Министарству финансија – Централној јединици за хармонизацију Годишњи извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2023. годину који се предаје до 31. марта 2024. године, што није у складу са чланом 19 Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору.

Ризик: Неуспостављање адекватног и ефикасног система финансијског управљања и контроле може угрозити ефикасност пословања и остваривање постављених циљева Друштва.

Препорука број 1: Препоручујемо Друштву да успостави адекватан и ефикасан систем финансијског управљања и контроле у складу са Правилником о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору, с акцентом на следећим мерама:

- да утврди ризике који могу утицати на остварење циљева Друштва и контроле над потенцијалним догађајима и ситуацијама које могу имати супротан ефекат на остварење циљева корисника јавних средстава и са задатком да пружи разумно уверавање да ће циљеви бити остварени;
- да усвоји писане политике и процедуре за управљање ризиком и контролу њихове примене, са циљем да се ризици ограниче на прихватљив ниво;

⁷ „Службени гласник РС“, број 89/19

- да Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Друштву одреди лица која су надлежна за магацин готових производа, као и њихове обавезе и одговорности;
- да усагласи Правилник о организацији и систематизацији послова Друштва и Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва у делу који се односи на организацију рачуноводственог система;
- да достави Годишњи извештај о систему финансијског управљања и контроле Министарству финансија – Централној јединици за хармонизацију.

2) Интерна ревизија

Одредбама члана 82 Закона о буџетском систему прописана је обавеза успостављања интерне ревизије код корисника јавних средстава.

Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору⁸ (у даљем тексту: Правилник) прописани су стандарди и методолошка упутства за поступање и извештавање интерне ревизије и ближе су уређени послови интерне ревизије.

Одредбама члана 3 Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору, прописано је да се интерна ревизија успоставља на један од следећих начина:

1) организовањем посебне функционално независне организационе јединице за интерну ревизију у оквиру корисника јавних средстава, која непосредно извештава руководиоца корисника јавних средстава;

2) организовањем заједничке јединице за интерну ревизију на предлог два или више корисника јавних средстава која ће обављати функцију интерне ревизије код свих корисника јавних средстава који су се споразумели о њеном организовању, уз претходну сагласност Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија;

3) обављањем интерне ревизије од стране јединице интерне ревизије другог корисника јавних средстава, на основу споразума, уз претходну сагласност Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија;

4) обављањем интерне ревизије од стране интерне ревизије надлежног директног корисника буџетских средстава Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, у складу са планом те јединице интерне ревизије.

Изузетно, кад не постоје услови за организовање јединице за интерну ревизију из става 1. овог члана, послове јединице за интерну ревизију може да обавља и интерни ревизор запослен код корисника јавних средстава, односно интерни ревизор са којим је закључен уговор о обављању тих послова. У том случају, интерни ревизор обавља послове руководиоца службе за интерну ревизију прописане овим правилником.

Јединица за интерну ревизију не може имати мање од три интерна ревизора од којих је један руководиоца јединице за интерну ревизију. Број интерних ревизора одређује корисник јавних средстава интерним општим актом, на основу процене ризика, обима и сложености пословних процеса, обима средстава којима располаже и броја запослених.

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места који је в.д. генералног директора Друштва донео 25. маја 2022. године, радно место интерног ревизора је систематизовано у оквиру Сектора за комерцијалне, финансијске, правне и опште послове и

⁸ „Службени гласник РС“, бр. 99/11, 106/13 и 84/23

људске ресурсе. Непосредни руководиоца интерног ревизора је Извршни директор Сектора за комерцијалне, финансијске, правне и опште послове и људске ресурсе, што није у складу са чл. 8 Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору.

Чланом 8 Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору прописано је да су јединица за интерну ревизију и интерни ревизор функционално и организационо независни и директно извештавају руководиоца корисника јавних средстава. Функционална независност успоставља се независним планирањем, спровођењем и извештавањем о обављеним интерним ревизијама. Организациона независност успоставља се у односу на друге организационе делове корисника јавних средстава. Руководиоцу интерне ревизије и интерном ревизору не може се доделити обављање било које друге функције и активности, осим активности интерне ревизије. Руководилац интерне ревизије и интерни ревизор су независни у свом раду и не могу бити отпуштени или премештени на друго радно место због изношења чињеница и давања препорука у вези са интерном ревизијом.

Друштво је закључило уговор о раду 4. јула 2023. године са запосленом на одређено време, а 2. октобра 2023. године са истом запосленом закључила је уговор о раду на неодређено време, ради обављања послова и радних задатака интерног ревизора у Сектору за комерцијалне, финансијске, правне и опште послове и људске ресурсе, са описом послова: да израђује свеобухватне планове и програм ревизије; да сачињава извештаје и препоруке засноване налазима ревизије; да упозорава на могуће ризике и предлаже превентивне мере; да даје савете и консултације у оквиру надлежности ревизора; да даје препоруке, прати и утиче на уклањање уочених недостатака и обавља друге послове по налогу непосредног руководиоца.

Запослена распоређена на радно место интерног ревизора не располаже са сертификатом овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору, односно овлашћеног интерног ревизора у складу са чланом 21 Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору. Запослена је стекла звање ревизора, на основу Решења Савезног министарства за финансије Савезне Републике Југославије од 31. октобра 2000. године. У вези са наведеним презентована је пријава за основну обуку за Интерну ревизију, потписана од стране директора, односно руководиоца корисника јавних средстава.

Чланом 21 Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору прописано је да интерну ревизију код корисника јавних средстава обављају интерни ревизори са сертификатом овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору распоређени на радно место интерног ревизора, односно овлашћени интерни ревизор са којим је закључен уговор о обављању тих послова. Изузетно, интерну ревизију могу да обављају кандидати за стицање сертификата код корисника јавних средстава код којег су запослени, у саставу ревизорског тима који води овлашћени интерни ревизор, односно у склопу обуке за практичан рад на интерној ревизији.

Повељу интерне ревизије донео је вршилац дужности генералног директора Друштва 16. октобра 2023. године, на предлог интерног ревизора. Наведеном повељом утврђен је делокруг рада интерне ревизије, основни принципи интерне ревизије, овлашћења и дужности ревизора и др. Наведена Повеља није усклађена са Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору у делу који се односи на независност интерног ревизора.

На основу Стратешког план интерне ревизије од 14. децембра 2023. године који је одобрио вршилац дужности генералног директора Друштва, донет је Годишњи план интерне ревизије за 2024. годину.

У Друштву није успостављена и организована интерна ревизија на један од начина прописаних Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору.

У Друштву се није спроводила интерна ревизија у 2023. години.

Откривена неправилност: Друштво није успоставило интерну ревизију у складу са одредбама члана 82 Закона о буџетском систему и одредбама члана 3 и 21 Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање интерне ревизије у јавном сектору, јер интерни ревизор није функционално и организационо независан, не располаже са сертификатом овлашћеног интерног ревизора у јавном сектору, односно овлашћеног интерног ревизора, нити је спроводио интерну ревизију у 2023. години у Друштву.

Ризик: Неуспостављање интерне ревизије на један од прописаних начина негативно утиче на целокупан систем интерне финансијске контроле и умањење ризика који имају негативан утицај на остваривање циљева корисника јавних средстава.

Препорука број 2: Препоручујемо Друштву да предузме активности на успостављању интерне ревизије на један од начина прописаних Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору, са акцентом на функционалној и организационој независности интерне ревизије и спровођењу интерне ревизије од стране лица која испуњавају услове за обављање послова интерне ревизије.

2.2. Финансијски извештаји

1) Основ за састављање и приказивање финансијских извештаја

Вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја, Друштво врши у складу са Законом о рачуноводству⁹, подзаконским актима донетим на основу овог закона, Међународним рачуноводственим стандардима, Међународним стандардима финансијског извештавања и тумачењима, као и Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва од 15. децембра 2020. године.

Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва од 15. децембра 2020. године, Друштво је уредило организацију рачуноводственог система, интерне рачуноводствене контролне поступке, лица која су одговорна за законитост и исправност настанка пословне промене и састављање исправа о пословној промени, као и рачуноводствене политике Друштва.

Редовни финансијски извештаји Друштва с ограниченом одговорношћу електро – опто механика „Телеоптик – Жироскопи“, Београд – Земун за 2023. годину усвојени су Одлуком Надзорног одбора број 44 од 26. марта 2024. године и Одлуком Скупштине Друштва број 33 од 26. марта 2024. године. Наведени финансијски извештаји достављени су Агенцији за привредне регистре – Регистру финансијских извештаја у прописаном року 28. марта 2024. године, која је издала Потврду о јавном објављивању редовног годишњег финансијског извештаја и документације број ФИН 199486/2024 19. априла 2024. године.

⁹ „Службени гласник РС“, бр. 73/19 и 44/21-др.закон

2) Организација рачуноводственог система

Вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја обавља се у пословним просторијама Друштва.

Чланом 2 Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва од 15. децембра 2020. године одређено је да рачуноводствене и финансијске послове Друштва чини скуп послова који обезбеђују функционисање рачуноводственог информационог система и скуп послова финансијске функције који се обављају у Сектору финансијских послова, и то у:

- Служби рачуноводства,
- Одељењу финансијске оперативе,
- Одељењу плана, анализе и извештавања,
- Служби комерцијалних послова.

Сектором руководи Директор комерцијално – финансијског, правно – кадровског и општег сектора који за свој рад непосредно одговара Директору.

Међутим, чланом 5 Правилником о организацији и систематизацији послова Друштва од 25. маја 2022. године уређено је да су у оквиру Сектора за комерцијалне, финансијске, правне и опште послове и људске ресурсе, организоване:

- Финансијска служба, коју чине: одељење рачуноводства и одељење књиговодства;
- Служба за правне и опште послове коју чине: одељење за правне послове и људске ресурсе и одељење општих послова;
- Комерцијална служба коју чине: одељење набавке, одељење продаје, одељење промоција и магацин;
- Служба плана и анализе.

Чланом 3 Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва уређено је да се у Сектору финансијских послова обављају следећи послови: финансијско књиговодство; вођење аналитике, помоћних књига и евиденција; организовање токова књиговодствених докумената у Друштву; контрола књиговодствене документације у складу са рачуноводственим прописима; евидентирање пословних промена у пословним књигама Друштва; рачуноводствено извештавања и информисање; састављање и достављање периодичних и годишњих финансијских извештаја; састављање и достављање пореских пријава; благајничко пословање; обрачун зарада, накнада зарада и других примања запослених; обрачун и плаћање пореза, доприноса и других јавних прихода; финансијско пословање преко динарских и девизних рачуна код пословних банака и преко благајне; израда планова и програма пословања; сачињавање излазне рачуноводствене документације (фактуре, књижна одобрења и задужења, обрачун камата за неблаговремено плаћање од стране купаца и слично) и др.

Правилник о организацији и систематизацији послова Друштва од 25. маја 2022. године није усаглашен са Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва од 15. децембра 2020. године у делу који се односи на организацију рачуноводственог система.

3) Разврставање

На основу података из редовних годишњих финансијских извештаја за 2022. и 2023. годину, Друштво је разврстано као средње правно лице.

4) Пословне књиге

Рачуноводствени подаци и информације о стању и променама на имовини, обавезама и капиталу, приходима, расходима и резултату пословања обезбеђују се у пословним књигама које чине:

- дневник,
- главна књига и
- помоћне књиге.

Дневник и главна књига воде се по систему двојног књиговодства.

Дневник представља хронолошку евиденцију пословних промена по датуму настанка, односно редоследу пријема рачуноводствене исправе, броју и називу рачуна главне књиге, дуговном и потражном износу рачуна главне књиге и кратком објашњењу настале пословне промене. Дневник омогућава увид у хронолошку евиденцију свих трансакција у пословању и користи се као инструмент којим се контролишу књижења која су спроведена у главној књизи и омогућава спречавање и изналажење грешака у књижењу.

Главна књига представља потпуни скуп рачуна, који су у равнотежи, за систематско обухватање стања и промена на имовини, обавезама, капиталу, приходима и расходима и која је подлога за састављање финансијских извештаја. Главна књига састоји се из два одвојена дела, и то: билансне евиденције и ванбилансне евиденције. Главну књигу чине сви рачуни Контног плана Друштва на којима се евидентирају настале пословне трансакције. Главна књига је основ за састављање финансијских извештаја.

Помоћне књиге су аналитичке евиденције које се воде по врсти, количини и вредности за нематеријалну и материјалну имовину (нематеријална улагања, некретнине, постројења, опрема, ситан инвентар и резервне делове, инвестициону некретнину, стална средства намењена продаји и пословања која престају, залихе материјала), за финансијска средства (девизна и динарска новчана средства, потраживања од купаца, потраживања по примљеним меницама и слично), за финансијске обавезе (обавезе за порезе и друге дажбине, обавезе према добављачима, по издатим меницама, обавезе по узетим кредитима, обавезе према запосленима и другим лицима) и инструменте капитала.

Дневник благајне је помоћна књига у коју се уносе пословне промене које настају по основу готовине и других вредности које се воде у благајни. Закључује се на крају сваког дана и доставља служби рачуноводства, најкасније наредног дана.

Ванбилансна евиденција се води у ванбилансној активи за туђа средства, објекте и опрему, менице и друго, као и у ванбилансној пасиви за обавезе по наведеним основама.

5) Рачуноводствене политике

У наставку се даје преглед најважнијих рачуноводствених политика уређених Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва, од 15. децембра 2020. године:

Нематеријална имовина

Нематеријална имовина се признаје као имовина само ако су задовољени следећи услови: ако је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са том имовином приливати у правно лице, ако се набавна вредност/цена коштања може поуздано одмерити и ако се може идентификовати, односно препознатљива је.

Нематеријална имовина је препознатљива ако је:

(а) одвојива, односно када се може одвојити или оделити од друштва и продати, пренети, лиценцирати, изнајмити или разменити, било појединачно или заједно са повезаним уговором, препознатљивом имовином или обавезом, без обзира да ли Друштво има намеру да то уради или

(б) настаје по основу уговорних или других законитих права, без обзира да ли су та права преносива или одвојива од Друштва или од других права и обавеза.

Нематеријална улагања су иницијално призната по набавној вредности. Набавну вредност нематеријалне имовине чине: а) набавна цена, укључујући увозне царине и порезе по основу промета који се не рефундира, након одбитка трговинских попуста и рабата; б) сви директно приписиви трошкови припреме имовине за намењену употребу.

Примери издатака који не чине део набавне вредности нематеријалне имовине, већ терете расход периода су: трошкови увођења новог производа или услуге (укључујући трошкове рекламирања и промовисања); трошкови вођења послова на новој локацији или са новом групом купаца (укључујући трошкове обуке особља); и административни и други општи режијски трошкови.

Амортизација нематеријалних улагања која подлежу амортизацији врши се применом пропорционалног метода у року који је одређен корисним веком трајања конкретног улагања, осим улагања чије је време регулисано уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора. Накнадно мерење нематеријалне имовине врши се по набавној вредности умањеној за акумулирану амортизацију и све акумулиране губитке због умањења вредности.

Некретнине, постројења и опрема

Некретнине, постројења и опрема су материјалне ставке које се: држе за коришћење у производњи производа или испоруци добара или услуга, за изнајмљивање другима или за административне сврхе и за које се очекује да ће се користити дуже од једног обрачунског периода.

Ставке некретнина, постројења и опреме, које испуњавају услове да буду признате као средство, одмеравају се приликом почетног признавања по својој набавној вредности односно, цени коштања.

Набавна вредност/цена коштања неке некретнине, постројења и опреме се признаје као средство: (а) ако је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са тим средством приливати у Друштво; и (б) ако се набавна вредност/цена коштања тог средства може поуздано одмерити.

Набавна вредност/цена коштања некретнина, постројења и опреме обухвата:

(а) фактурну цену, укључујући увозне таксе и порезе по основу промета који се не могу рефундирати, након одузимања трговачких попуста и рабата;

(б) све трошкове који се могу директно приписати довођењу средства на локацију и у стање које је неопходно да би средство могло функционисати, на начин на који то очекује менаџмент;

(в) иницијалну процену трошкова демонтаже, уклањања средства и обнове подручја на којем је средство лоцирано, што је обавеза која се у Друштву намеће када се средство набави или као последица коришћења средства у току одређеног периода за све друге сврхе осим за производњу залиха у том периоду.

Добици или губици који се јављају приликом продаје или расходовања некретнина и опреме, признају се у корист или на терет извештаја о укупном резултату, у оквиру осталих пословних прихода или осталих пословних расхода.

Након почетног признавања, некретнине, постројења и опрема се исказују по набавној вредности умањеној за акумулирану исправку вредности и евентуалне акумулиране губитке за умањење вредности.

Накнадни издатак који се односи на некретнину, постројење и опрему након његове набавке или завршетка, увећава вредност средства ако испуњава услове да се призна као стално средство. Накнадни издатак који не задовољава претходне услове исказује се као трошак пословања у периоду у којем је настао.

Трошкови свакодневног сервисирања и одржавања некретнина, постројења и опреме признају се као расход од периода када су ти трошкови настали.

Изузетно, важнији резервни делови и помоћна опрема сматрају се некретнинама, постројењима и опремом и могу се капиталисати када Друштво очекује да ће их користити дуже од једног обрачунског периода, ако се ти резервни делови и опрема за сервисирање могу користити само у вези са ставком некретнина, постројења и опреме која је већ призната у књигама и ако имају значајну вредност.

Отписивање некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалне методе којом се вредност средстава у потпуности отписује током процењеног века употребе, по стопама које су засноване на преосталом корисном веку употребе средстава, процењеном од стране руководства Друштва. Стопе амортизације за групе некретнина, постројења и опреме су:

Опис	Стопа амортизације (%)
Грађевински објекти и постројења	
Грађевински објекти високоградње и нискоградње армирано – бетонске конструкције	2,5%
Остали грађевински објекти	10%
Опрема	
Опрема производна	2.5-6.66%
Опрема инструменти, алати	3.3-10%
Опрема рачунари	10-20%
Намештај	3.3-12%
Остала непоменута средства	10%

Алат и ситан инвентар

Као стално средство признају се и подлежу амортизацији средства алата и ситног инвентара, чији је корисни век трајања дужи од годину дана и појединачна набавна цена у време набавке средства већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици према последњем објављеном податку Републичког органа надлежног за послове статистике. Средства алата и инвентара који не задовољавају услове из става 1. овог члана исказују се као обртна средства (залихе).

Залихе

Залихе су средства: (а) која се држе ради продаје у уобичајеном току пословања; (б) у процесу производње за такву продају; или (в) у облику основног и помоћног материјала који се троши у производном процесу или приликом пружања услуга.

Почетно признавање залиха врши се по набавној вредност која обухвата фактурну цену, увозне царине и друге дажбине (осим оних које Друштво може касније да поврати од пореских власти) и трошкове превоза, манипулативне и друге трошкове који се могу директно приписати стицању готових производа, материјала и услуга. Трговачки попусти, рабати и друге сличне ставке се одузимају при одређивању трошкова набавке.

Залихе се накнадно вреднују по набавној вредности/цени коштања односно нето продајној вредности умањене за трошкове довршења и продаје, ако је нижа.

Вредност утрошених залиха се утврђује методом просечне пондерисане цене.

Када се залихе продају, њихова књиговодствена вредност се признаје као расход периода у ком се признаје и приход повезан са њима. Износ било ког отписа залиха на нето оствариву вредност и сви губици залиха се признају као расход у периоду у ком је настао отпис или губитак. Износ било ког поништавања отписа залиха, које се ради због повећања нето оствариве вредности, признаје се као умањење износа залиха признатих као расход у периоду у којем је поништавање извршено.

Залихе ситног инвентара

Ситан инвентар има користан век трајања мањи од годину дана. Залихе ситног инвентара које се набављају од добављача мере се по набавној вредности или по нето продајној вредности, ако је нижа. Стављањем у употребу ситног инвентара отписује се 100% његове вредности употребом рачуна исправке вредности.

Залихе материјала и робе

Залихе материјала и робе мере се по набавној вредности или по нето продајној вредности, ако је нижа. Нето продајна вредност представља процењену продајну вредност умањену за процењене трошкове продаје. Процењени трошкови продаје залиха, за потребе свођења ових залиха на нето продајну вредност, утврђују се на бази искуственог вишегодишњег учешћа ових трошкова у приходима од продаје робе. Утврђивање нето продајне вредности врши се за сваку ставку залиха материјала и робе посебно.

Обрачун излаза (продаје) залиха материјала и робе, врши се по методи пондерисане просечне цене. Утврђивање пондерисане просечне цене робе врши се после сваког улаза залиха.

Вредност залиха може постати ненадокнадива ако су те залихе оштећене, ако су постале делимично или у потпуности застареле или ако су им продајне цене опале. Материјал и други облици залиха који се троше у циљу производње, не свде се испод набавне цене ако се очекује да ће производи у циљу чије производње се они троше бити продати по цени која ће бити једнака или већа у односу на њихову набавну вредност. У супротном, вредност таквих залиха се своди на њихову нето оствариву вредност која представља трошак замене материјала.

Залихе недовршене производње и готових производа

Залихе недовршене производње и готових производа мере се по цени коштања или по нето продајној вредности, ако је нижа. Нето продајна вредност је процењена продајна цена у току редовног пословања, умањена за процењене трошкове довршавања производње и трошкове продаје.

Цена коштања готових производа и недовршене производње обухвата утрошене сировине, директну радну снагу, и остале директне трошкове. Индиректни трошкови се распоређују уз помоћ одређених кључева.

Финансијски инструменти

Сви финансијски инструменти се иницијално вреднују по фер вредности плус трансакциони трошкови, ако их има. Изузетак су потраживања од купаца која не садрже значајну компоненту финансирања у складу са МСФИ 15 – Приходи од уговора са купцима, која се у том случају одмеравају по вредности трансакције.

Финансијска средства

Класификација финансијских средстава се утврђује на почетку иницијалног признавања, односно када Друштво постане страна у уговорним односима у вези са инструментом. Након почетног признавања, сва средства која спадају у оквир МСФИ 9 се одмеравају на један од следећих начина:

- по амортизованој вредности;
- по фер вредности кроз укупни остали резултат;
- по фер вредности кроз биланс успеха.

Класификација и вредновање финансијских средстава у складу са МСФИ 9 зависи од два основна критеријума: а) пословног модела на основу којег се управља финансијским средством; б) карактеристика уговорених новчаних токова финансијског средства.

Финансијске обавезе

Финансијске обавезе се класификују у две категорије за одмеравање:

- по амортизованој вредности или
- по фер вредности кроз биланс успеха.

Финансијске обавезе које се држе ради трговања се одмеравају по фер вредности кроз биланс успеха, док се све остале финансијске обавезе одмеравају по амортизованој вредности осим ако се не примењује опција за фер вредност. Рекласификација финансијских обавеза није дозвољена.

Обавезе према добављачима и остале краткорочне обавезе из пословања накнадно се вреднују по номиналној (фактурној) вредности, односно по амортизованој вредности.

Дужнички инструменти (обавезе по основу меница и зајмова) класификовани као краткорочне обавезе треба да се одмеравају по недисконтованом износу готовине или друге накнаде за коју се очекује да буде плаћена или примљена умањено за евентуално обезвређење.

Примљени кредити од банака се првобитно признају у износима примљених средстава, а након тога се исказују по амортизованој вредности уз примену уговорене каматне стопе.

Обавеза је текућа уколико се очекује да буде измирена у редовном току пословног циклуса Друштва, односно у периоду до 12 месеци након датума извештавања. Све остале обавезе се класификују као дугорочне.

Обезвређење (умањење вредности)

Признавање обезвређења финансијских средстава која се одмеравају по амортизованој вредности или фер вредности кроз укупни остали резултат врши се на основу обезвређења по очекиваном кредитном губитку. Очекивани кредитни губитак за цело трајање финансијског средства представља садашњу вредност очекиваних кредитних губитака који ће се десити ако дође до неиспуњења од стране дужника у било ком моменту током важења уговорених обавеза.

Готовина и готовински еквиваленти

Под готовином и готовинским еквивалентима се у билансу стања Друштва подразумевају: готовина у благајни, средства по виђењу која се држе на рачунима банака, орочена средства на рачунима банака до 90 дана и остала новчана средства.

Новчана средства се вреднују по њиховој номиналној вредности. Уколико је реч о новчаним средствима у страниој валути, она се вреднују по званичном средњем курсу валуте објављеном од стране Народне банке Србије.

Резервисања

Резервисање је обавеза са неизвесним роком доспећа или износом. Резервисања се признају у износима који представљају најбољу процену издатака захтеваних да се измири садашња обавеза на датум биланса стања. Трошак резервисања се признаје у расходима периода.

Резервисања се признају и врше: када Друштво има садашњу обавезу (законску или изведену) као последицу прошлог догађаја; када је вероватно да ће одлив ресурса који представљају економске користи бити захтеван да се измири обавеза; и када може да се направи поуздана процена износа обавезе. Уколико наведени услови нису испуњени, резервисање неће бити признато. Износ резервисања се утврђује разумном проценом руководства о очекиваним одливима економских користи из Друштва у будућности. Обавезе по основу плаћања јубиларних награда и отпремнина за одлазак у пензију се исказују по садашњој вредности будућних плаћања по том основу, уколико је обрачунат износ тих обавеза материјално значајан. Ако обрачунати износ није материјално значајан, исплате по овом основу терете трошкове периода у коме су извршене.

Резервисања за судске спорове формирају се у износу који одговара најбољој процени руководства Друштва у погледу издатака који ће настати да се такве обавезе измире.

Резервисања се поново разматрају на сваки датум биланса стања и коригују ради одражавања најбоље текуће процене. Резервисање се користи само за издатке за које је резервисање првобитно било признато.

Када више није вероватно да ће одлив ресурса који представљају економске користи бити захтеван, резервисање се укида у корист прихода биланса успеха текуће године. Резервисања се не признају за будуће пословне губитке.

Потенцијалне обавезе и потенцијална средства

Потенцијална обавеза је могућа али неизвесна обавеза, или садашња обавеза која није призната зато што не задовољава услов да буде призната као обавеза. Потенцијалне обавезе се не признају у финансијским извештајима. Ове обавезе се обелодањују у напоменама уз финансијске извештаје, осим ако је вероватноћа одлива ресурса који садрже економске користи веома мала. У оквиру потенцијалних обавеза Друштва обелодањује потенцијалне обавезе по основу судских спорова, датих јемстава, гаранција итд.

Друштво не признаје потенцијална средства у финансијским извештајима, већ се обелодањују у напоменама уз финансијске извештаје, уколико је прилив економских користи вероватан и значајан.

Приходи

Друштво врши признавање прихода у складу са МСФИ 15 кроз модел од пет корака:

1) Идентификација уговора са купцима – уговорне стране су одобриле уговор (писмено, усмено или у складу са другим уобичајеним пословним праксама) и обавезале су се да испуне своје обавезе;

2) Идентификација уговорне обавезе (обавезе чињења) тј. да ли је то испорука добра или услуге – Друштво може да идентификује права свих страна у вези са добрима или услугама које се преносе;

3) Утврђивање цене трансакције – Друштво може да идентификује услове плаћања за добра или услуге које се преносе;

4) Алокација цене трансакције на уговорне обавезе – садржина уговора је комерцијална (то јест, очекује се да ће ризик, време или износ будућих токова готовине Друштва да се промене као резултат уговора): и

5) Признавање прихода када се испуне уговорне обавезе – постоји значајна вероватноћа да ће Друштво добити накнаду на коју ће имати право у замену за добра или услуге који ће бити испоручени купцу. Приликом вршења процене да ли је вероватно да ће наплата неког износа накнаде бити извршена, Друштво разматра само способност и намеру купца да плати тај износ накнаде до истека рока доспећа. Износ накнаде на који ће Друштво имати право може бити мањи од цене наведене у уговору ако је накнада променљива зато што Друштво може да понуди купцу попуст на цену.

Цена трансакције алоцирана на сваку од уговорних обавеза (корак 4) признаје се као приход када је испуњење обавезе настало и то током времена или у одређеном тренутку у времену. Испуњење настаје када је контрола над обећаним добрима или услугама пренешена на купца, тј. када он има могућност да управља коришћењем те имовине и могућност да значајно стиче све преостале користи од те имовине. Следећи фактори се могу користити за разматрање да ли је дошло до преноса контроле:

- Друштво је физички пренело имовину на купца,
- ко има законско право над имовином,
- ризици и накнаде у вези са власништвом,
- прихватање имовине од стране купца,
- Друштво има садашње право на наплату по основу имовине.

Приход се признаје током времена ако је испуњен један од следећих услова:

- купац истовремено прима и употребљава све користи које Друштво пружа током извршења по

- у овире извршења посла ствара се или побољшава имовина која је под контролом купца,
- у оквиру извршења посла не ствара се имовина коју субјект може употребити на другачији начин и субјект има оствариво право на плаћање за оно што је урадио до одређеног тренутка.

Ако услови за признавање прихода током времена нису испуњени, онда се приход признаје у одређеном тренутку. Приход се признаје у моменту у коме Друштво преноси контролу над одређеном робом или услугама на купца.

Финансијски приходи обухватају приходе од камата, курсних разлика и остале финансијске приходе, остварене из односа са матичним, зависним и осталим повезаним правним лицима. Приходи од камата се, у складу са начелом узрочности, признају у билансу успеха периода на који се односе. Приход од камата потиче од камата на депонована средства код банака, као и на затезне камате које се обрачунавају купцима који касне у извршавању својих обавеза, у складу са уговорним одредбама.

Расходи

Расходи се признају у билансу успеха по начелу узрочности прихода и расхода односно на обрачунској основи и утврђују се за период када су настали.

Пословни расходи обухватају трошкове условљене стварањем прихода и укључују набавну вредност продате робе, трошкове материјала, горива и енергије, бруто зараде, трошкове амортизације и услуге пружене од стране трећих лица. Пословни расходи обухватају и опште трошкове као што су трошкови закупа, маркетинга, осигурања, платног промета, порези и остали трошкови настали у текућем обрачунском периоду.

Финансијски расходи обухватају расходе по основу камата и курсних разлика и остале финансијске расходе који се евидентирају у билансу успеха периода на који се односе, у складу са начелом узрочности. Сви трошкови позајмљивања се евидентирају као расход периода.

Камата и други трошкови позајмљивања

Трошкови позајмљивања су камата и други трошкови које предузеће има у вези са позајмљивањем средстава. При признавању трошкова позајмљивања генерално се примењује основни поступак прецизиран у МРС 23 Трошкови позајмљивања, по коме се трошкови позајмљивања признају као расход периода у коме су настали. У појединим случајевима, рачуноводствено обухватање камате и других трошкова позајмљивања може да се врши применом алтернативног поступка, односно капитализацијом трошкова, ако руководство оцени да такав приступ адекватније одражава суштину трансакције.

Друштво престаје са капитализацијом трошкова позајмљивања када су у суштини завршене све активности неопходне да би се средства која се квалификују припремила за планирану употребу или продају.

Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака, тј. у износу већем од 3% пословних прихода из претходне године врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година на начин дефинисан Међународним рачуноводственим стандардом – МРС 8 Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке. Накнадно установљене грешке које су испод прага значајности, исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода текућег периода у коме су идентификоване. Материјално значајна грешка се посматра у појединачном износу.

2.2.1. Биланс стања

Попис имовине и обавеза

Чланом 20 Закона о рачуноводству прописано је да је правно лице, односно предузетник дужан да врши попис имовине и обавеза и усклађује стање по књигама са стањем по попису на датум биланса, да се усклађивање промета и стања главне књиге са дневником и помоћних књига са главном књигом врши пре пописа имовине и обавеза и пре састављања годишњих финансијских извештаја.

Вршилац дужности генералног директора Друштва је 20. октобра 2023. године донео Одлуку о формирању комисија за попис средстава и извора средстава „Телеоптик – Жироскопи” д. о. о. са стањем на дан 31. децембар 2023. године и то:

- Централне пописне комисије;
- Комисије за попис: магацина сировина; трговачко техничке робе, магацина полупроизвода; магацина готових производа и продавнице; недовршене производње, производње у току и радних налога; нематеријалних улагања, некретнина и основних

средстава; за попис алата; за попис нове машинске радионице; за попис краткорочних и дугорочних потраживања и обавеза; пласмана, капитала, готовине и готовисних еквивалената и остале ванбилансне евиденције.

Вршилац дужности генералног директора 14. октобра 2022. године је донео Упутство за вршење пописа имовине и обавеза и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем.

Надзорни одбор је 30. јануара 2024. године усвојио Извештај о попису имовине и обавеза са стањем на дан 31. децембар 2023. године, који је сачинила Централна пописна комисија.

У поступку ревизије утврђено је:

1) Лица која су надлежна за магацин готових производа и туђу имовину која се води у ванбилансној евиденцији нису извршила неопходне припремне радње (обележавање артикала) што није у складу са чланом 7 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем и чланом 12 Упутства о квалитативном и квантитативном пријему робе број 144/1 од 6. фебруара 2020. године.

Чланом 7 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем прописано је да лица која рукују имовином и њихови непосредни руководиоци, најкасније до дана одређеног за почетак пописа имовине и обавеза, врше неопходне припреме ради што лакшег, бржег и правилнијег пописивања.

Према Упутству о квалитативном и квантитативном пријему робе број 144/1 од 6. фебруара 2020. године које је донео в. д. генералног директора (тачка 12), Контролор завршне обраде делова дужан је да ажурно води картотеку и тикетира примљене комаде и да их на уобичајен начин преда у магацин готове робе или даљи процес рада. На картону се уписују следећи подаци; број дела, серијски број, датум пријема, потпис контролора који је примио делове. Руководилац магацина или магационер не сме примити делове који нису прописно тикетирани и мора водити рачуна да у производњу иду делови по редоследу серије – партије.

Према члану 12 Упутства за вршење пописа из 2022. године, код пописа готових производа треба обратити пажњу да ли су готови производи по квалитету правилно класирани (1,2, 3.класа и сл.); Комисија за попис ће посебно пописати готове производе који су застарели или имају недостатке или производе чији квалитет је смањен.

У поступку ревизије утврђено је да Правилником о организацији и систематизацији нису одређена лица која су надлежна за магацин готових производа и магацина полупроизвода, њихове обавезе и одговорности.

Одредбама члана 9 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем¹⁰ прописано је да попис обухвата:

- утврђивање стварних количина имовине која се пописује мерењем, бројањем, проценом и сличним поступцима, ближе описивање пописане имовине, као и уношење података у пописне листе;
- уписивање у пописне листе натуралних промена насталих у периоду вршења пописа пре и после дана на који се попис врши и свођење пописаног стања на стање на дан на који се попис врши;
- уношење књиговодственог натуралног стања имовине у пописне листе;
- утврђивање натуралних разлика између стања утврђеног пописом и књиговодственог стања;
- уношење цена пописане имовине;
- вредносно обрачунавање пописане имовине;

¹⁰ “Службени гласник РС”, број 89/20

- састављање извештаја о извршеном попису.

Чланом 10 Правилника прописано је да имовина чија је вредност умањена због оштећења, неисправности, застарелости и сличних разлога уноси се у посебне пописне листе или у посебне колоне пописних листа. Имовина која на дан пописа није затечена код правног лица, односно предузетника (имовина на путу или у иностранству, имовина дата у закуп, на послугу, зајам, чување, поправку, обраду и дораду и сл.) уноси се у посебне пописне листе на основу веродостојне документације, ако до дана завршетка пописа нису примљене пописне листе од правног лица, односно предузетника код кога се та имовина налази.

Попис имовине није извршен на прописан начин, јер:

- пре пописа нису извршене неопходне припреме, односно обележавање производа номенклатурним бројевима у магацину готових производа, што није у складу са чланом 7 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем;

- нису сачињене пописне листе залиха на прописан начин и у складу са чланом 12 Упутства о квалитативном и квантитативном пријему робе од 6. фебруара 2020. године;

- пописна комисија која су спроводила попис материјала у износу од 405.164 хиљаде динара није утврђивала натуралне разлике између стања утврђеног пописом и књиговодственог стања, што није у складу са чланом 9 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем;

- пописне комисије одређене за попис залиха нису унеле у посебне пописне листе или у посебне колоне пописних листа материјал и готове производе чија је вредност умањена због оштећења, неисправности, застарелости и сличних разлога, као и оне залихе које на дан пописа нису затечене код Друштва на стању, што није у складу са чланом 10 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем;

- нису сачињене пописне листе грађевинских објеката исказаних по садашњој вредности од 1.020.950 хиљада динара, нематеријалне имовине у износу 150.024 хиљаде динара, плаћених аванса у износу од 135.159 хиљада динара, примљених аванса у износу од 1.859.511 хиљада динара, осталих краткорочних обавеза у износу од 175.628 хиљада динара и имовине евидентиране у ванбилансној евиденцији у износу од 23.597 хиљада динара, што није у складу са чланом 9 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем;

- није извршен попис нематеријалне имовине исказане у износу од 150.024 хиљаде динара, јер није утврђено стварно стање, није сачињена пописна листа, нити је нематеријална имовина обухваћена извештајем о попису.

Пописне комисије одређене за попис залиха нису унеле у посебне пописне листе или у посебне колоне пописних листа материјал и готове производ, који на дан пописа нису затечени код Друштва на стању, што није у складу са чланом 10 Правилника.

Појединачне пописне комисије које су спроводиле попис недовршене производње, нису унеле вредност у пописне листе, нису утврђивале стварно стање нити разлике између стварног и књиговодственог стања.

Табела број 1: Преглед имовине и обавеза које нису пописане на прописан начин

-у хиљадама динара-

Опис	Пописне листе	Садашња вредност
Грађевински објекти	Нису сачињене	1.020.950
Нематеријална имовина	Нису сачињене	150.024
Залихе материјала	Нису сачињене на прописан начин	405.164
Недовршене производња	Нису сачињене на прописан начин	646.029

Опис	Пописне листе	Садашња вредност
Готови производи	Нису сачињене на прописан начин	62.432
Примљени аванси	Нису сачињене	1.859.511
Остале краткорочне обавезе	Нису сачињене	175.628
Ванбилансна евиденција	Нису сачињене	23.597
Укупно:		4.343.335

Откривена неправилност: Попис грађевинских објеката исказаних по садашњој вредности од 1.020.950 хиљада динара, нематеријалне имовине у износу од 150.024 хиљаде динара, залиха у износу од 1.113.625 хиљада динара, примљених аванса у износу од 1.859.511 хиљада динара, осталих краткорочних обавеза у износу од 175.628 хиљада динара и имовине евидентираних у ванбилансној евиденцији у износу од 23.597 хиљада динара није извршен на прописан начин, јер пописне комисије нису утврдиле разлике између стварног и књиговодственог стања, нису сачиниле пописне листе имовине и обавеза или их нису сачиниле на прописан начин, нити су пре пописа залиха готових производа и имовине исказане у ванбилансној евиденцији извршене неопходне припреме, што није у складу са чл. 7, 9, 10 и 12 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем.

Ризик: Уколико се попис имовине не спроводи на прописан начин постоји ризик од губитка и неовлашћеног коришћења имовине, као и нетачних финансијских извештаја.

Препорука број 3: Препоручујемо Друштву да попис имовине и обавеза врши на начин прописан чл. 7, 9, 10 и 12 Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем.

2.2.1.1. Нематеријална имовина

Нематеријална имовина иказана у износу од 150.024 хиљаде динара односи се на:

Табела број 2.: Преглед нематеријалне имовине

- у хиљадама динара -		
Нематеријална имовина	2023. година	2022. година
Улагања у развој	149.753	0
Софтвер и остала права	12.490	12.490
Исправка вредности софтвера	(12.219)	(10.137)
Укупно:	150.024	2.353

Друштво је у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину исказало нематеријалну имовину у износу од 149.753 хиљаде динара која је призната конверзијом следећих трошкова:

- Трошкова материјала за израду за износ од 121.317 хиљада динара;
- Трошкова зарада и накнада зарада (брuto) за износ од 25.466 хиљада динара и
- Трошкова пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца за износ од 2.970 хиљада динара.

Налогом за књижење од 31. децембра 2023. године, Друштво је исказало нематеријалну имовину и умањило наведене трошкове за износ од 149.753 хиљаде динара на основу Одлуке директора Друштва о признавању нематеријалне имовине – примена МРС 38 од 29. децембра 2023. године која је заведена 15. марта 2024. године (у даљем тексту: одлука).

У одлуци је наведено да је пројекат завршен, да је део испоручен и уграђен код крајњег корисника и да се чека да остали учесници у пројекту испуне своју обавезу на пројекту. Даље

наводи да се пројекат, односи на поруџбину 259010 и да је Друштво по примило авансе у 2022. години у вредности од 90% уговореног износа.

У одлуци директора од 29. децембра 2023. године (заведеној 15. марта 2024. године) нису наведени датуми испоруке и уградње.

У Одлуци в. д. директора од 15. марта 2024. године наводи се да се корисни век нематеријалне имовине своди на пет година, уз могућност продужења века трајања имовине, продужењем или новим уговором са крајњим корисником. Истиче се да је 20. марта 2023. године са крајњим корисником потписан и уговор о серијској производњи у наредном периоду.

Друштво је исказало нематеријалну имовину у износу од 149.753 хиљаде динара, иако нису испуњени услови за признавање нематеријалне имовине у складу са параграфима 3 и 18.

Параграфом 3 МРС 38 – Нематеријална имовина одређено је да се овај стандард не примењује на нематеријалну имовину коју ентитет држи ради продаје у редовном току пословања (Веза: ИАС 2 – Залихе).

Параграфом 18 МРС 38 – Нематеријална имовина одређено је да признавање неке ставке као нематеријалне имовине захтева да ентитет покаже да ставка задовољава:

- (а) дефиницију нематеријалне имовине (видети параграфе 8 –17); и
- (б) критеријуме признавања (видети параграфе 21 – 23).

Откривена неправилност: Друштво је у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину исказало нематеријалну имовину у износу од 149.753 хиљаде динара, при чему нису испуњени услови за признавање нематеријалне имовине одређени параграфима 3 и 18 МРС 38 – Нематеријална имовина. Исказана нематеријална имовина се односи на уговор од 12. октобра 2022. године чији предмет је испорука добара и услуга крајњем кориснику, по коме је примљен аванс од 90% вредности уговора. Параграфом 3 МРС 38 – Нематеријална имовина одређено је да се овај стандард не примењује на нематеријалну имовину коју ентитет држи ради продаје у редовном току пословања. У цену коштања исказане нематеријалне имовине укључени су и трошкови за које Друштво у поступку ревизије није презентовало доказе да су директно везани за процес израде производа по наведеном уговору.

Услед наведеног, Друштво је исказало већу нематеријалну имовину за 149.753 хиљаде динара, а мање трошкове материјала за израду за 121.317 хиљада динара и мање трошкове зарада, накнада зарада и остале личне расходе за 28.346 хиљада динара.

Ризик: Уколико се нематеријална имовина и трошкови не исказују у складу са Међународним рачуноводственим стандардима, постоји ризик да у финансијским извештајима буду нетачно исказане позиције финансијског положаја и успешности пословања.

Препорука број 4: Препоручујемо Друштву да у пословним књигама и финансијским извештајима, у складу са захтевима међународних рачуноводствених стандарда изврши исправку неправилно исказаних трошкова и нематеријалне имовине у износу од 149.753 хиљаде динара.

2.2.1.2. Некретнине, постројења и опрема

Друштво је на дан 31. децембар 2023. године исказало некретнине, постројења и опрему у износу од 1.605.375 хиљада динара.

Табела број 3: Структура некретнина, постројења и опреме

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Грађевински објекти	1.225.638	1.225.949

Назив	2023. година	2022. година
Исправка вредности грађевинских објеката	(204.688)	(174.212)
Постројења и опрема	836.223	837.001
Исправка вредности Постројења и опреме	(252.242)	(214.969)
Остале некретнине, постројења и опрема	264	264
Некретнине, постројења и опрема у припреми	180	0
Укупно:	1.605.375	1.674.033

У наставку се даје преглед промена на рачунима некретнина, постројења и опреме.

Табела број 4: Преглед промена на рачунима, некретнина, постројења и опреме

-хиљадама динара-

РАЧУН	Грађевински објекти (022)	Постројења и опрема (023)	Остале некретнине, постројења и опрема (026)	Некретнине, постројења и опрема у припреми (027)	УКУПНО
Аналитика	2	3	4	5	7=2+3+4+5
НАБАВНА ВРЕДНОСТ					
Стање 1. јануара 2023. године у билансу стања	1.225.949	837.001	264	0	2.063.214
Повећање у 2023. години	0	2.789	0	180	2.969
Отуђење и расхоровање	(311)		0	0	(311)
Пренос на залихе материјала		(3.567)			(3.567)
Стање на дан 31.12.2023. године	1.225.638	836.223	264	180	2.062.305
ИСПРАВКА ВРЕДНОСТИ					
Стање 1. јануара 2023. године	174.212	214.969	0	0	389.181
Амортизација за 2023. годину	30.504	37.882	0	0	68.386
Отуђење и расхоровање	(28)		0	0	(28)
Пренос на залихе материјала		(609)			(609)
Стање на дан 31. децембар 2023. године	204.688	252.242	0	0	456.930
Садашња вредност на дан 31. децембар 2022. године	1.051.737	622.032	264	0	1.674.033
Садашња вредност на дан 31. децембар 2023. године	1.020.950	583.981	264	180	1.605.375

Грађевински објекти

Грађевински објекти, на дан 31. децембар 2023. године, исказани су у износу од 1.020.950 хиљада динара (набавна вредност од 1.225.638 хиљада динара умањена за исправку вредности од 204.688 хиљада динара).

Табела број 5: Структура грађевинских објеката приказана у пословним књигама по садашњој вредности на дан 31. децембар 2023. године

-у хиљадама динара-

Назив	31. децембар 2023. године
Грађевински објекат А – 68	356.453
Грађевински објекат А – 73	590.303
Грађевински објекти нискоградње	50.182
Остало	24.012
Укупно:	1.020.950

Друштво је у пословним књигама и финансијским извештајима исказало грађевинске објекте по садашњој вредности од 1.020.950 хиљаде динара на којима нема уписано власништво или право коришћења у Катастру непокретности Републичког геодетског завода.

Постројења и опрема

Друштво је на дан 31. децембар 2023. године исказало постројења и опрему у износу од 583.981 хиљаде динара (набавна вредност од 836.223 хиљаде динара умањена за исправку вредности од 252.242 хиљаде динара) која се односи на транспортна средства, радне и помоћне машине, канцеларијску опрему и друго.

У току 2023. године Друштво је повећало набавну вредност постројења и опреме за износ од 2.789 хиљада динара, од чега се 652 хиљаде динара односи на набавку рачунара и рачунарске опреме, износ од 292 хиљаде динара на доградњу сервера и др.

Промене на рачуну опреме:

Налогом за књижење од 2. јануара 2023. године, Друштво је на рачун залиха материјала пренело опрему по садашњој вредности од 2.958 хиљада динара, набављену 18. јула 2019. године од добављача „Romax Trade“ д. о. о. Нови Сад.

Наведена опрема је била исказана у пословним књигама по укупној набавној вредности од 3.567 хиљада динара, исправци вредности од 609 хиљада динара и садашњој вредности од 2.958 хиљада динара.

Пренос опреме на залихе материјала у износу од 2.958 хиљада динара евидентиран је у пословним књигама у 2023. години на основу Молбе запосленог од 11. октобра 2022. године.

У вези са наведеним Друштво је презентовало налог за књижење од 31. октобра 2022. године и требовање везано за радни налог 10985 из октобра 2022. године.

Друштво је у 2023. години без веродостојних рачуноводствених исправа пренело опрему која је била исказана у пословним књигама по укупној набавној вредности од 3.567 хиљада динара, исправци вредности од 609 хиљада динара и садашњој вредности од 2.958 хиљада динара на рачун залиха материјала.

Чланом 9 Закона о рачуноводству прописано је да се књижење пословних промена и догађаја на рачунима имовине, обавеза, капитала, прихода и расхода врши на основу веродостојних рачуноводствених исправа. Рачуноводствена исправа представља писани документ или електронски запис о насталој пословној промени, која обухвата све податке потребне за књижење у пословним књигама тако да се из рачуноводствене исправе недвосмислено може сазнати основ, врста и садржај пословне промене.

У циљу отклањања утврђене неправилности, вршилац дужности директора Друштва донео је 18. јула 2024. године одлуку да се запослени раздужи за две ставке опреме, да се умањи вредност опреме за износ од 2.958 хиљада динара и да се за исти износ увећа вредност залиха материјала.

Откривена неправилност: Опрему која је у пословним књигама била исказана по набавној вредности од 3.567 хиљада динара, исправци вредности од 609 хиљада динара и садашњој вредности од 2.958 хиљада динара, Друштво је у 2023. години пренело на рачун залиха материјала, без веродостојних рачуноводствених исправа, што није у складу са чланом 9 Закона о рачуноводству. Због наведеног Друштво је исказало опрему у износу мањем за 2.958 хиљада динара и залихе материјала у износу већем за 2.958 хиљада динара.

Ризик: Пренос опреме на залихе без веродостојних рачуноводствених исправа указује на неправилно умањење вредности опреме исказане у финансијским извештајима.

Мере предузете у поступку ревизије: Вршилац дужности директора Друштва донео је 18. јула 2024. године одлуку да се запослени раздужи за два ставке опреме, да се умањи вредност опреме за износ од 2.958 хиљада динара и да се за исти износ увећа вредност залиха материјала.

2.2.1.3. Дугорочни финансијски пласмани и дугорочна потраживања

Табела број 6: Структура дугорочних финансијских пласмана и дугорочних потраживања

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Учешћа у капиталу зависних правних лица	1.895	1.895
Остали дугорочни финансијски пласмани	2.602	2.612
Укупно:	4.497	4.507

2.2.1.4. Залихе

Табела број 7: Структура залиха

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Материјал	405.164	183.675
Алат и ситан инвентар	49.750	41.083
Недовршена производња	646.029	165.927
Готови производи	62.432	75.073
Плаћени аванси за материјал, резервне делове и ситан инвентар у земљи	86.720	58.220
Плаћени аванси за материјал, резервне делове и ситан инвентар у иностранству	49.018	15.593
Укупно:	1.299.113	539.571

Залихе материјала

Параграфом 9 МРС 2 – Залихе одређено је да се залихе одмеравају по нижој од следеће две вредности – набавној вредности/цени коштања или нето остваривој вредности.

Параграфом 10 МРС 2 – Залихе одређено је да набавна вредност/цена коштања залиха обухвата све трошкове набавке, трошкове конверзије и друге трошкове настале у процесу довођења залиха на садашњу локацију и у садашње стање.

У поступку ревизије утврђено је да у оквиру залиха материјала у износу од 405.164 хиљаде динара постоје залихе које потичу из ранијих година, а које нису имале промене у 2023. години. Друштво није вршило процену нето оствариве вредности, у складу са параграфима 28 – 33 МРС 2 – Залихе.

Параграфом 28 МРС 2 – Залихе, одређено је да набавна вредност/цена коштања залиха неће моћи да се надокнади ако су залихе оштећене, ако су потпуно или делимично застареле, ако је дошло до пада њихових продајних цена или ако је дошло до повећања процењених трошкова довршења или процењених трошкова који ће настати да би се обавила продаја, као и да је пракса свођења залиха испод њихове набавне вредности/цене коштања до нето оствариве цене у складу са принципом да имовина не треба да се евидентира по износима вишим од износа чије се остварење очекује њеном продајом или употребом.

Презентоване евиденције залиха материјала не обезбеђују податке о старосној структури ових залиха.

Рачуноводственом политиком је одређено да се обрачун излаза (продаје) залиха материјала и робе, врши по методи пондерисане просечне цене. Утврђивање пондерисане просечне цене робе врши се после сваког улаза залиха. Вредност залиха може постати ненадокнадива ако су те залихе оштећене, ако су постале делимично или у потпуности застареле или ако су им продајне цене опале. Материјал и други облици залиха који се троше у циљу производње, не свде се испод набавне цене ако се очекује да ће производи у циљу чије производње се они троше бити продати по цени која ће бити једнака или већа у односу на њихову набавну вредност. У супротном, вредност таквих залиха се своди на њихову нето оствариву вредност која представља трошак замене материјала.

Откривена неправилност: Друштво је у оквиру залиха материјала у износу од 405.164 хиљаде динара исказало залихе које потичу из ранијих година, односно залихе са умањеним обртом за које није преиспитало могућност евентуалне реализације наведених залиха и није извршило њихово свођење на нето оствариву вредност, што није у складу са параграфима 28 – 33 МРС 2 – Залихе. Због наведеног, Друштво није обезбедило доказе који потврђују вредност залиха исказаних у пословним књигама у износу од 405.164 хиљаде динара.

Ризик: Уколико Друштво не врши преиспитивање могућности реализације залиха и њихово свођење на нето оствариву вредност у складу са захтевима МРС 2 – Залихе, постоји ризик да залихе исказане у финансијским извештајима нису правилно вредноване.

Препорука број 5: Препоручујемо Друштву да преиспита могућност евентуалне реализације залиха материјала и да изврши њихово свођење на нето оствариву вредност у складу са параграфима 28 – 33 МРС 2 – Залихе.

Залихе недовршене производње и готових производа

Друштво је исказало залихе недовршене производње и готових производа у износу од 708.461 хиљаде динара, од чега се износ од 646.029 хиљада динара односи на залихе недовршене производње, а износ од 62.432 хиљаде динара на залихе готових производа.

У поступку ревизије утврђено је да Друштво, иако обавља производну делатност, у пословним књигама не води рачуне у класи 9, што није у складу са чланом 66 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике.

Чланом 66 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике прописано је да правна лица и предузетници који обављају производну делатност у класи 9 обавезно воде основне рачуне 900, 902, групе рачуна 95 и 96 и рачуне 980, 982 и 983.

Параграфом 11 МРС 2 – Залихе одређено је да трошкови набавке залиха обухватају набавну цену, увозне царине и друге дажбине (осим оних које ентитет може касније да поврати од пореских власти) и трошкове превоза, манипулативне и друге трошкове који се могу директно приписати стицању готових производа, материјала и услуга. Трговачки попусти, рабати и друге сличне ставке се одузимају при одређивању трошкова набавке.

Параграфом 12 МРС 2 – Залихе одређено је да трошкови конверзије залиха обухватају трошкове директно везане за јединице производње, као што је директан рад. Они такође обухватају систематски распоред фиксних и варијабилних општих трошкова производње, насталих приликом конверзије материјала у готове производе.

Параграфом 15 МРС 2 – Залихе одређено је да се остали трошкови укључују у набавну вредност/цену коштања залиха само до износа у ком су настали при довођењу залиха на њихову садашњу локацију и у садашње стање. На пример, у цену коштања залиха могу да се укључе и непроизводни општи трошкови или трошкови дизајнирања производа за одређеног купца.

У поступку ревизије утврђено је постоје залихе недовршене производње и готових производа које потичу из ранијих година и које нису имале промене у 2023. години, за које Друштво није преиспитало могућност евентуалне реализације наведених залиха и није извршило њихово свођење на нето оствариву вредност.

Чланом 12 Закона о рачуноовдству прописано је да пословне књиге представљају једнообразне евиденције о стању и променама на имовини, обавезама и капиталу, приходима и расходима и ванбилансној имовини и ванбилансним обавезама правних лица и предузетника.

Пословне књиге су дневник, главна књига и помоћне књиге. Помоћне књиге су аналитичке евиденције и друге помоћне књиге (дневник благајне и друге помоћне књиге). Помоћне књиге које се односе на имовину у материјалном облику исказују се у количинама и новчаним износима. Чланом 13 Закона о рачуноводству прописано је да се у пословне књиге подаци уносе на основу рачуноводствених исправа. Пословне књиге воде се у складу са начелом непроменљивог записа о насталој пословној промени. Пословне књиге воде се на начин који треба да омогући контролу улазних података, исправности унетих података, чување података, могућност коришћења података, могућност увида у промет и стања на рачунима главне књиге и помоћних књига, односно трансакције, као и увид у хронологију обављеног уноса пословних промена (датум књижења).

Откривена неправилност: Друштво није успоставило обрачун трошкова и учинака у складу са чланом 66 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике којим је прописано да правна лица и предузетници који обављају производну делатност у класи 9 обавезно воде основне рачуне 900, 902, групе рачуна 95 и 96 и рачуне 980, 982 и 983. Друштво нема јасно дефинисану структуру цене коштања, а презентовани начин утврђивања цене коштања залиха недовршене производње исказане у износу од 646.029 хиљада динара, није у складу са захтевима параграфа 9, 10, 11 и 12 – 18 МРС 2 – Залихе, јер нису презентовани докази да су признати трошкови везани за јединице производње. Друштво није распоређивало трошкове који доприносе довођењу залиха на садашњу локацију и у садашње стање на све носиоце трошкова. Друштво није јасно раздвојило фазе у производњи производа и није водило помоћну евиденцију о свим произведеним готовим производима и полупроизводима, који су продати или уграђени, што није у складу са чланом 12 Закона о рачуноводству. У поступку ревизије утврђено је да постоје залихе недовршене производње и готових производа које потичу из ранијих година и које нису имале промене у 2023. години за које Друштво није преиспитало могућност евентуалне реализације наведених залиха и није извршило њихово свођење на нето оствариву вредност у складу са параграфима 28 – 33 МРС 2 – Залихе.

Због наведеног, Друштво није обезбедило доказе који потврђују исказано стање залиха недовршене производње у износу од 646.029 хиљада динара, залиха готових производа у износу од 62.432 хиљаде динара, као ни исказане приходе од повећања вредности залиха недовршених и готових производа у износу од 467.461 хиљаде динара.

Ризик: Уколико Друштво не устроји обрачун трошкова и учинака у складу са чланом 66 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике и не утврђује цену коштања залиха учинка у складу са МРС 2 – Залихе, постоји ризик да ће Друштво нереално приказати имовину у финансијским извештајима.

Препорука број 6: Препоручујемо Друштву да успостави обрачун трошкова и учинака у складу са Правилником о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике, да залихе недовршене производње и готових производа евидентира и вреднује у складу са Законом о рачуноводству и МРС 2 – Залихе.

Плаћени аванси

Плаћени аванси за залихе и услуге су исказани у пословним књигама и финансијским извештајима у износу од 135.738 хиљада динара и односе се на:

Табела број 8: Структура плаћених аванса са стањем на дан 31. децембар 2023. године
-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Плаћени аванси за залихе и услуге земљи	86.720	58.220
Плаћени аванси за залихе и услуге у иностранству	49.018	15.593
Укупно:	135.738	73.813

Плаћени аванси за залихе и услуге у земљи у износу од 86.720 хиљада динара највећим делом се односе на следеће:

Табела број 9: Преглед плаћених аванса на дан 31. децембар 2023. године

-у хиљадама динара-

Р. бр.	Назив	Салдо на дан 31.12.2023.
1.	„Еи опек“ а. д, Ниш	18.900
2.	„Оптички системи“ д. о. о. Београд	18.045
3.	„Утва авио индустрија“ д. о. о. Панчево	11.420
4.	Ме – опта д. о. о. Београд	9.780
5.	Остали	28.575
Укупно:		86.720

Плаћени аванси за робу и услуге у иностранству у износу од 49.018 хиљада динара односи се на следеће: Data Device Corporation (DDC), USA у износу од 13.114 хиљада динара, Copenhagen Sensor Technology, Denmark, у износу од 11.907 хиљада динара, Zhejiang Ulirvision Tehnology у износу од 9.257 хиљада динара и др.

Чланом 22 Закона о рачуноводству прописано је да су правна лица и предузетници дужни да пре састављања финансијских извештаја усагласе међусобна потраживања и обавезе, што се доказује одговарајућом исправом. Поверилац је дужан да, пре састављања финансијских извештаја, достави дужнику списак неплаћених обавеза. Лица из става 1. овог члана дужна су да одговоре на захтев овлашћеног ревизора за независну потврду стања потраживања и обавеза.

Сва правна лица и предузетници који састављају Напомене уз финансијске извештаје дужни су да у том извештају у вези са неусаглашеним потраживањима и обавезама обелодане:

1) број и укупан износ неусаглашених потраживања и њихов однос према броју и укупном износу потраживања; и

2) број и укупан износ неусаглашених обавеза и њихов однос према броју и укупном износу обавеза.

У поступку ревизије утврђено је да Друштво није пре састављања финансијских извештаја за 2023. годину, доставило дужнику списак обавеза по основу аванса плаћеног инодобављачу Data Device Corporation (DDC), USA у износу од 111.922 евра, односно 13.114 хиљада динара, у априлу 2023. године по профактури број 131319-1 од 28. марта 2023. године.

Аванс плаћен инодобављачу Data Device Corporation (DDC), USA у износу од 13.114 хиљада динара није потврђен по захтеву Државне ревизорске институције за потврду салда.

Откривена неправилност: Друштво није пре састављања финансијских извештаја за 2023. годину, доставило стање потраживања по основу плаћених аванса инодобављачу Data Device Corporation (DDC), USA у износу од 13.114 хиљада динара, у вези са којим није извршена испорука, нити је обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје наведена неусаглашена потраживања, што није у складу са чланом 22 ст. 2 и 4 Закона о рачуноводству.

Ризик: Постојање неусаглашених плаћених аванса, указују се ризик њиховог постојања и нетачног стања исказане имовине у финансијским извештајима.

Препорука број 7: Препоручујемо Друштву да пре састављања финансијских извештаја достави стање потраживања за плаћене авансе инодобављачима и да неусаглашене плаћене авансе обелодани у Напоменама уз финансијске извештаје.

2.2.1.5. Потраживања по основу продаје

Потраживања по основу продаје на дан 31. децембар 2023. године исказана су у укупном износу од 38.490 хиљада динара и њихова структура дата је у следећој табели:

Табела број 10: Структура потраживања по основу продаје

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Купци у земљи – матично и зависна правна лица	10.349	10.557
Купци у земљи	28.141	20.620
Купци у иностранству	0	8.447
Укупно:	38.490	39.624

Потраживања од купаца у износу од 10.349 хиљада динара се у целини односе на потраживања од зависног правног лица Пословни центар Жироскопи, Земун.

Потраживања од купаца у земљи исказана су у укупном износу од 28.141 хиљаде динара и њихова структура дата је у следећој табели.

Табела број 11: Преглед купаца у земљи

-у хиљадама динара-		
Р. бр.	Назив партнера	Износ
1.	Застава оружје а. д, Крагујевац	15.977
2.	Оптички системи д. о. о, Београд	7.201
3.	ФАП Корпорација а. д. Прибој	1.699
4.	Холдинг Корпорација Крушик а. д, Ваљево	1.447
5.	Београдске електране, Београд	545
6.	ДЈС Специјални системи д. о. о, Београд	111
7.	Утва авио индустрија д. о. о, Панчево	533
8.	Остали	628
Укупно:		28.141

На основу узорковане документације, утврђено је да исказана потраживања по основу продаје у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.1.6. Остала краткорочна потраживања

Друштво је на дан 31. децембар 2023. године исказало остала краткорочна потраживања у укупном износу од 5.865 хиљада динара.

Структура осталих краткорочних потраживања дата је у следећој табели:

Табела број 12: Структура осталих краткорочних потраживања

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Остала потраживања из специфичних послова	126	126
Потраживања од запослених	1.984	1.544
Потраживања за накнаде зарада које се рефундирају	2.548	4.124
Порез на додату вредност у примљеним фактурама по општој стопи (осим плаћених аванса)	1.208	981
Укупно:	5.865	6.775

2.2.1.7. Готовина и готовински еквиваленти

Друштво је на дан 31. децембар 2023. године исказало готовинске еквиваленте и готовину у укупном износу од 1.078.191 хиљаде динара.

Структура готовинских еквивалената и готовине дата је у следећој табели:

Табела број 13: Структура готовинских еквивалената и готовине

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Текући (пословни) рачуни – динарски	1.076.314	753.088
Девизни рачун	1.876	460
Благајна	1	1
Укупно:	1.078.191	753.549

У наставку је дат преглед стања средстава на динарским рачунима:

Табела број 14: Преглед стања по динарским рачунима Друштва

-у хиљадама динара-

Р. бр.	Опис	Износ на дан 31.12.2023.
1.	Министарство финансија – Управа за трезор	5
2.	Српска банка АД, Београд	1.076.275
3.	Трансакциони депозит – остали депозити	34
Укупно:		1.076.314

Девизна средства у износу од 1.876 хиљада динара односе се на динарску противвредност од 16.007 евра на девизном рачуну који се води код Српске банке, а. д. Београд.

Према подацима које је Народна банка Србије објавила на интернет страници 16. маја 2024. године, текући рачуни Друштва су у блокади у последњих пет година 1828 дана. Укупни износ блокаде је 147.174 хиљаде динара.

На основу узорковане документације, утврђено је да исказани готовински еквиваленти и готовина у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.1.8. Ванбилансна евиденција

У ванбилансној евиденцији исказана су средства и обавезе у износу од 23.596 хиљада динара. Друштво је у Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину обелоданило да је у ванбилансној евиденцији евидентирано следеће:

- Специјални алати Војске Републике Србије који се налазе код Друштва у износу од 3.816 хиљада динара и
- Део објекта у Земуну, Батајнички пут 23, на коме Друштво има спорно право коришћења у износу од 19.780 хиљада динара.

Друштво није утврђивало стварно стање ове имовине и обавеза. (Веза: Напомена број 2.2.1. – Попис имовине и обавеза).

2.2.1.9. Капитал

Основни капитал Друштва исказан у пословним књигама на дан 31. децембар 2023. године у износу од 574.319 хиљада динара је усклађен са регистрованим уписаним и уплаћеним капиталом код Агенције за привредне регистре, као и са чланом 9 Оснивачког акта.

Табела број 15: Структура капитала

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Државни капитал	574.319	574.319

Назив	2023. година	2022. година
Ревалоризационе резерве	914.223	914.223
Нераспоређени добитак ранијих година	586	586
Нераспоређени добитак текуће године	654	0
Губитак ранијих година	(1.310.344)	(1.239.638)
Губитак текуће године	0	(70.706)
Укупно:	179.438	178.784

2.2.1.10. Дугорочна резервисања

Друштво није исказало дугорочна резервисања у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину.

Чланом 29 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике прописано је да се на рачунима групе 40 – Дугорочна резервисања, исказују дугорочна резервисања за трошкове и ризике који се признају и вреднују у складу са рачуноводственом политиком. На рачуну 404 – Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених, исказују се дугорочна резервисања по основу бенефиција, као што су отпремнине приликом одласка у пензију, јубиларне награде и друге обавезе према запосленима, које се исплаћују у складу са стеченим правима у току трајања и након престанка запослења.

Чланом 41 Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва, број 1178 од 15. децембра 2020. године, уређено је да се обавезе по основу плаћања јубиларних награда и отпремнина за одлазак у пензију исказују по садашњој вредности будућих плаћања по том основу, уколико је обрачунат износ тих обавеза материјално значајан. Ако обрачунати износ није материјално значајан, исплате по овом основу терете трошкове периода у коме су извршене.

Друштво на дан 31. децембар 2023. године има 243 запослених, од чега 59 на одређено, а 184 на неодређено време.

Чланом 89 Колективног уговора уређено је да је послодавац дужан да исплати отпремнину запосленом при престанку радног односа ради коришћења права на пензију или при престанку радног односа по сили закона, због губитка радне способности у висини најмање две просечне зараде у Републици према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику. У просек зараде која чини основ за исплату отпремнине из ове тачке, не урачунава се износ исплаћен на име регреса, свих додатних исплата, као и опрост зајма.

Чланом 90 Колективног уговора уређено је да Послодавац може исплатити Запосленима јубиларну награду која се исплаћује у наредном месецу од месеца у коме је запослени навршио 10, 20, 30 или 40 година непрекидног стажа код послодавца, као и за значајан допринос раду и то:

- за 10 година – у висини 100% неопорезиве вредности према последњем статистичком извештају у Републици;
- за 20 година – у висини 120% неопорезиве вредности према последњем статистичком извештају у Републици;
- за 30 година – у висини 150% неопорезиве вредности према последњем статистичком извештају у Републици;
- за 40 година – у висини 200% неопорезиве вредности према последњем статистичком извештају у Републици и
- за изузетан допринос за рад код Послодавца на годишњицу јубилеја фирме – до 100% неопорезивог износа према прегледу усклађених неопорезивих износа по Закону о порезу на доходак грађана који је важећи у том тренутку.

Откривена неправилност: Друштво није вршило резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених по основу отпремнине приликом одласка у пензију, јубиларних награда и неискоришћених годишњих одмора, односно за обавезе према запосленима, које се исплаћују у складу са стеченим правима у току трајања и након престанка запослења, у складу са МРС 19 – Примања запослених и чланом 29 Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике.

Ризик: Уколико Друштво не врши резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених у складу са МРС 19 – Примања запослених, постоји ризик да нису тачно исказани подаци о финансијском положају и пословној успешности пословања.

Препорука број 8: Препоручујемо Друштву да обрачунава и евидентира резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених у пословним књигама у складу са МРС 19 – Примања запослених и Правилником о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике.

2.2.1.11. Дугорочне обавезе

Дугорочне обавезе исказане су у износу од 763.840 хиљада динара и односе се на:

Табела број 16: Структура дугорочних обавеза

- у хиљадама динара -		
Дугорочне обавезе	2023. година	2022. година
Дугорочни кредити и зајмови у земљи	759.112	227.076
Остале дугорочне обавезе	4.728	4.728
Укупно:	763.840	231.804

Дугорочни кредити и зајмови у земљи у износу од 759.112 хиљада динара односе се на:

- Уговоре о преузимању дуга Републичког завода за здравствено осигурање, Београд према Фонду за развој Републике Србије из 2005. године у укупном износу од 226.788 хиљада динара и
- Уговор о давању бескалатне позајмице у износу од 532.323 хиљаде динара.

Исказане обавезе према Фонду за развој Републике Србије у износу од 226.788 хиљада динара су усаглашене са Фондом за развој Републике Србије.

Дугорочне обавезе у износу од 532.323 хиљаде динара се односе на обавезе Друштва по уговору који је Друштво закључило 10. новембра 2023. године са Јавним предузећем „Југоимпорт-СДПР“, Београд о давању бескалатне наменске позајмице.

2.2.1.12. Краткорочне финансијске обавезе

Краткорочне финансијске обавезе исказане су у износу од 994.841 хиљаде динара и односе се на:

Табела број 17: Структура краткорочних финансијских обавеза

- у хиљадама динара -		
Опис	2023. година	2022. година
Обавезе по основу кредита и зајмова од лица која нису домаће банке	960.826	1.073.141
Обавезе по основу кредита од домаћих банака	33.832	49.028
Обавезе по основу финансијских деривата	183	183
Укупно:	994.841	1.122.352

Обавезе по основу кредита и зајмова од лица које нису домаће банке у износу од 960.826 хиљада динара односе се на следеће:

Табела број 18: Преглед кредита и зајмова од лица које нису банке

-у хиљадама динара-

Р. бр	Основ	Број уговора	Датум уговора	Назив правног лица	Износ
1.	Уговор о бескаматној позајмици	329	21.6.2017	Република Србија, коју заступа Влада	845.325
2.	Уговор о уступању потраживања – замена испуњења	2561	15.9.2006	Фонд за развој Републике Србије	52.036
3.	Уговор о краткорочној бескаматној позајмици	413	21.5.2020.	Република Србија, коју заступа Влада	31.000
4.	Уговор о кредиту	нема	22.12.2015	Фонд за развој Републике Србије	24.109
5.	Изјава			Фонд за развој Републике Србије	3.681
6.	Уговор о кредиту	1835	24.7.2009.	Фонд за развој Републике Србије	1.687
7.	Уговор о кредиту	3000	20.11.2009	Фонд за развој Републике Србије	1.660
8.	Уговор о кредиту	1117	21.5.2009	Фонд за развој Републике Србије	948
9.	Остало				380
Укупно:					960.826

Обавезе по основу кредита од домаћих банака у укупном износу од 33.832 хиљаде динара односе се на:

- Обавезе према Српској банци а. д. Београд у износу од 20.000 хиљада динара по Уговору о краткорочном кредиту за ликвидност од 7. марта 2023. године и
- Обавезе према Беобанци а. д. у стечају, Београд у износу од 13.832 хиљаде динара по Записнику о утврђеном потраживању од 6. септембра 2005. године. Наведене обавезе према Беобанци а. д. у стечају, Београд нису усаглашене на дан 31. децембар 2023. године.

2.2.1.13. Примљени аванси, депозити и кауције

Примљени аванси, депозит и кауције исказани су у пословним књигама и финансијским извештајима у износу од 1.859.511 хиљада динара и односе се на:

Табела број 19: Структура примљених аванса са стањем на дан 31. децембар 2023. године

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Примљени аванси од купаца у земљи	1.856.180	1.022.102
Примљени аванси од купаца у иностранству	3.331	10.774
Укупно:	1.859.511	1.032.876

Табела број 20: Примљени аванси од купаца у земљи у износу од 1.856.180 хиљада динара односе се на следеће купце:

-у хиљадама динара-

Р. бр	Опис	Износ
1.	Јавно предузеће Југоимпорт – СДПР, Београд (Нови Београд)	810.705
2.	Министарство одбране Републике Србије – Управа за набавку и продају	396.591
3.	Министарство одбране Управа за одбрамбене технологије	259.138
4.	Министарство одбране Војнотехнички институт	294.147
5.	Акционарско друштво за производњу и промет оружја Застава оружје, Крагујевац	93.567
6.	Остало	2.032
Укупно:		1.856.180

У поступку ревизије утврђено је да неусаглашене обавезе за примљене авансе износе 313.781 хиљаду динара које се односе на:

- примљене авансе Војнотехничког института за 147.919 хиљада динара (према Изводу отворених ставки, ови аванси су већи за 147.919 хиљада динара од износа који је исказан у пословним књигама Друштва и

- примљене авансе Министарства одбране – Управе за одбрамбене технологије за износ од 165.862 хиљаде динара (према конфирмацији, ови аванси су већи за 165.862 хиљаде динара од приказаних примљених аванса у пословним књигама Друштва).

Друштво није обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину податке о неусаглашеним обавезама за примљене авансе у складу са чланом 22 став 4 тачка 2 Закона о рачуноводству.

Откривена неправилност: У Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину Друштво није обелоданило неусаглашене обавезе за примљене авансе који су према подацима купаца већи за 313.781 хиљаду динара од износа који су приказани у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину, што није у складу са чланом 22 став 4 тачка 2 Закона о рачуноводству.

Ризик: Ако се не обелодане подаци о неусаглашеним обавезама у складу са законом, постоји ризик да корисници финансијских извештаја немају потпуне информације о обавезама исказаним у финансијским извештајима.

Препорука број 9: Препоручујемо Друштву да у Напоменама уз финансијске извештаје обелодани податке о неусаглашеним примљеним авансима у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству.

2.2.1.14. Обавезе из пословања

Обавезе из пословања исказане су у укупном износу од 120.578 хиљада динара и односе се на следеће:

Табела број 21: Структура обавеза из пословања

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Обавезе према добављачима у земљи	120.437	99.306
Обавезе према добављачима , матична, зависна правна лица и остала повезана лица у земљи	0	1.211
Обавезе према добављачима у иностранству	0	479
Остале обавезе из пословања	141	141
Укупно:	120.578	101.137

Обавезе према добављачима у земљи у износу од 120.437 хиљада динара се највећим делом односе на следеће добављаче:

Табела број 22: Преглед добављача у земљи према којима су исказане највеће обавезе на дан 31. децембар 2023. године

-у хиљадама динара-		
Р. бр.	Назив добављача	Износ
1.	Јавно комунално предузеће Београдске електране, Београд	56.290
2.	Јавно комунално предузеће Градска чистоћа, Београд	14.310
3.	Јавно предузеће Југоимпорт – СДПР, Београд	7.057
4.	Оптички системи д. о. о, Београд	15.057
5.	Компанија Дунав осигурање АДО Београд	9.519
6.	Јавно комунално предузеће Београдски водовод и канализација Београд	1.333
7.	"Demaх" Предузеће за трговину и услуге, експорт – импорт друштво са ограниченом одговорношћу, Остружница	1.848
8.	Друштво са ограниченом одговорношћу Утва – Авио индустрија, Панчево	3.045

Р. бр.	Назив добављача	Износ
9.	Остали добављачи	11.978
Укупно:		120.437

Од укупно исказаних обавеза према ЈКП Београдске електране, Београд у износу од 56.290 хиљада динара, део од 55.051 хиљаде динара се односи на обавезе из ранијег периода, а 1.239 хиљада динара на обавезе из 2023. године.

На основу узорковане документације, утврђено је да исказане обавезе из пословања у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.1.15. Остале краткорочне обавезе

Остале краткорочне обавезе исказане су у износу од 175.628 хиљада динара и односе се на:

Табела број 23: Структура осталих краткорочних обавеза

-у хиљадама динара-		
Остале краткорочне обавезе	31.12.2023	31.12.2022.
Обавезе за нето зараде и накнаде зарада, осим накнада зарада које се рефундирају	77.115	72.438
Обавезе за порез на зараде и накнаде зарада на терет запосленог	19.487	18.953
Обавезе за доприносе на зараде и накнаде зарада на терет запосленог	7.315	6.047
Обавезе за порезе и доприносе на зараде на терет послодавца	10.745	9.777
Обавезе за нето накнаде зарада које се рефундирају	224	155
Обавезе по основу камата и трошкова финансирања	57.658	57.683
Обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима	1.178	1.125
Остале обавезе	1.906	1.893
Укупно:	175.628	168.071

Обавезе за нето зараде и накнаде зарада, осим накнада зарада које се рефундирају у износу од 77.115 хиљада динара чине обавезе за нето зараде за децембар 2022. године у износу од 23.029 хиљада динара и обавезе из претходног периода у износу од 54.086 хиљада динара.

Обавезе за порез на зараде и накнаде зарада на терет запосленог у износу од 19.487 хиљада динара чине обавезе за порез на зараде запослених за децембар 2023. године у износу од 2.595 хиљада динара и обавезе за порез на зараде из ранијих година у износу од 16.892 хиљаде динара.

Обавезе за доприносе на зараде и накнаде зарада на терет запосленог у износу од 7.316 хиљада динара односе се на доприносе на терет запослених за децембар 2023. године у износу од 6.286 хиљада динара и допринос за осигурање од незапослености из ранијих година у износу од 1.030 хиљада динара.

Обавезе за порезе и доприносе на зараде на терет послодавца у износу од 10.745 хиљада динара се односе на обавезе по наведеном основу за децембар 2023. године у износу од 4.797 хиљада динара и обавезе из ранијих година у износу од 5.948 хиљада динара.

Обавезе по основу камата и трошкова финансирања у износу од 57.658 хиљада динара односе се на:

- Обавезе према Беобанци у стечају, Београд за обрачунату евиденциону затезну камату у износу од 32.414 хиљада динара;

- Обавезе за обрачунату законску затезну камату по пресуди од 12. децембра 2008. године до 31. децембра 2016. године утврђену на основу Записника о усаглашавању стања

обавеза између ЈКП „Београдске електране“ и Друштва од 6. септембра 2017. године у износу од 24.605 хиљада динара и

- Остале обавезе за камате у укупном износу од 639 хиљада динара.

У поступку ревизије Друштво није презентовало доказ да је пре састављања финансијских извештаја усагласило обавезе према Беобанци у стечају, Београд у износу од 32.414 хиљада динара, нити обавезе према ЈКП „Београдске електране у износу од 24.605 хиљада динара. Такође, Друштво није обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину наведене неусаглашене обавезе у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству.

Чланом 22 став 2 тачка 2 Закона о рачуноводству прописано је да су сва правна лица и предузетници који састављају Напомене уз финансијске извештаје дужни да у том извештају у вези са неусаглашеним обавезама обелодане број и укупан износ неусаглашених обавеза и њихов однос према броју и укупном износу обавеза.

Откривена неправилност: У Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину, Друштво није обелоданило неусаглашене обавезе за камате исказане у пословним књигама и финансијским извештајима у износу од 57.018 хиљада динара, од којих се на обавезе према Беобанци у стечају односи износ од 32.414 хиљада динара, а на обавезе према ЈКП „Београдске електране“, Београд износ од 24.605 хиљада динара, што није у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству.

Ризик: Необелодањивањем података о неусаглашеним обавезама, постоји ризик да корисници финансијских извештаја немају потпуне информације о обавезама.

Препорука број 10: Препоручујемо Друштву да у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству обелодани податке о неусаглашеним осталим краткорочним обавезама у Напоменама уз финансијске извештаје.

2.2.1.16. Обавезе по основу пореза додату вредност и осталих јавних прихода

Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода у износу од 88.677 хиљада динара односе се на:

Табела број 24: Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода
-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Обавезе за порез на додату вредност по основу разлике обрачунатог ПДВ и претходног пореза	17.963	120.112
Обавезе за акцизе	660	660
Обавезе за порезе, царине и друге дажбине из набавке или на терет трошкова	69.414	64.005
Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине	640	611
Укупно:	88.677	185.388

Обавезе по основу пореза на додату вредност исказане у износу од 17.963 хиљаде динара нису усаглашене са Пореском управом Министарства за финансије Републике Србије. Према подацима Пореске управе Министарства финансија Републике Србије основни дуг по основу пореза на додату вредност износи 23.210 хиљада динара, а камата 58.992 хиљада динара. Обавезе за ПДВ по основу основног дуга нису усаглашене за 5.247 хиљада динара.

Обавезе за порезе, царине и друге дажбине из набавке или на терет трошкова у износу од 69.414 хиљада динара односе се на следеће:

Табела број 25: Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода

-у хиљадама динара-

Р. бр.	Опис	Износ
1.	Порез на имовину	59.323
2.	Обавезе за грађевинско земљиште	6.958
3.	Накнада за заштиту животне средине	1.260
4.	Комунални допринос	757
5.	Комунална такса на фирму	755
6.	Допринос 1,3% на солид.стамб.изградњу	327
7.	Обавезе за загађење воде	34
Укупно:		69.414

Од укупно исказаних обавеза за порез на имовину у износу од 59.323 хиљаде динара, део од 5.340 хиљада динара се односи на 2023. годину, а преостали износ, на обавезе за порез на имовину из ранијег периода.

Откривена неправилност: У Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину, Друштво није обелоданило неусаглашене обавезе за порез на додату вредност са Пореском управом Министарства за финансије Републике Србије по основу основног дуга у износу од 5.247 хиљада динара и камате у износу од 58.992 хиљаде динара, што није у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству.

Ризик: Необелодањивањем података о неусаглашеним обавезама, постоји ризик да корисници финансијских извештаја немају потпуне информације о обавезама.

Препорука број 11: Препоручујемо Друштву да у Напоменама уз финансијске извештаје обелодани податке о неусаглашеним обавезама за порез на додату вредност са Пореском управом Министарства за финансије Републике Србије.

2.2.2. Биланс успеха

2.2.2.1 Приходи од продаје производа и услуга

Приходи од продаје производа и услуга исказани су у финансијским извештајима за 2023. годину у износу од 447.541 хиљаде динара.

Табела број 26: Структура прихода од продаје производа и услуга

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Приходи од продаје производа и услуга матичном и зависним правним лицима на домаћем тржишту	227	471
Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту	405.239	461.061
Приходи од продаје производа и услуга на иностраном тржишту	42.075	18.562
Укупно:	447.541	480.094

Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту у износу од 405.239 хиљада динара се највећим делом односе на приходе по основу уговора закључених са јавним предузећима, управама односно установама и др.

Чланом 44 Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политика из 2020. године Друштво је уредило да врши признавање прихода у складу са МСФИ 15.

На основу узорковане документације, утврђено је да исказани приходи од продаје производа и услуга у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.2.2 Повећање вредности залиха недовршених и готових производа

Повећање вредности залиха недовршених и готових производа исказано је у износу од 467.460 хиљада динара.

Табела број 27: Промена вредности залиха учинака

- у хиљадама динара -

Промена вредности залиха учинака	2023.година	2022.година
Повећање вредности залиха недовршених и готових производа и недовршених услуга	467.460	59.892
Укупно:	467.460	59.892

Приходи од повећања вредности залиха у износу од 467.460 хиљада динара су резултат повећања вредности залиха недовршене производње у износу од 480.102 хиљаде динара и смањења залиха готових производа у износу од 12.642 хиљаде динара. (Веза: Напомена број 2.2.1.4. – Залихе)

2.2.2.3 Остали пословни приходи

Остали пословни приходи исказани су у износу од 2.815 хиљада динара.

Табела број 28: Структура осталих пословних прихода

- у хиљадама динара -

Остали пословни приходи	2023.година	2022.година
Приходи од закупнина	2.815	2.641
Укупно:	2.815	2.641

На основу спроведених ревизорских поступака, утврђено је да исказани остали пословни приходи у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.2.4 Трошкови материјала, горива и енергије

Трошкови материјала, горива и енергије исказани у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину у износу од 304.643 хиљаде динара односе се на следеће:

Табела број 29: Структура трошкова материјала и енергије

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Трошкови материјала за израду	277.221	165.481
Трошкови осталог материјала (режијског)	5.351	4.507
Трошкови горива и енергије	22.071	19.852
Трошкови резервних делова	0	9
Укупно:	304.643	189.849

2.2.2.5 Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи

Табела број 30: Трошкова зарада, накнада зарада и осталих личних расхода

-у хиљадама динара-

Назив	2023. година	2022. година
Трошкови зарада и накнада зарада (брuto)	331.956	237.685
Трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца	50.807	37.938
Трошкови накнада по уговору о делу	17.848	14.907
Трошкови накнада по ауторским уговорима	1.204	667
Трошкови накнада по уговору о привременим и повременим пословима	0	3.210

Назив	2023. година	2022. година
Трошкови накнада органима управљања	5.391	4.766
Остали лични расходи и накнаде	18.120	12.315
Укупно:	425.326	311.488

Трошкови зарада и накнада зарада (брuto) су исказани у износу од 331.956 хиљада динара, што представља разлику између укупно обрачунатих трошкови зарада и накнада зарада за 2023. годину у износу од 357.423 хиљаде и пренетих трошкова на рачун нематеријалне имовине у износу од 25.467 хиљада динара по Одлуци директора Друштва о признавању нематеријалне имовине – примена МРС 38 од 15. марта 2024. године (Веза: Напомена 2.2.1.1 – Нематеријална имовина).

Трошкове доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца исказане у износу од 50.807 хиљада динара, чине укупно обрачунати доприноси на терет послодавца у износу од 53.778 хиљада динара за 2023. годину, умањењени за износ од 2.970 хиљада динара, који је пренет на рачун нематеријалне имовине, по Одлуци директора Друштва о признавању нематеријалне имовине – примена МРС 38 од 15. марта 2024. године.

Табела број 31: Структура трошкова зарада и накнада зарада у 2023. години, без доприноса за обавезно социјално осигурање на терет послодавца, приказана је у следећој табели:

-у хиљадама динара-

Назив	Износ
Основна зарада за редован рад	197.090
Увећање зарада по основу радног учинка	14.023
Увећана зарада за прековремени рад	9.159
Накнада за топли оброк	35.044
Регрес за коришћење годишњег одмора	26.617
Минули рад	22.314
Накнада зарада за боловање до 30 дана	6.584
Накнада зарада за годишњи одмор	29.914
Накнада зарада за дане државног и верског празника	9528
Накнада зарада за плаћено одсуство	800
Накнаде за неискоришћени годишњи одмор	1.080
Бонус	2.056
учинак	926
Остало	2.288
Укупно:	357.423

Остали лични расходи и накнаде

Остали лични расходи и накнаде у износу од 18.120 хиљада динара односе се на следеће:

Табела број 32: Преглед осталих личних расхода и накнада

-у хиљадама динара-

Опис	Износ
Трошкови превоза запослених за долазак и одлазак са рада	7.060
Отпремнине	3.074
Трошкови службених путовања (трошкови превоза, смештај дневницеи др)	4.561
Остали лични расходи (стипендије и школарине)	1.354
Јубиларне награде	321
Остало	1.750
Укупно:	18.120

На основу узорковане документације, утврђено је да исказани трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.2.6 Трошкови амортизације

Трошкови амортизације су исказани у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину у укупном износу од 70.613 хиљада динара, а њихова структура је дата у следећој табели:

Табела број 33: Структура трошкова амортизације

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Трошкови амортизације	70.613	74.615
Укупно:	70.613	74.615

Трошкови амортизације у износу од 70.613 хиљада динара односе се на:

- амортизацију опреме у износу од 37.886 хиљада динара;
- амортизацију грађевинских објеката у износу од 30.645 хиљада динара и
- амортизацију софтвера у износу од 2.082 хиљаде динара.

На основу спроведених ревизорских поступака, утврђено је да исказани трошкови амортизације у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.2.7 Трошкови производних услуга

Трошкови производних услуга који се односе на 2023. годину исказани су у укупном износу од 78.153 хиљаде динара и њихова структура дата је у следећој табели:

Табела број 34: Структура трошкова производних услуга

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Трошкови услуга на изради учинака	17.444	5.337
Трошкови транспортних услуга	2.435	1.268
Трошкови услуга одржавања	6.118	3.377
Трошкови закупа	713	753
Трошкови сајмова	296	-
Трошкови рекламе и пропаганде	527	355
Трошкови осталих производних услуга	50.620	2.292
Укупно:	78.153	13.382

Трошкови услуга на изради учинака исказани у износу од 17.444 хиљаде динара односе се на израду и интеграцију сета носача опреме у износу од 6.345 хиљада динара, по рачуну добављача „Утва – авио индустрија“ д. о. о, Панчево, услуге ласерског сечења и др. у износу од 1.796 хиљада динара по рачунима добављача „Promaschinen“ д. о. о. Београд – Земун од 15. августа 2023. године и 23. новембра 2023. године, услуге сечења у износу од 430 хиљада динара по рачуну Друштва за производњу и услуге „Лимар“ д. о. о. Београд – Земун и др.

Од укупно исказаних трошкова осталих производних услуга у износу од 50.620 хиљада динара, део од 47.900 хиљада динара односи се на набавку добара и услуга по рачуну Привредног друштва за производњу, промет и услуге „DEX“ д. о. о. Београд од 24. јула 2023. године и др.

На основу узорковане документације, утврђено је да исказани трошкови производних услуга у ревидираним финансијским извештајима не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.2.8 Нематеријални трошкови

Нематеријални трошкови исказани у пословним књигама и финансијским извештајима за 2023. годину у износу од 22.118 хиљада динара односе се на следеће:

Табела број 35: Структура нематеријалних трошкова

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Трошкови непроизводних услуга	5.645	1.713
Трошкови репрезентације	3.188	1.602
Трошкови премија осигурања	2.061	3
Трошкови платног промета	1.852	1.418
Трошкови чланарина	493	521
Трошкови пореза и накнада	7.499	6.957
Трошкови доприноса	81	0
Остали нематеријални трошкови	1.299	1.401
Укупно:	22.118	13.615

Трошкови непроизводних услуга у износу од 5.645 хиљада динара се највећим делом односе на набавку нових и одржавање постојећих лиценци у износу од 3.367 хиљада динара и др.

Трошкови пореза и накнада исказани у укупном износу од 7.499 хиљада динара односе се на порез на имовину за 2023. годину (општине Нови Београд и Земун) у укупном износу од 5.340 хиљада динара, уплату за особе са инвалидитетом које Друштво није запослило у складу са Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом у укупном износу од 2.065 хиљада динара и др.

На основу узорковане документације, утврђено је да нематеријални трошкови не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.2.10 Финансијски приходи

Друштво је исказало финансијске приходе у износу од 324 хиљаде динара у финансијским извештајима за 2023. годину, који се у целини односе на позитивне курсне разлике.

2.2.2.11 Финансијски расходи

Финансијски расходи исказани су у укупном износу од 11.636 хиљада динара и њихова структура дата је у следећој табели:

Табела број 36: Структура финансијских расхода

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Расходи камата (према трећим лицима)	11.517	7.267
Негативне курсне разлике (према трећим лицима)	119	93
Укупно:	11.636	7.360

Расходи камата (према трећим лицима) исказани у износу од 11.517 хиљада динара односе се на редовне камате обрачунате по уговорима који су закључени са Фондом за развој 15. септембра 2006. године и 25. децембра 2015. године, Српском банком а. д. Београд од 7. марта 2023. године и др.

На основу узорковане документације, утврђено је да финансијски расходи не садрже материјално значајна погрешна исказивања.

2.2.2.12 Остали приходи

Табела број 37: Структура осталих прихода

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Добици од продаје нематеријалне имовине	0	1.027
Приходи од смањења обавеза	0	119
Остали непоменути приходи	181	39
Укупно:	181	1.185

2.2.2.13 Остали расходи

Табела број 38: Структура осталих расхода

-у хиљадама динара-		
Назив	2023. година	2022. година
Губици по основу расходања и продаје нематеријалне имовине	139	0
Расходи по основу директних отписа потраживања	1	642
Расходи по основу расходања залиха	3.741	3.913
Остали непоменути расходи	1.281	342
Укупно:	5.162	4.897

2.2.3. Извештај о осталом резултату

Извештај о осталом резултату пружа информације о осталом свеобухватном добитку или губитку за извештајни период у складу са одредбама члана 2 тачка 14) Закона о рачуноводству и Међународним рачуноводственим стандардом 1 – Презентација финансијских извештаја. Структуру Извештаја чине ставке прихода и расхода (укључујући и рекласификације услед кориговања) које нису признате у Билансу успеха, односно ставке које се према захтевима појединих Међународних стандарда финансијског извештавања, признају у оквиру капитала.

Анализом позиција исказаних у Извештају о осталом резултату у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2023. године, утврђено је да је предметни извештај састављен у складу са прописима који га уређују.

2.2.4. Извештај о токовима готовине

Увидом у пословне књиге Друштва као и на основу анализе исказаних позиција у Извештају о токовима готовине за 2023. годину, утврђено је да је предметни извештај састављен у складу са МРС 7 – Извештај о токовима готовине, чиме су обезбеђене релевантне информације о променама у готовини и готовинским еквивалентима Друштва у оквиру пословних активности и активности инвестирања и финансирања.

2.2.5. Извештај о променама на капиталу

Извештај о променама на капиталу сачињен је у складу са одредбама члана 2 тачка 15) Закона о рачуноводству, Међународним рачуноводственим стандардом 1 – Презентација финансијских извештаја и одредбама члана 21 до 29 Правилника о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике¹¹.

¹¹ „Службени гласник РС“, број 89/20

Спровођењем поступка ревизије и анализом исказаних позиција у Извештају о променама на капиталу за 2023. годину, утврђено је да је предметни извештај састављен у складу са Међународним рачуноводственим стандардима.

2.2.6. Напомене уз финансијске извештаје

У складу са МРС 1 Презентација финансијских извештаја, параграф 112, чланом 2 Закона о рачуноводству и одредбама члана 30 Правилника о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике, Напомене уз финансијске извештаје представљају финансијски извештај који садржи описе или рашчлањавања ставки презентованих у осталим финансијским извештајима, примењене рачуноводствене политике, као и информације о ставкама које се нису квалификовале за признавање у овим извештајима а значајне су за оцену финансијског положаја и успешности пословања, као и остале информације у складу са законом и захтевима МСФИ.

Друштво није у обелоданило у Напоменама уз финансијске извештаје за 2023. годину неусаглашене плаћене авансе, примљене авансе и остале краткорочне обавезе, што није у складу са чланом 22 Закона о рачуноводству и параграф 112 МРС 1 – Презентација финансијских извештаја Веза: *Напомене: 2.2.1.4; 2.2.1.11 и 2.2.1.15)*

2.2.7. Потенцијалне обавезе

У поступку ревизије, од стране Друштва је презентован преглед судских спорова који су у току, са стањем на дан 31. децембар 2023. године. Укупан износ тужбених захтева који произилазе из судских спорова покренутих против Друштва и споразума о мирном решавању радних спорова на дан 31. децембар 2023. године, према подацима Друштва износи 115.079 хиљада динара, од чега се на јавна предузећа и Пореску управу односи износ од 44.373 хиљаде динара. Преостали износ се односи на судске спорове за неисплаћене зараде према запосленима и споразуме за мирно решавање радних спорова.

Параграфом 14 МРС 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина одређено је да ће резервисање бити признато: (а) када ентитет има садашњу обавезу (законску или изведену) као последицу прошлог догађаја; (б) када је вероватно да ће одлив ресурса који представљају економске користи бити захтеван да се измири обавеза; и (в) када може да се направи поуздана процена износа обавезе. Уколико ови услови нису испуњени, резервисање неће бити признато.

Откривена неправилност: Друштво није вршило процену висине губитака по судским споровима који се воде против Друштва, на основу којих би у пословним књигама признало и у финансијским извештајима приказало резервисања за процењене губитке, што није у складу са МРС – 37 Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина и чланом 41 Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва.

Ризик: Уколико Друштво не врши процену висине губитака по судским споровима који се воде против Друштва, нити резервисања у складу са рачуноводственом политиком, постоји ризик да корисници финансијских извештаја немају потпуне информације о обавезама.

Препорука број 12: Препоручујемо Друштву да врши процену висине губитака по судским споровима и да у зависности од резултата процене, врши резервисања по наведеном основу у складу са рачуноводственом политиком и МРС 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

2.2.8. Друга питања у поступку ревизије

Иако циљ ове ревизије није био давање мишљења о усклађености пословања, вршењем ревизије финансијских извештаја утврдили смо следеће неправилности:

1. Презентовани уговори о раду у поступку ревизије које је Друштво закључило са запосленима не садрже новчани износ основне зараде на дан закључења уговора о раду, што није у складу са чланом 33 став 1 тачка 10 Закона о раду.

Чланом 33 став 1 тачка 10 Закона о раду прописано је да уговор о раду садржи новчани износ основне зараде на дан закључења уговора о раду.

2. Друштво је увећавало зараде запослених у 2023. години по основу прековременог рада, без решења, односно писаних налога за прековремени рад, што није у складу са чл. 29 и 30 Колективног уговора.

Чланом 29 Колективног уговора уређено је да је запослени дужан да ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад), али не дуже од осам часова недељно, нити дуже од четири дневно, у следећим случајевима: 1) у случају више силе; 2) изненадног повећања обима посла; када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран; 3) да се заврши процес рада чије би одлагање довело до поремећаја у процесу рада; 4) да се заврши процес рада чије би одлагање довело до штетних последица; 5) ради отклањања кvara на средствима рада чије би одлагање утицало на настанак штетних последица. Послодавац је дужан да обавести запослене о распореду и промени распореда радног времена 48 сати унапред у случају потребе посла услед наступања непредвиђених околности.

Чланом 30 Колективног уговора одређено је да се налог запосленом за рад дужи од пуног радног времена, даје у писаном облику од стране овлашћеног лица најмање три дана унапред, сем у хитним случајевима када се даје усмени налог 24 часова унапред, с тим да се у року од три (3) дана, потврди решењем.

3. Друштво је обрачунало и исплатило минули рад за период за који није презентовало доказ да је запослени био у радном односу, што није у складу са одредбама члана 74 Колективног уговора. Због наведеног, Друштво је обрачунало и исплатило већи минули рад за износ од најмање 57 хиљада динара.

Одредбама члана 74 Колективног уговора одређено је да запослени има право на увећану зараду за минули рад – у висини од 0,5% од основне зараде за сваку пуну годину оствареног укупног стажа у радном односу.

Чланом 30 Закона о раду прописано је да се радни однос заснива уговором о раду. Уговор о раду закључују запослени и послодавац.

4. У поступку ревизије нису презентоване оцене и писана образложења на основу којих је извршено увећање зарада по основу радног учинка, што није у складу са чланом 70 Колективног уговора.

Чланом 70 Колективног уговора одређено је да оцене о односу запосленог према радним обавезама, односно радној и технолошкој дисциплини даје непосредни руководилац запосленог, са предлогом за увећање или умањење зараде запосленом, по наведеном основу. На предлог за увећање или умањење зараде запосленом сагласност даје руководилац организационог дела и на крају Директор или овлашћено лице. Оцену и предлог може да да и непосредно Директор или овлашћено лице. Оцена и предлог морају да буду образложени у писаном облику.

Чланом 71 Колективног уговора уређено је да на основу оцене радног учинка запосленог, основна зарада тог запосленог може да буде увећана до 30%, а умањена до 20%. Директор или овлашћено лице могу да дају посебну оцenu резултата рада – групни стимуланс одређеној групи запослених, или запосленима у целом организационом делу, у случају остваривања изванредних резултата рада или извршавања радних обавеза у посебно утврђеном року или пре истека рока, или у случају посебно остварених високих уштеда у материјалу и времену. На основу групног стимуланса основна зарада запослених може да буде увећана до 30%.

У одговору Друштва од 19. јула 2024. године на Писмо руководству број 400-57/2024-06/6 од 2. јула 2024. године, Друштво је навело да је поступило по препорукама Државне ревизорске институције, да су извршили следећа усклађивања и то:

- да су са радницима закључили анексе уговора о раду који садрже новчани износ основне зараде, на основу члана 33 став 1 тачка 10 Закона о раду;
- да доносе решења о прековременом раду са основом за прековремени рад, као и налогом за прековремени рад са образложењем основа за прековремени рад,
- да је Друштво са обрачуном зарада за јуни 2024. године исправило обрачун минулог рада,
- да доноси решење за увећање по основу радног учинка који садржи основ радног учинка сходно Колективном уговору чл. 69, 70 и 71.

ПРИЛОГ III

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЕЛЕКТРО – ОПТО МЕХАНИКА „ТЕЛЕОПТИК – ЖИРОСКОПИ“ БЕОГРАД –ЗЕМУН ЗА 2023. ГОДИНУ

С А Д Р Ж А Ј

- 1. Биланс стања**
- 2. Биланс успеха**
- 3. Извештај о осталом резултату**
- 4. Извештај о променама на капиталу**
- 5. Извештај о токовима готовине**
- 6. Напомене уз финансијске извештаје за 2023. годину**

Матични број 07020945

Шифра делатности 2651

ПИБ 100091185

Назив DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ELEKTRO-OPTO MEHANIKA TELEOPTIK-ŽIROSKOPI BEOGRAD (ZEMUN)

Седиште Београд-Земун, Филипа Вишњића 31

БИЛАНС СТАЊА

на дан 31.12.2023. године

- у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 20__.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
	АКТИВА					
00	А. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	0001				
	Б. СТАЛНА ИМОВИНА (0003 + 0009 + 0017 + 0018 + 0028)	0002		1.759.896	1.680.893	1.752.800
01	I. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008)	0003	1	150.024	2.353	4.521
010	1. Улагања у развој	0004		149.753		
011, 012 и 014	2. Концесије, патенти, лиценце, робне и услужне марке, софтвер и остала нематеријална имовина	0005		271	2.353	4.521
013	3. Гудвил	0006				
015 и 016	4. Нематеријална имовина узета у лизинг и нематеријална имовина у припреми	0007				
017	5. Аванси за нематеријалну имовину	0008				
02	II. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА (0010 + 0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016)	0009	2	1.605.375	1.674.033	1.743.762
020, 021 и 022	1. Земљиште и грађевински објекти	0010		1.020.950	1.051.737	1.082.389
023	2. Постројења и опрема	0011		583.981	622.032	661.109
024	3. Инвестиционе некретнине	0012				
025 и 027	4. Некретнине, постројења и опрема узети у лизинг и некретнине, постројења и опрема у припреми	0013		180		
026 и 028	5. Остале некретнине, постројења и опрема и улагања на туђим некретнинама, постројењима и опреми	0014		264	264	264
029 (део)	6. Аванси за некретнине, постројења и опрему у земљи	0015				
029 (део)	7. Аванси за некретнине, постројења и опрему у иностранству	0016				
03	III. БИОЛОШКА СРЕДСТВА	0017				
04 и 05	IV. ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ И ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА (0019 + 0020 + 0021 + 0022 + 0023 + 0024 + 0025 + 0026 + 0027)	0018	3	4.497	4.507	4.517

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање _____ 20__.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
040 (део), 041 (део) и 042 (део)	1. Учешћа у капиталу правних лица (осим учешћа у капиталу која се вреднују методом учешћа)	0019		1.895	1.895	1.895
040 (део), 041 (део), 042 (део)	2. Учешћа у капиталу која се вреднују методом учешћа	0020				
043, 050 (део) и 051 (део)	3. Дугорочни пласмани матичном, зависним и осталим повезаним лицима и дугорочна потраживања од тих лица у земљи	0021				
044, 050 (део), 051 (део)	4. Дугорочни пласмани матичном, зависним и осталим повезаним лицима и дугорочна потраживања од тих лица у иностранству	0022				
045 (део) и 053 (део)	5. Дугорочни пласмани (дати кредити и зајмови) у земљи	0023				
045 (део) и 053 (део)	6. Дугорочни пласмани (дати кредити и зајмови) у иностранству	0024				
046	7. Дугорочна финансијска улагања (хартije од вредности које се вреднују по амортизованој вредности)	0025				
047	8. Откупљене сопствене акције и откупљени сопствени удели	0026				
048, 052, 054, 055 и 056	9. Остали дугорочни финансијски пласмани и остала дугорочна потраживања	0027		2.602	2.612	2.622
28 (део), осим 288	V. ДУГОРОЧНА АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0028				
288	В. ОДЛОЖЕНА ПОРЕСКА СРЕДСТВА	0029				
	Г. ОБРТНА ИМОВИНА (0031 + 0037 + 0038 + 0044 + 0048 + 0057 + 0058)	0030		2.422.617	1.339.519	702.355
Класа 1, осим групе рачуна 14	I. ЗАЛИХЕ (0032 + 0033 + 0034 + 0035 + 0036)	0031	4	1.299.113	539.571	438.370
10	1. Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	0032		454.914	224.758	187.503
11 и 12	2. Недовршена производња и готови производи	0033		708.461	241.000	216.617
13	3. Роба	0034				
150, 152 и 154	4. Плаћени аванси за залихе и услуге у земљи	0035		86.720	58.220	16.919
151, 153 и 155	5. Плаћени аванси за залихе и услуге у иностранству	0036		49.018	15.593	17.331
14	II. СТАЛНА ИМОВИНА КОЈА СЕ ДРЖИ ЗА ПРОДАЈУ И ПРЕСТАНАК ПОСЛОВАЊА	0037				
20	III. ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ (0039 + 0040 + 0041 + 0042 + 0043)	0038	5	38.490	39.624	26.520
204	1. Потраживања од купаца у земљи	0039		28.141	20.620	10.048
205	2. Потраживања од купаца у иностранству	0040			8.447	8.447

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 20__.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
200 и 202	3. Потраживања од матичног, зависних и осталих повезаних лица у земљи	0041		10.349	10.557	8.025
201 и 203	4. Потраживања од матичног, зависних и осталих повезаних лица у иностранству	0042				
206	5. Остала потраживања по основу продаје	0043				
21, 22 и 27	IV. ОСТАЛА КРАТКОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА (0045 + 0046 + 0047)	0044	5	5.865	6.775	7.162
21, 22 осим 223 и 224, и 27	1. Остала потраживања	0045		5.865	6.775	7.162
223	2. Потраживања за више плаћен порез на добитак	0046				
224	3. Потраживања по основу преплаћених осталих пореза и доприноса	0047				
23	V. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ (0049 + 0050 + 0051 + 0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056)	0048				
230	1. Краткорочни кредити и пласмани - матично и зависна правна лица	0049				
231	2. Краткорочни кредити и пласмани - остала повезана лица	0050				
232, 234 (део)	3. Краткорочни кредити, зајмови и пласмани у земљи	0051				
233, 234 (део)	4. Краткорочни кредити, зајмови и пласмани у иностранству	0052				
235	5. Хартије од вредности које се вреднују по амортизованој вредности	0053				
236 (део)	6. Финансијска средства која се вреднују по фер вредности кроз Биланс успеха	0054				
237	7. Откупљене сопствене акције и откупљени сопствени удели	0055				
236 (део), 238 и 239	8. Остали краткорочни финансијски пласмани	0056				
24	VI. ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ	0057	6	1.078.191	753.549	230.303
28 (део), осим 288	VII. КРАТКОРОЧНА АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0058		958		
	Д. УКУПНА АКТИВА = ПОСЛОВНА ИМОВИНА (0001 + 0002 + 0029 + 0030)	0059		4.182.513	3.020.412	2.455.155
88	Ђ. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	0060		23.596	23.596	23.596
	ПАСИВА					
	А. КАПИТАЛ (0402 + 0403 + 0404 + 0405 + 0406 - 0407 + 0408 + 0411 - 0412) ≥ 0	0401	7	179.438	178.784	249.490
30, осим 306	I. ОСНОВНИ КАПИТАЛ	0402		574.319	574.319	574.319
31	II. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	0403				

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање _____ 20__.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
306	III. ЕМИСИОНА ПРЕМИЈА	0404				
32	IV. РЕЗЕРВЕ	0405				
330 и потражни салдо рачуна 331,332, 333, 334, 335, 336 и 337	V. ПОЗИТИВНЕ РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ И НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ПО ОСНОВУ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА	0406		914.223	914.223	914.223
дуговни салдо рачуна 331, 332, 333, 334, 335, 336 и 337	VI. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА	0407				
34	VII. НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК (0409 + 0410)	0408		1.240	586	586
340	1. Нераспоређени добитак ранијих година	0409		586	586	586
341	2. Нераспоређени добитак текуће године	0410		654		
	VIII. УЧЕШЋЕ БЕЗ ПРАВА КОНТРОЛЕ	0411				
35	IX. ГУБИТАК (0413 + 0414)	0412		1.310.344	1.310.344	1.239.638
350	1. Губитак ранијих година	0413		1.310.344	1.239.638	995.690
351	2. Губитак текуће године	0414			70.706	243.948
	Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0416 + 0420 + 0428)	0415	8	763.840	231.804	232.306
40	I. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА (0417+0418+0419)	0416				
404	1. Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених	0417				
400	2. Резервисања за трошкове у гарантном року	0418				
40, осим 400 и 404	3. Остала дугорочна резервисања	0419				
41	II. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0421 + 0422 + 0423 + 0424 + 0425 + 0426 + 0427)	0420		763.840	231.804	232.306
410	1. Обавезе које се могу конвертовати у капитал	0421				
411 (део) и 412 (део)	2. Дугорочни кредити и остале дугорочне обавезе према матичном, зависним и осталим повезаним лицима у земљи	0422				
411 (део) и 412 (део)	3. Дугорочни кредити и остале дугорочне обавезе према матичном, зависним и осталим повезаним лицима у иностранству	0423				
414 и 416 (део)	4. Дугорочни кредити, зајмови и обавезе по основу лизинга у земљи	0424		759.112	227.076	227.578
415 и 416 (део)	5. Дугорочни кредити, зајмови и обавезе по основу лизинга у иностранству	0425				
413	6. Обавезе по емитованим хартијама од вредности	0426				

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 20__.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
419	7. Остале дугорочне обавезе	0427		4.728	4.728	4.728
49 (део), осим 498 и 495 (део)	III. ДУГОРОЧНА ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0428				
498	B. ОДЛОЖЕНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ	0429				
495 (део)	Г. ДУГОРОЧНИ ОДЛОЖЕНИ ПРИХОДИ И ПРИМЉЕНЕ ДОНАЦИЈЕ	0430				
	Д. КРАТКОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0432 + 0433 + 0441 + 0442 + 0449 + 0453 + 0454)	0431	9	3.239.235	2.609.824	1.973.359
467	I. КРАТКОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	0432				
42, осим 427	II. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ (0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	0433		994.841	1.122.352	985.629
420 (део) и 421 (део)	1. Обавезе по основу кредита према матичном, зависним и осталим повезаним лицима у земљи	0434				
420 (део) и 421 (део)	2. Обавезе по основу кредита према матичном, зависним и осталим повезаним лицима у иностранству	0435				
422 (део), 424 (део), 425 (део), и 429 (део)	3. Обавезе по основу кредита и зајмова од лица која нису домаће банке	0436		960.826	1.073.141	950.781
422 (део), 424 (део), 425 (део) и 429 (део)	4. Обавезе по основу кредита од домаћих банака	0437		33.832	49.028	34.665
423, 424 (део), 425 (део) и 429 (део)	5. Кредити, зајмови и обавезе из иностранства	0438				
426	6. Обавезе по краткорочним хартијама од вредности	0439				
428	7. Обавезе по основу финансијских деривата	0440		183	183	183
430	III. ПРИМЉЕНИ АВАНСИ, ДЕПОЗИТИ И КАУЦИЈЕ	0441		1.859.511	1.032.876	631.551
43, осим 430	IV. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА (0443 + 0444 + 0445 + 0446 + 0447 + 0448)	0442		120.578	101.137	101.217
431 и 433	1. Обавезе према добављачима - матична, зависна правна лица и остала повезана лица у земљи	0443			1.211	
432 и 434	2. Обавезе према добављачима - матична, зависна правна лица и остала повезана лица у иностранству	0444				
435	3. Обавезе према добављачима у земљи	0445		120.437	99.306	101.017
436	4. Обавезе према добављачима у иностранству	0446			479	59
439 (део)	5. Обавезе по меницама	0447				
439 (део)	6. Остале обавезе из пословања	0448		141	141	141
44,45,46, осим 467, 47 и 48	V. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0450 + 0451 + 0452)	0449		264.305	353.459	254.962

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 20__.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
44, 45 и 46 осим 467	1. Остале краткорочне обавезе	0450		175.628	168.071	157.132
47,48 осим 481	2. Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода	0451		88.677	185.388	97.830
481	3. Обавезе по основу пореза на добитак	0452				
427	VI. ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ СРЕДСТАВА НАМЕЊЕНИХ ПРОДАЈИ И СРЕДСТАВА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ ЈЕ ОБУСТАВЉЕНО	0453				
49 (део) осим 498	VII. КРАТКОРОЧНА ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0454				
	Ђ. ГУБИТАК ИЗНАД ВИСИНЕ КАПИТАЛА (0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0059) ≥ 0 = (0407 + 0412 - 0402 - 0403 - 0404 - 0405 - 0406 - 0408 - 0411) ≥ 0	0455				
	Е. УКУПНА ПАСИВА (0401 + 0415 + 0429 + 0430 + 0431 - 0455)	0456		4.182.513	3.020.412	2.455.155
89	Ж. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	0457		23.596	23.596	23.596

у ЗЕМУНУ

дана 14.03 2024 године

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС“ бр. 89/2020).

Матични број 07020945	Шифра делатности 2651	ПИБ 100091185
Назив DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ELEKTRO-OPTO MEHANIKA TELEOPTIK-ŽIROSKOPI BEOGRAD (ZEMUN)		
Седиште Београд-Земун, Филипа Вишњића 31		

БИЛАНС УСПЕХА

за период од 01.01.2023. до 31.12.2023. године

- у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (1002 + 1005 + 1008 + 1009 - 1010 + 1011 + 1012)	1001	1	917.816	542.627
60	I. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ (1003 + 1004)	1002			
600, 602 и 604	1. Приходи од продаје робе на домаћем тржишту	1003			
601, 603 и 605	2. Приходи од продаје роба на иностраном тржишту	1004			
61	II. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА (1006 + 1007)	1005		447.541	480.094
610, 612 и 614	1. Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту	1006		405.466	461.532
611, 613 и 615	2. Приходи од продаје производа и услуга на иностраном тржишту	1007		42.075	18.562
62	III. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА И РОБЕ	1008			
630	IV. ПОВЕЋАЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА	1009		467.460	59.892
631	V. СМАЊЕЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА	1010			
64 и 65	VI. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	1011		2.815	2.641
68, осим 683, 685 и 686	VII. ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ИМОВИНЕ (ОСИМ ФИНАНСИЈСКЕ)	1012			
	Б. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ (1014 + 1015 + 1016 + 1020 + 1021 + 1022 + 1023 + 1024)	1013	2	900.853	602.949
50	I. НАБАВНА ВРЕДНОСТ ПРОДАТЕ РОБЕ	1014			
51	II. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА, ГОРИВА И ЕНЕРГИЈЕ	1015		304.643	189.849
52	III. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ (1017 + 1018 + 1019)	1016		425.326	311.488
520	1. Трошкови зарада и накнада зарада	1017		331.956	237.685
521	2. Трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада	1018		50.807	37.938
52 осим 520 и 521	3. Остали лични расходи и накнаде	1019		42.563	35.865
540	IV. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ	1020		70.613	74.615
58, осим 583, 585 и 586	V. РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ИМОВИНЕ (ОСИМ ФИНАНСИЈСКЕ)	1021			
53	VI. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА	1022		78.153	13.382
54, осим 540	VII. ТРОШКОВИ РЕЗЕРВИСАЊА	1023			
55	VIII. НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ	1024		22.118	13.615

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	ИЗНОС	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	В. ПОСЛОВНИ ДОБИТАК (1001 - 1013) ≥ 0	1025	3	16.963	
	Г. ПОСЛОВНИ ГУБИТАК (1013 - 1001) ≥ 0	1026			60.322
	Д. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ (1028 + 1029 + 1030 + 1031)	1027	4	324	688
660 и 661	I. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ ИЗ ОДНОСА СА МАТИЧНИМ, ЗАВИСНИМ И ОСТАЛИМ ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА	1028			
662	II. ПРИХОДИ ОД КАМАТА	1029			
663 и 664	III. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ	1030		324	688
665 и 669	IV. ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ	1031			
	Ђ. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1033 + 1034 + 1035 + 1036)	1032	5	11.636	7.360
560 и 561	I. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ ИЗ ОДНОСА СА МАТИЧНИМ, ЗАВИСНИМ И ОСТАЛИМ ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА	1033			
562	II. РАСХОДИ КАМАТА	1034		11.517	7.267
563 и 564	III. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И НЕГАТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ	1035		119	93
565 и 569	IV. ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ	1036			
	Е. ДОБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1027 - 1032) ≥ 0	1037			
	Ж. ГУБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1032 - 1027) ≥ 0	1038	6	11.312	6.672
683, 685 и 686	З. ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1039			
583, 585 и 586	И. РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1040		16	
67	Ј. ОСТАЛИ ПРИХОДИ	1041	7	181	1.185
57	К. ОСТАЛИ РАСХОДИ	1042	8	5.162	4.897
	Л. УКУПНИ ПРИХОДИ (1001 + 1027 + 1039 + 1041)	1043		918.321	544.500
	Љ. УКУПНИ РАСХОДИ (1013 + 1032 + 1040 + 1042)	1044		917.667	615.206
	М. ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1043 - 1044) ≥ 0	1045		654	
	Н. ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1044 - 1043) ≥ 0	1046			70.706
69-59	Њ. ПОЗИТИВАН НЕТО ЕФЕКАТ НА РЕЗУЛТАТ ПО ОСНОВУ ДОБИТКА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, ПРОМЕНА РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА И ИСПРАВКИ ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1047			
59- 69	О. НЕГАТИВАН НЕТО ЕФЕКАТ НА РЕЗУЛТАТ ПО ОСНОВУ ГУБИТКА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, ПРОМЕНА РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА И ИСПРАВКИ ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1048			
	П. ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1045 - 1046 + 1047 - 1048) ≥ 0	1049	9	654	

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	ИЗНОС	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	Р. ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1046 - 1045 + 1048 - 1047) ≥ 0	1050			70.706
	С. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК				
721	I. ПОРЕСКИ РАСХОД ПЕРИОДА	1051			
722 дуг. салдо	II. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ РАСХОДИ ПЕРИОДА	1052			
722 пот. салдо	III. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОДИ ПЕРИОДА	1053			
723	Т. ИСПЛАЋЕНА ЛИЧНА ПРИМАЊА ПОСЛОДАВЦА	1054			
	Ћ. НЕТО ДОБИТАК (1049 - 1050 - 1051 - 1052 + 1053 - 1054) ≥ 0	1055	9	654	
	У. НЕТО ГУБИТАК (1050 - 1049 + 1051 + 1052 - 1053 + 1054) ≥ 0	1056			70.706
	I. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА УЧЕШЋИМА БЕЗ ПРАВА КОНТРОЛЕ	1057			
	II. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАТИЧНОМ ПРАВНОМ ЛИЦУ	1058			
	III. НЕТО ГУБИТАК КОЈИ ПРИПАДА УЧЕШЋИМА БЕЗ ПРАВА КОНТРОЛЕ	1059			
	IV. НЕТО ГУБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАТИЧНОМ ПРАВНОМ ЛИЦУ	1060			
	V. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ				
	1. Основна зарада по акцији	1061			
	2. Умањена (разводњена) зарада по акцији	1062			

у ЗЕМУНУ

дана 14.03 2024 године

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС“ бр. 89/2020).

Матични број 07020945

Шифра делатности 2651

ПИБ 100091185

Назив DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ELEKTRO-OPTO MEHANIKA TELEOPTIK-ŽIROSKOPI BEOGRAD (ZEMUN)

Седиште Београд-Земун, Филипа Вишњића 31

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ

у периоду од 01.01.2023. до 31.12.2023. године

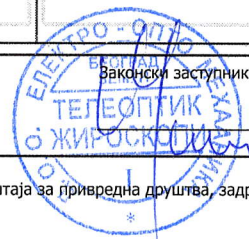
- у хиљадама динара

Позиција	АОП	Износ	
		Текућа година	Претходна година
1	2	3	4
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ			
I. Приливи готовине из пословних активности (1 до 4)	3001	1.439.147	1.039.152
1. Продаја и примљени аванси у земљи	3002	1.396.086	1.020.607
2. Продаја и примљени аванси у иностранству	3003	43.061	18.545
3. Примљене камате из пословних активности	3004		
4. Остали приливи из редовног пословања	3005		
II. Одливи готовине из пословних активности (1 до 8)	3006	1.631.631	678.265
1. Исплате добављачима и дати аванси у земљи	3007	434.924	237.903
2. Исплате добављачима и дати аванси у иностранству	3008	483.776	105.820
3. Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи	3009	446.187	279.302
4. Плаћене камате у земљи	3010	11.517	7.267
5. Плаћене камате у иностранству	3011		
6. Порез на добитак	3012		
7. Одливи по основу осталих јавних прихода	3013	249.774	47.973
8. Остали одливи из пословних активности	3014	5.453	
III. Нето прилив готовине из пословних активности (I - II)	3015		360.887
IV. Нето одлив готовине из пословних активности (II - I)	3016	192.484	
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности инвестирања (1 до 5)	3017		
1. Продаја акција и удела	3018		
2. Продаја нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3019		
3. Остали финансијски пласмани	3020		
4. Примљене камате из активности инвестирања	3021		
5. Примљене дивиденде	3022		
II. Одливи готовине из активности инвестирања (1 до 3)	3023		
1. Куповина акција и удела	3024		
2. Куповина нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3025		

Позиција	АОП	Износ	
		Текућа година	Претходна година
1	2	3	4
3. Остали финансијски пласмани	3026		
III. Нето прилив готовине из активности инвестирања (I - II)	3027		
IV. Нето одлив готовине из активности инвестирања (II - I)	3028		
V. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности финансирања (1 до 7)	3029	612.323	218.392
1. Увећање основног капитала	3030		
2. Дугорочни кредити у земљи	3031	532.323	
3. Дугорочни кредити у иностранству	3032		
4. Краткорочни кредити у земљи	3033	80.000	70.396
5. Краткорочни кредити у иностранству	3034		
6. Остале дугорочне обавезе	3035		
7. Остале краткорочне обавезе	3036		147.996
II. Одливи готовине из активности финансирања (1 до 8)	3037	95.197	56.033
1. Откуп сопствених акција и удела	3038		
2. Дугорочни кредити у земљи	3039		
3. Дугорочни кредити у иностранству	3040		
4. Краткорочни кредити у земљи	3041	95.197	56.033
5. Краткорочни кредити у иностранству	3042		
6. Остале обавезе	3043		
7. Финансијски лизинг	3044		
8. Исплаћене дивиденде	3045		
III. Нето прилив готовине из активности финансирања (I - II)	3046	517.126	162.359
IV. Нето одлив готовине из активности финансирања (II - I)	3047		
Г. СВЕГА ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3001 + 3017 + 3029)	3048	2.051.470	1.257.544
Д. СВЕГА ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3006 + 3023 + 3037)	3049	1.726.828	734.298
Ђ. НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3048 - 3049) ≥ 0	3050	324.642	523.246
Е. НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3049 - 3048) ≥ 0	3051		
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	3052	753.549	230.303
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3053		
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3054		
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА (3050 - 3051 + 3052 + 3053 - 3054)	3055	1.078.191	753.549

у 36 МЧУНУ

дана 14.03 2024 године

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС“ бр. 89/2020).

ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ

за период од 01.01.2023. до 31.12.2023. године

- у хиљадама динара

Позиција	ОПИС	АОП	Основни капитал (група 30 без 306 и 309)	АОП	Остали основни капитал (рп 309)	АОП	Уписани а неуплаћени капитал (група 31)	АОП	Емисиона премија и резерве (рп 306 и група 32)
			2		3		4		5
1.	Стање на дан 01.01.____ године	4001	574.319	4010		4019		4028	
2.	Ефекти ретроактивне исправке материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика	4002		4011		4020		4029	
3.	Кориговано почетно стање на дан 01.01.____ године (р.бр. 1+2)	4003	574.319	4012		4021		4030	
4.	Нето промене у ____ години	4004		4013		4022		4031	
5.	Стање на дан 31.12.____ године (р.бр. 3+4)	4005	574.319	4014		4023		4032	
6.	Ефекти ретроактивне исправке материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика	4006		4015		4024		4033	
7.	Кориговано почетно стање на дан 01.01.____ године (р.бр. 5+6)	4007	574.319	4016		4025		4034	
8.	Нето промене у ____ години	4008		4017		4026		4035	
9.	Стање на дан 31.12.____ године (р.бр. 7+8)	4009	574.319	4018		4027		4036	

Позиција	ОПИС	АОП	рев. рез. и нер. доо. и уо. (група 33)	АОП	пераспоређени добитак (група 34)	АОП	Губитак (група 35)	АОП	учешће без права контроле
	1		6		7		8		9
1.	Стање на дан 01.01.____ године	4037	914.223	4046	586	4055	1.239.638	4064	
2.	Ефекти ретроактивне исправке материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика	4038		4047		4056		4065	
3.	Кориговано почетно стање на дан 01.01.____ године (р.бр. 1+2)	4039	914.223	4048	586	4057	1.239.638	4066	
4.	Нето промене у ____ години	4040		4049		4058	70.706	4067	
5.	Стање на дан 31.12. ____ године (р.бр. 3+4)	4041	914.223	4050	586	4059	1.310.344	4068	
6.	Ефекти ретроактивне исправке материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика	4042		4051		4060		4069	
7.	Кориговано почетно стање на дан 01.01.____ године (р.бр. 5+6)	4043	914.223	4052	586	4061	1.310.344	4070	
8.	Нето промене у ____ години	4044		4053	654	4062		4071	
9.	Стање на дан 31.12. ____ године (р.бр. 7+8)	4045	914.223	4054	1.240	4063	1.310.344	4072	

Позиција	ОПИС	АОП	Укупно (одговара позицији АОП 0401) (кол. 2+3+4+5+6+7-8+9) ≥ 0	АОП	Укупно изнад висине капитала (одговара позицији АОП 0455) (кол. 2+3+4+5+6+7- 8+9) < 0
	1		10		11
1.	Стање на дан 01.01. _____ године	4073	249.490	4082	
2.	Ефекти ретроактивне исправке материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика	4074		4083	
3.	Кориговано почетно стање на дан 01.01. _____ године (р.бр. 1+2)	4075	249.490	4084	
4.	Нето промене у _____ години	4076		4085	
5.	Стање на дан 31.12. _____ године (р.бр. 3+4)	4077	178.784	4086	
6.	Ефекти ретроактивне исправке материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика	4078		4087	
7.	Кориговано почетно стање на дан 01.01. _____ године (р.бр. 5+6)	4079	178.784	4088	
8.	Нето промене у _____ години	4080		4089	
9.	Стање на дан 31.12. _____ године (р.бр. 7+8)	4081	179.438	4090	

у ЗЕМУН

дана 14.03 2024 године

Законски заступник

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруке и предузетнике („Службени гласник РС“ бр. 89/2020).

Матични број 07020945

Шифра делатности 2651

ПИБ 100091185

Назив DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ELEKTRO-OPTO MEHANIKA TELEOPTIK-ŽIROSKOPI BEOGRAD (ZEMUN)

Седиште Београд-Земун, Филипа Вишњића 31

ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ

за период од 01.01.2023. до 31.12.2023. године

- у хиљадама динара

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	А. НЕТО РЕЗУЛТАТ ИЗ ПОСЛОВАЊА				
	I. НЕТО ДОБИТАК (АОП 1055)	2001		654	
	II. НЕТО ГУБИТАК (АОП 1056)	2002			70.706
	Б. ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК				
	а) Ставке које неће бити рекласификоване у Биланс успеха у будућим периодима				
330	1. Промене ревалоризације нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме				
	а) повећање ревалоризационих резерви	2003			
	б) смањење ревалоризационих резерви	2004			
331	2. Актуарски добици или губици по основу планова дефинисаних примања				
	а) добици	2005			
	б) губици	2006			
333	3. Добици или губици по основу удела у осталом свеобухватном добитку или губитку придружених друштава				
	а) добици	2007			
	б) губици	2008			
	б) Ставке које накнадно могу бити рекласификоване у Биланс успеха у будућим периодима				
332	1. Добици или губици по основу улагања у власничке инструменте капитала				
	а) добици	2009			
	б) губици	2010			
334	2. Добици или губици по основу прерачуна финансијских извештаја иностраног пословања				
	а) добици	2011			
	б) губици	2012			

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	износ	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
335	3. Добици или губици од инструмената заштите нето улагања у инострано пословање				
	а) добии	2013			
	б) губици	2014			
336	4. Добици или губици по основу инструмената заштите ризика (хеџинга) новчаног тока				
	а) добии	2015			
	б) губици	2016			
337	5. Добици или губици по основу хартија од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали укупан резултат				
	а) добии	2017			
	б) губици	2018			
	I. ОСТАЛИ БРУТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) - (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) ≥ 0	2019			
	II. ОСТАЛИ БРУТО СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) - (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) ≥ 0	2020			
	III. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ РАСХОД НА ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК ПЕРИОДА	2021			
	IV. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОД НА ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК ПЕРИОДА	2022			
	V. НЕТО ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК (2019 - 2020 - 2021 + 2022) ≥ 0	2023			
	VI. НЕТО ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК (2020 - 2019 + 2021 - 2022) ≥ 0	2024			
	В. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА				
	I. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК (2001 - 2002 + 2023 - 2024) ≥ 0	2025		654	
	II. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК (2002 - 2001 + 2024 - 2023) ≥ 0	2026			70.706
	Г. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК (2028 + 2029) = АОП 2025 ≥ 0 или АОП 2026 > 0	2027			
	1. Приписан матичном правном лицу	2028			
	2. Приписан учешћима без права контроле	2029			

у

ЗЕМУНУ

дана

14.03

2024

године

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС“ бр. 89/2020).

“ТЕЛЕОПТИК-ЖИРОСКОПИ” д.о.о.

ЕЛЕКТРО-ОПТО МЕХАНИКА

НАПОМЕНЕ
УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
НА ДАН 31.12.2023. ГОДИНЕ

ЗЕМУН, Март 2024.ГОДИНЕ

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО И ОСНОВЕ ЗА ФИНАНСИЈСКО
ИЗВЕШТАВАЊЕ

1. Привредно друштво

Пословно име: Друштво с ограниченом одговорношћу електро-опто механика
ТЕЛЕОПТИК- ЖИРОСКОПИ д.о.о.

Скраћено име: ТЕЛЕОПТИК- ЖИРОСКОПИ д.о.о.

Порески идентификациони број: 100091185

Матични број друштва: 07020945

Шифра делатности: 2651

Основна делатност: Производња прецизних мерних
оптоелектронских инструмената и
уређаја

Просечан број запослених у 2023 239

Врста и структура власништва : 100% државни капитал

Органи управљања: Представник владе у скупштини
Надзорни одбор
Директор Друштва

“Телеоптик-Жироскопи” као самостално друштво је регистровано у децембру 1989.године у складу са одредбама Закона о предузећима, а до тада је било део предузећа “Телеоптик”, као посебан ООУР.

Друштво је у процес приватизације ушло у 2003.години, а одлука о тендерској продаји је донета у IV кварталу 2004.године од стране Агенције за приватизацију. Током 2006.године, у току првог полугодишта, утврђен је нови начин продаје Друштва, путем аукције. Током 2009.године, одлуком Владе РС, Друштво је прешло у процес реструктурирања.

Друштво је у току 1999.године основало своје зависно друштво под називом Пословни центар “Жироскопи” д.о.о. за кога солидарно одговара и власник 100% капитала.

До 1991.године “Телеоптик-Жироскопи” производио је само наоружање и опрему или делове за наоружање и опрему за ЈНА. У наредним годинама Друштво губи као купца Војску Југославије, а затим и Војску Србије и Црне Горе, а све то из добро познатих разлога осиромашења државе и смањења буџета за потребе војске. Дуго није било ни извоза због санкција међународне заједнице.

Све је то захтевало промену производног програма и оријентацију на производе за цивилно тржиште. У томе се само делимично успело, јер Друштво није имало довољно финансијских средстава за озбиљнији развој цивилних производа. Без помоћи државе и њених средстава за реструктурирање друштва наменске производње немогуће је било извршити озбиљније промене у производном програму друштва. То се показало и на нашем примеру јер је Друштво упадало у све веће тешкоће у свом функционисању због неодговарајућег производног програма, због недостатка финансијских средстава за покретање производње или за развој нових производа.

И даље је Друштво превасходно окренуто производњи наоружања и војне опреме и делимично цивилној производњи антена, проточног грејача воде, пречница за железницу и неких производа за стоматологе. Целокупну производњу друштво пласира на домаћем тржишту. Током 2010.године Друштво је склопило више уговора са ЈП Југоимпорт СДПР. Пред крај 2010. године (на основу одлуке Владе РС) друштво је регистровано као друштво са ограниченом одговорношћу, које послује са 100% државним капиталом.

2. ОСНОВЕ ЗА ПРИКАЗИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

Друштво је на дан 1.јануара 2004.године саставило почетно стање (закључни лист) усаглашен са Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) и од тога дана Друштво примењује МСФИ. Први потпуни финансијски извештај који је састављен у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања је финансијски извештај за 2005.годину.

Финансијски извештаји су исказани у хиљадама динара (РСД), а приказани су у формату прописаном Правилником о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за предузећа, задруге и предузетнике.

Друштво је саставило ове финансијске извештаје у складу са законима и подзаконским прописима Републике Србије, који регулишу ову област, а који налажу да финансијски извештаји буду припремљени у складу са МСФИ као и прописима издатим од стране Министарства финансија Републике Србије.

Ови финансијски извештаји нису експлицитно и безрезервно усаглашени са захтевима МСФИ из разлога што рачуноводствени и порески прописи Републике Србије нису у свим областима усклађени са захтевима

Финансијски извештаји су састављени под претпоставком да ће Друштво наставити са пословањем у неограниченом временском периоду. Ова процена се заснива на досадашњем пословању и позицији на тржишту, процени будућег кретања тражње за услугама Друштва.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

3.1. Нематеријална имовина

Нематеријална имовина се признаје као имовина само ако су задовољени следећи услови:

- 1) ако је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са том имовином приливати у правно лице,
- 2) ако се набавна вредност/цена коштања може поуздано одмерити,
- 3) ако се може идентификовати, односно препознатљива је.

Нематеријална имовина је препознатљива ако је:

- (а) одвојива, односно када се може одвојити или оделити од друштва и продати, пренети, лиценцирати, изнајмити или разменити, било појединачно или заједно са повезаним уговором, препознатљивом имовином или обавезом, без обзира да ли Друштво има намеру да то уради или
- (б) настаје по основу уговорних или других законитих права, без обзира да ли су та права преносива или одвојива од Друштва или од других права и обавеза.

Нематеријална улагања су иницијално призната по набавној вредности. Набавну вредност нематеријалне имовине чине:

- а) набавна цена, укључујући увозне царине и порезе по основу промета који се не рефундира, након одбитка трговинских поуста и рабата; и
- б) сви директно приписиви трошкови припреме имовине за намењену употребу.

Директно приписиви трошкови који се могу капитализовати су:

- трошкови примања запослених насталих директно у процесу довођења имовине у радно стање;
- професионалне накнаде настале директно у процесу довођења имовине у радно стање;

- трошкови тестирања правилног функционисања имовине.

Примери издатака који не чине део набавне вредности нематеријалне имовине, већ терете расход периода су:

- трошкови увођења новог производа или услуге (укључујући трошкове рекламирања и промовисања);
- трошкови вођења послова на новој локацији или са новом групом купаца (укључујући трошкове обуке особља); и
- административни и други општи режијски трошкови.

Интерно генерисани гудвил као и интерно генерисани заштитни знакови, импресуми, издавачки наслови, листе купаца и ставке сличне садржине се не признају као нематеријална имовина. Овакве ставке се признају као расход периода.

Улагања у интерно генерисана нематеријална улагања, осим капитализованих трошкова развоја, су евидентирана као расход периода у коме су настали.

Амортизација нематеријалних улагања која подлежу амортизацији врши се применом пропорционалног метода у року који је одређен корисним веком трајања конкретног улагања, осим улагања чије је време регулисано уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора.

Корисни век нематеријалне имовине која се не амортизује се поново разматра у сваком периоду како би се утврдило да ли догађаји и околности и даље подржавају претпоставку неограниченог корисног века те имовине. Уколико то није случај, промена процене корисног века из неограниченог у ограничени се рачуноводствено обухвата као промена рачуноводствене процене у складу са MPC 8.

Нематеријална имовина која има неограничен век трајања и гудвил се не амортизују већ се на датум сваког биланса стања тестирају на обезврђење. За нематеријалну имовину се сматра да има неограничен корисни век, уколико се на основу анализе свих релевантних фактора не може предвидети завршетак периода у коме се очекује да ће нематеријална имовина генерисати приливе нето токова готовине у Друштво.

Добици и губици који проистичу из расходања или продаје нематеријалне имовине се признају у билансу успеха периода када је нематеријална имовина расходована, односно продата, и то у висини разлике између новчаног прилива и књиговодствене вредности средс

Ако се нематеријална имовина стиче у пословној комбинацији, набавна вредност нематеријалне имовине је њена фер вредност на датум стицања.

Ако се нематеријална имовина стиче помоћу државног давања, набавна вредност нематеријалне имовине је њена фер вредност на датум када је давање добијено.

Нематеријална имовина у припреми не подлеже обрачуна амортизације.

Накнадно мерење нематеријалне имовине врши се по набавној вредности умањеној за акумулирану амортизацију и све акумулиране губитке због умањења вредности.

На крају сваког извештајног периода Друштво процењује да ли постоје било какве назнаке да је вредност нематеријалне имовине умањена. Ако постоје такве назнаке процењује се надокнадиви износ и у случају када је он мањи од књиговодствене вредности, друштво треба да смањи књиговодствену вредност на надокнадиви износ, уз признавање губитка због умањења вредности.

3.2.Некретнине постројења и опрема

Некретнине, постројења и опрема (дугорочна материјална имовина) која испуњава услове за признавање као средство, почетно се мери по набавној вредности, односно цени коштања.

Након почетног признавања, дугорочна материјална имовина се мери по набавној вредности, односно цени коштања умањеној за акумулирану амортизацију и за евентуалне акумулиране губитке по основу обезвређења.

Накнадни издатак који се односи на некретнину, постројење и опрему након његове набавке или завршетка, увећава вредност средства ако испуњава услове да се призна као дугорочна материјална имовина. Накнадни издатак који не задовољава претходне услове исказује се као трошак пословања у периоду у којем је настао.

Отписивање некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалне методе којом се вредност средстава у потпуности отписује током процењеног века употребе.

Отписивање се врши по стопама које су засноване на преосталом корисном веку употребе средстава, процењеном од стране руководства Друштва. Процењени век трајања некретнина, постројења и опреме је:

Опис	стопа амортизације
Грађевински објекти високоградње	
и нискоградње	2,5%
Остали грађевински објекти	10%
Опрема производна	2.5-6.66%
Опрема инструменти, алати	3,3-10%
Опрема рачунари	10-20%
Намештај	3.3-12%
Остала непоменута средства	10%

На крају сваког извештајног периода Друштво процењује да ли постоје било какве назнаке да је вредност дугорочне материјалне имовине умањена. Ако постоје такве назнаке процењује се надокнадиви износ и у случају када је он мањи од књиговодствене вредности, Друштво треба да смањи књиговодствену вредност на надокнадиви износ, уз признавање губитка због умањења вредности.

3.3.Залихе

Вредност залиха материјала утврђује се на основу метода просечне набавне цене. Набавна вредност укључује вредност по фактури добављача, транспортне и зависне трошкове.

Обрачун излаза(утrophка) залиха материјала , врши се по методи просечне пондерисане цене.

Утврђивање пондерисане просечне цене врши се после сваког новог улаза материјала.

Вредност производње у току и готових производа утврђена је свођењем планске вредности залиха на цену коштања путем алокације одговарајућих одступања од планских цена.

Процену нето продајне вредности залиха на датум сваког биланса врши комисија коју формира финансијски директор.

Као члана комисије директор може ангажовати квалификованог професионалног процењувача или може њему у потпуности поверити посао процене.

Кључеви који се користи за распоређивање трошкова при састављању калкулација цена коштања предлаже служба књиговодства а усваја председник скупштине.Кључеви се утврђују најкасније 30 дана пре датума биланса а за наредни биланс се мењају само ако се битно промене околности које на њих утичу.

3.4. Дугорочни финансијски пласмани

Друштво је у складу са одредбама Правилника о садржини и форми образаца финансијских извештаја, на билансној позицији Дугорочни финансијски пласмани исказало:

- учешћа у капиталу (учешћа у капиталу зависних правних лица) и
- остале дугорочне финансијске пласмане (дугорочни кредити матичним, зависним и осталим повезаним правним лицима и остали дугорочни пласмани).

Дугорочни финансијски пласмани се приликом почетног признавања мере по њиховој набавној вредности која представља поштену вредност надокнаде која је дата за њих. Трошкови трансакција (накнаде, провизије, таксе, порези и друге дажбине по основу трансакција) се укључују у почетно мерење свих дугорочних финансијских пласмана.

Након почетног признавања Друштво мери дугорочна финансијска средства, укључујући и деривате који представљају средства, по њиховој фер вредности без умањења за износ трансакционих трошкова. Зајмови, улагања која се држе до доспећа и улагања у власничке инструменте чија цена не котира на активном тржишту мере се по набавној вредности умањеној за губитке и исправке вредности због немогућности наплате.

3.5. Финансијски инструменти

Сви финансијски инструменти се иницијално вреднују по фер вредности плус трансакциони трошкови, ако их има. Изузетак су потраживања од купаца која не садрже значајну компоненту финансирања у складу са МСФИ 15 - Приходи од уговора са купцима, која се у том случају одмеравају по вредности трансакције.

3.6. Финансијска средства

Класификација финансијских средстава се утврђује на почетку иницијалног признавања, односно када Друштво постане страна у уговорним односима у вези са инструментом.

Након почетног признавања, сва средства која спадају у оквир МСФИ 9 се одмеравају на један од следећих начина:

- По амортизованој вредности;
- По фер вредности кроз укупни остали резултат (ФВТОЦИ);
- По фер вредности кроз биланс успеха (ФВТПЛ).

Класификација и вредновање финансијских средстава у складу са МСФИ 9 зависи од два основна критеријума:

- а) пословног модела на основу којег се управља финансијским средством;
- б) карактеристика уговорених новчаних токова финансијског средства ("СППИ" тест - Солелу Паументс оф Принципал анд Интерест).

Процена пословног модела на основу којег се управља финансијским средствима је кључна за класификацију финансијских средстава. Пословни модел се утврђује на нивоу који одражава како се управља групом финансијских средстава да би се постигао одређени пословни циљ. Пословни модел не зависи од намера руководства за појединачни инструмент. Овај услов не посматра сваки инструмент појединачно већ виши ниво груписања. Могуће је да Друштво има више од једног пословног модела на основу којег се управља финансијским средствима.

Тест пословног модела се врши на следећи начин:

- Поделити финансијска средства у посебне групе или портфолија у складу са начином како се њима управља (на пример: зајмови и потраживања се могу груписати заједно јер се држе за наплату кеша, а ретко или скоро никад за продају);

- Идентификују се циљеви који се користе у току пословања за управљање тим група или портфолијом средстава (на пример циљ за потраживања је да се држе и наплаћују (прикупља кеш));

- На бази тих циљева, класификује се свака група или портфолио као "држе се за прикупљање новчаних токова", "држе се за прикупљање новчаних токова и продају" и "остало".

Средство класификовало у категорији по амортизованој вредности треба да испуни оба критеријума:

- Пословни модел: финансијско средство се држи ради прикупљања уговорених новчаних токова;

- СППИ тест: да ли уговорени услови дају право на новчане токове који представљају само плаћање главнице и камате.

Средство класификовало у категорији по фер вредности кроз укупни остали резултат (ФВТОЦИ) треба да испуни оба критеријума:

- Пословни модел: финансијско средство се држи ради прикупљања уговорених новчаних токова и продаје;

- СППИ тест: да ли уговорени услови дају право на новчане токове који представљају само плаћање главнице и камате.

Само зајмови, потраживања, улагања у дужничке хартије и слични дужнички инструменти могу да се квалификују за одмеравање по амортизованој вредности или ФВТОЦИ. У случају да дужнички инструмент не испуњава ове критеријуме одмерава се по фер вредности кроз биланс успеха (ФВТПЛ).

Процена пословног модела се врши на крају сваког извештајног периода како би се утврдило да ли је дошло до промене у пословном моделу у односу на претходни период. У том случају врши се рекласификација финансијских средстава у одговарајућу категорију (амортизована вредност, ФВТОЦИ, ФВПЛ)

. Сви деривати који су у обухвату МСФИ 9 се одмеравају по фер вредности. Све промене се признају кроз биланс успеха.

3.7. Финансијске обавезе

Финансијске обавезе се класификују у две категорије за одмеравање:

- по амортизованој вредности или

- по фер вредности кроз биланс успеха.

Финансијске обавезе које се држе ради трговања се одмеравају по фер вредности кроз биланс успеха, док се све остале финансијске обавезе одмеравају по амортизованој вредности осим ако се не примењује опција за фер вредност.

Рекласификација финансијских обавеза није дозвољена.

Обавезе према добављачима и остале краткорочне обавезе из пословања накнадно се вреднују по номиналној (фактурној) вредности, односно по амортизованој вредности.

Дужнички инструменти (обавезе по основу меница и зајмова) класификовани као краткорочне обавезе треба да се одмеравају по недисконтованом износу готовине или друге накнаде за коју се очекује да буде плаћена или примљена умањено за евентуално обезвређење.

Примљени кредити од банака се првобитно признају у износима примљених средстава, а након тога се исказују по амортизованој вредности уз примену уговорене каматне стопе.

Обавеза је текућа уколико се очекује да буде измирена у редовном току пословног циклуса Друштва, односно у периоду до 12 месеци након датума извештавања. Све остале обавезе се класификују као дугорочне.

3.8. Обезвређење (умањење вредности)

Признавање обезвређења финансијских средстава који се одмеравају по амортизованој вредности или фер вредности кроз укупни остали резултат (ФВОЦИ) врши се на основу обезвређења по очекиваном кредитном губитку (Ехпектед кредит лосс).

Друштво примењује модел три нивоа за одређивање обезвређења финансијских средстава, који се базирају на томе да ли је дошло до значајног погоршања кредитног ризика средства. Од нивоа у коме је средство зависиће износ обезвређења који је потребно да се призна као и износ прихода по основу камате:

Ниво 1: Кредитни ризик се није значајно повећао од дана иницијалног признавања - Признаје се 12-месечни очекивани кредитни губитак;

Ниво 2: Кредитни ризик се значајно повећао од дана иницијалног признавања - Признаје се очекивани кредитни губитак за цело трајање финансијског средства. Приходи од камате се признају на бруто принципу;

Ниво 3: Финансијска имовина већ обезвређења - признаје се очекивани кредитни губитак за цело трајање финансијске имовине. Приходи од камате се признају на нето основи.

Очекивани кредитни губитак за 12 месеци се рачуна тако што се вероватноћа настанка неиспуњења по средству (дефаулт) у наредних 12 месеци, множи са укупним очекиваним кредитним губитком (током целог трајања средства) који би настао као резултат неиспуњења, без обзира када ће се губици десити. Дакле, 12-месечни очекивани кредитни губици представљају очекиване кредитне губитке за цело трајање средства који су очекивани да ће се десити као последица могућих неиспуњења у наредних 12 месеци од прибављања или датума извештавања.

Очекивани кредитни губитак за цело трајање финансијског средства представља садашњу вредност очекиваних кредитних губитака који ће се десити ако дође до неиспуњења од стране дужника у било ком моменту током важења уговорених обавеза.

У случају значајног повећања кредитног ризика, уместо 12-месечног очекиваног губитка признаје очекивани кредитни губитак за цело трајање средства. Посматра се на променама у ризику неиспуњења, а не на променама у износу очекиваног кредитног губитка. Значајно повећање кредитног ризика (тј. прелазак са Ново 1 на Ново 2) може да укључи следеће:

- промене у општим економским или тржишним условима,
- значајне промене у оперативном резултату или финансијској позицији дужника,
- промене у износима финансијске подршке која је доступна Друштву,
- очекивано или потенцијално кршење ковенаната (посебних одредаба у уговору),
- очекивано кашњење у плаћању, итд.

Друштво рачуна очекивани кредитни губитак на следећи начин:

1. Идентификују се могућа сценарија (исходи) која могу да се десе у пракси у вези са неиспуњењем обавеза (дефаултс);
2. Процењује се новчани губитак у сваком од датих сценарија (исхода);
3. Тај новчани губитак се множи са вероватноћама дешавања тих сценарија (исхода) и
4. На крају се тако пондерисани износи свих сценарија (исхода) сабирају и добија се очекивани кредитни губитак.

Друштво не идентификују сваки могући исход, већ разматра најмање два исхода и то:

- вероватноћа да ће се десити кредитни губитак и
- вероватноћа да се кредитни губитак неће десити.

3.9.Готовина и готовински еквиваленти

Под готовином и готовинским еквивалентима Друштва подразумевају се:

- готовина у благајни,
- средства по виђењу које се држе на рачунима банака,
- орочена средства на рачунима банака до 90 дана,
- остала новчана средства.

Новчана средства се вреднују по њиховој номиналној вредности. Уколико је реч о новчаним средствима у страниој валути она се вреднују по званичном средњем курсу валуте објављеном од стране Народне банке Србије.

3.10. Потенцијалне обавезе и потенцијална средства

Потенцијална обавеза је могућа али неизвесна обавеза, или садашња обавеза која није призната зато што не задовољава услов да буде призната као обавеза. Потенцијалне обавезе се не признају у финансијским извештајима. Потенцијалне обавезе се обелодањују

у напоменама уз финансијске извештаје, осим ако је вероватноћа одлива ресурса који садрже економске користи веома мала. У оквиру потенцијалних обавеза друштво обелодањује потенцијалне обавезе по основу судских спорова, датих јемстава, гаранција итд.

Друштво не признаје потенцијална средства у финансијским извештајима. Потенцијална средства се обелодањују у напоменама уз финансијске извештаје, уколико је прилив економских користи вероватан.

3.11. Текући порез

Порез на добитак се обрачунава и плаћа у складу са одредбама Закона о порезу на добит правних лица и релевантним подзаконским актима.

Почев од јануара 2013. године, порез на добитак обрачунава се применом стопе од 15% на пореску основу исказану у пореском билансу.

Порески прописи у Републици Србији не дозвољавају да се порески губици из текућег периода искористе као основа за повраћај пореза плаћеног у одређеном претходном периоду. Губици из текућег периода могу се пренети на рачун добити утврђене у годишњем пореском билансу из будућих обрачунских периода, али не дуже од пет година.

Обрачунати текући порез се признаје као обавеза и расход у обрачунском периоду на који се исти односи.

3.12. Приходи

Друштво врши признавање прихода у складу са МСФИ 15 кроз модел од пет корака:

- 1) Идентификација уговора са купцима** - уговорне стране су одобриле уговор (писмено, усмено или у складу са другим уобичајеним пословним праксама) и обавезале су се да испуне своје обавезе;
- 2) Идентификација уговорне обавезе (обавезе чињења) тј. да ли је то испорука добра или услуге** - друштво може да идентификује права свих страна у вези са добрима или услугама које се преносе;
- 2) Утврђивање цене трансакције** - друштво може да идентификује услове плаћања за добра или услуге које се преносе;
- 3) Алокација цене трансакције на уговорне обавезе** - садржина уговора је комерцијална (то јест, очекује се да ће ризик, време или износ будућих токова готовине Друштва да се промене као резултат уговора); и
- 5) Признавање прихода када се испуне уговорне обавезе** - постоји значајна вероватноћа да ће Друштво добити накнаду на коју ће имати право у замену за добра или услуге који ће бити испоручени купцу. Приликом вршења процене да ли је вероватно да ће наплата неког износа накнаде бити извршена, Друштво разматра само способност и намеру купца да плати тај износ накнаде до истека рока доспећа. Износ накнаде на који ће

Друштво имати право може бити мањи од цене наведене у уговору ако је накнада променљива зато што Друштво може да понуди купцу попуст на цену.

Променљивост која се односи на накнаде обећане од стране купца може бити експлицитно наведена у уговору. Поред услова уговора, постојање следећих околности указује на то да је обећана накнада променљива:

- (а) купац има оправдано очекивање које произилази из уобичајених пословних пракси Друштва, објављених политика или конкретних саопштења да ће Друштво прихватити мањи износ накнаде од цене наведене у уговору. То јест, очекује се да ће Друштво понудити умањење цене (напр. попуст, рабат, повраћај новца или кредит);
- (б) друге чињенице и околности указују на намеру Друштва да, приликом закључивања уговора са купцем, понуди умањење цене купцу.

Финансијски приходи

Финансијски приходи обухватају приходе од камата, курсних разлика и остале финансијске приходе, остварене из односа са матичним, зависним и осталим повезаним правним лицима.

Приходи од камата се, у складу са начелом узрочности, признају у билансу успеха периода на који се односе. Приход од камата потиче од камата на депонована средства код банака, као и на затезне камате које се обрачунавају купцима који касне у извршавању својих обавеза, у складу са уговорним одредбама.

Приход од закупнина

Приход од закупнина потиче од давања инвестиционих некретнина у оперативни закуп и обрачунава се на пропорционалној основи током периода трајања закупа.

3.13. Расходи

Расходи се признају у билансу успеха по начелу узрочности прихода и расхода, односно на обрачунској основи и утврђују се за период када су настали.

Пословни расходи

Пословни расходи обухватају трошкове условљене стварањем прихода од продаје и укључују набавну вредност продате робе, трошкове материјала, горива и енергије, бруто зараде, трошкове амортизације и услуге пружене од стране трећих лица. Пословни расходи обухватају и опште трошкове као што су трошкови закупа, маркетинга, осигурања, платног промета, пореза и остали трошкови настали у текућем обрачунском периоду.

Финансијски расходи

Финансијски расходи обухватају расходе по основу камата и курсних разлика и остале финансијске расходе, који се евидентирају у билансу успеха периода на који се односе, а у складу са начелом узрочности. Сви трошкови позајмљивања се евидентирају као расходи периода.

3.14. Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака у износу већем од 3% пословних прихода из претходне године врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година на начин утврђен Одељком 10 Рачуноводствене политике, процене и грешке.

Накнадно установљене грешке које нису материјално значајне, тј. у износу су који је мањи или једнак 3% од пословних прихода из предходне године, исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у коме су идентификоване.

4. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИКОМ

4.1. Фактори финансијског ризика

Друштво је у свом редовном пословању у различитом обиму изложено одређеним финансијским ризицима и то: Тржишним ризицима, Ризику ликвидности, Кредитном ризику.

Управљање ризицима у Друштву је усмерено на настојање да се у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта, потенцијални негативни утицаји на финансијско пословање Друштва сведу на минимум.

Управљање ризицима обавља Руководство Друштва у склопу политика одобрених од стране Управног одбора. Руководство Друштва идентификује и процењује финансијске ризике и дефинише начине заштите од ризика.

Управљање ризицима у Друштву је усмерено на минимизирање потенцијалних негативних утицаја на финансијско стање и пословање Друштва у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта.

4.2. Тржишни ризик

(а) Ризик од промене курса страних валута

Друштво је изложено ризику од промене курса страних валута приликом пословања у земљи и иностранству, а који проистиче из пословања са различитим валутама, првенствено ЕУР. Девизни ризик настаје у случајевима неусклађености финансијских средстава и обавеза изражених у страној валути и/или са валутном клаузулом. У мери у којој је то могуће, Друштво минимизира девизни ризик кроз минимизирање отворене девизне позиције.

(б) Ризик од промене каматних стопа

Друштво је изложено разним ризицима који кроз ефекте промена висине тржишних каматних стопа делују на његов финансијски положај и токове готовине. Пословање Друштва је изложено ризику промене каматних стопа у мери у којој каматносна средства (укључујући инвестиције) и каматносне обавезе доспевају за наплату у различито време или у различитим износима.

Друштво врши анализу изложености ризику од промене каматних стопа на динамичкој основи узимајући у обзир алтернативне изворе финансирања и рефинансирања, пре свега за дугорочне обавезе будући да оне представљају најзначајнију каматоносну позицију. Активности управљања ризицима имају за циљ да оптимизирају нето расход од камата, уз услов да су тржишне каматне стопе на нивоу коју је у складу са пословном стратегијом Друштва.

4.3. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности је ризик да Друштво неће бити у могућности да финансира средства одговарајућим изворима финансирања са становишта рокова и стопа и ризик немогућности да се средство реализује по разумној цени у одговарајућем временском оквиру. Друштво управља ликвидношћу са циљем да осигура да извори финансирања буду расположиви за измирење обавеза у тренутку њиховог доспећа. Друштво непрекидно процењује ризик ликвидности идентификовањем и праћењем промена у изворима финансирања потребним за испуњење пословних циљева Друштва, а у складу са пословном стратегијом Друштва.

4.4. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик настанка финансијских губитака Друштва као резултат кашњења клијената или друге уговорне стране у измиривању уговорних обавеза. Кредитни ризик се првенствено везује за изложеност Друштва по основу готовине и готовинских еквивалената, депозита у банкама и финансијским институцијама, инвестирања у хартије од вредности, потраживања од правних и физичких лица и преузетих обавеза.

Друштво је изложено кредитном ризику и обезбеђење од кредитног ризика успостављено је предузимањем одређених мера и активности на нивоу Друштва. У случају неблаговременог измиривања обавеза купаца према Друштву, користе се, компензације са правним лицима, утужења, вансудска поравнања и остало.

На дан 31. децембар 2023. године Друштво располаже готовином и готовинским еквивалентима у укупном износу од 1.078.191 хиљада РСД, што по процени руководства представља максимални кредитни ризик по основу ових финансијских средстава.

4.5. Управљање ризиком капитала

Друштво се определило за финансијски концепт капитала и његово очување према коме је капитал дефинисан на основу номиналних новчаних јединица. Циљ управљања капиталом је да Друштво задржи способност да настави са својим пословањем у неограниченом периоду у предвидљивој будућности, како би очувало оптималну структуру капитала са циљем да смањи трошкове капитала, а акционарима обезбеди дивиденде.

Да би очувало односно кориговало структуру капитала, Друштво може да размотри следеће опције: корекција исплата дивиденди акционарима, враћање капитала акционарима, издавање нових акција или продаја средстава како би се смањила дуговања. Друштво прати капитал на основу коефицијента задужености, који се израчунава као однос нето дуговања Друштва и његовог укупног капитала.

I. ПРЕГЛЕД ПОЗИЦИЈА БИЛАНСА СТАЊА СА НАПОМЕНАМА

1. Нематеријална имовина

Привредно друштво је исказало нематеријалну имовину у вредности од 150.024 хиљ.дин

	у 000 динара	
Нематеријална имовина	2023	2022
Улагања у развој	149.753	/
Концесије ,патенти,лиценце и ост.права	271	2.353
Укупно	150.024	2.353

Привредно друштво је у 2023 години евидентирало на конту 010- улагања у развој 149.973 хиљада динара.

	набавна вред	исправка вред.	садашња вред.
Улагања у развој	149.753	/	149.753
Коцесије,патенти лиценце	12.490	12.219	271
Укупно	162.243	12.219	150.024

2. Некретнине , постројења и опрема са прегледом промена

На посебним аналитичким рачунима некретнина, постројења и опреме обезбеђене су одговарајуће евиденције о набавној вредности и исправкама. Нове набавке исказују се по набавној вредности која укључује све издатке у складу са МРС-16 Некретнине постројења и опрема.

у 000 динара		
Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства	2023	2022
Грађевински објекти	1.020.950	1.051.737
Постројења и опрема	584.161	622.032
Остале некретнине, постројења и опрема	264	264
Укупно	1.605.375	1.674.033

У 2023 години је набављено опреме у вредности од 2788 хиљ. дин.

	набавна вред	исправка вред.	садашња вред.
Грађевински објекти	1.225.637	204.687	1.020.950
Постројења и опрема	836.403	252.242	584.161
Остале некрет. постр. И опр.	264	/	264
Укупно	2.062.124	456.929	1.605.375

3.Дугорочни финансијски пласмани

Привредно друштво је исказало дугорочне финансијске пласмане у укупном износу од 4.497 хиљада динара, а који се односи на:

у 000 динара		
Дугорочни финансијски пласмани	2023	2022
Учешће у капиталу зависних правних лица	1.895	1.895
Остали дугорочни финансијски пласмани	2.602	2.612
Укупно:	4.497	4.507

У 2023 години није било значајних промена вредности позиција дугорчни финансијски пласмани.

4.Залихе

Привредно друштво је исказало залихе у укупном износу:

Залихе	у 000 динара	
	2023	2022
Материјал,резервни делови, алат и ситан инвен.	454.914	224.758
Недовршена производња	646.029	165.927
Готови производи	62.432	75.073
Дати аванси	135.738	73.813
Укупно	1.299.113	539.571

У 2023 години дошло је до знатног повећања залиха недовршене производње а разлог је велика улагања материјала и ангажовање радне снаге по поруџбинама које нису завршене и оприходоване у овој години.

Залихе недовршене производње чине:

-недовршена производња по уговору са Министарством одбране модернизација и развој Орла.

-недовршена производња по уговорима за нишан НТ-35, за нишанске справе НСБ 3, НСБ -4Б, оптички нишане.

Залихе готових производа за 2023 години су евиднетиране у износу од **62.432 хиљ.дин** Ове залихе чине,завршени готови производи по међународном уговору који није окончан(жиро блокови, жиро полукомпаси, електрични жиро хоризонти)

Преглед датих аванса у земљи	86.720
-------------------------------------	---------------

ЕИ Опек	18.900
Оптички системи	18.045
Утва	11.420
Ме опта	9.780
Брател крон	6.140
Микро електрик	3.647
Алтецо студио	3.021
Остали	15.767

Дати аванси у земљу су усаглашени.

Преглед датих аванса у иностранству	49.018
--	---------------

DDC Data device corporat	13.114
Copenhagen sensor echno	11.907
Zhejiang Ulirvision	9.257
Thommen aircraft	7.309
XT-Dongguan kuroda	2.481
Shanghai foreign	2.318
Ostali	2.632

Дати аванси у иностранству су усаглашени.

5. Потраживања

	у 000 динара	
Потраживања	2023	2022
Потраживања по основу продаје	38.490	39.624
Остала краткорочна потраживања	5.865	6.775
Укупно	44.355	46.399

Структура потраживања по основу продаје:

Потраживања од зависних друштава 10.349

Телеопик Жироскопи ПЦ 10.557

Потраживања од купаца у земљи 28.141

Застава оружје 15.977

Оптички системи 7.201

ФАП -Прибој 1.699

Холдинг Крушик 1.447

Остали 1.817

Телеоптик-Жироскопи је у 2023 години пословало са 5 великих купаца: Министарство одбране,Југоимпорт,Холдинг Крушик,Застава оружје , ФАП Прибој. На дан 31.12.2023 нема потраживања од Министарства одбране и Југоимпорта.

Потраживања од купаца у земљи су усаглашена.

Остала потраживања 5.865

Потраживања од запослених 1.984

Потрживања која се рефундирају 2.548

Пдв у прим.рач. 1.208

Остала потраживања 125

6.Готовински еквиваленти и готовина

у 000 динара

	2023	2022
Готовински еквиваленти и готовина	1.078.191	753.549

Преглед и стања текућих рачуна благајне на дан 31.12.2023

- Текући рачун К.Б 205-1384569	у блокади
- Текући рачун код трезора НБС	5
- Текући рачун С.Б. 295-124400478	150.714
- Текући рачун С.Б. 295-124998483	6
- Текући рачун С.Б. 295-125008474 инв.	95
- Текући рачун С.Б.295-125283081 инв.	532.323
- Текући рачун посебан НОМ10 Српска банка	34
- Текући рачун С.Б.295-125238946	55.720
- Текући рачун С.Б.295-125011578 орао	95.744
- Текући рачун С.Б.295-125270859 орао	234.858
- Текући рачун С.Б. 295-12527672 бол.	6.815
- Девизни рачун Српска Б.	1.876
- Текући рачун К.Б.205-3434470 стамбени	у блокади
- Благајна	1
Укупно	1.078.191

7. Капитал

Капитал Привредног друштва чини:

	у000 динара	
	2023	2022
Државни капитал	574.319	574.319
Ревалоризционе резерве	914.223	914.223
Нераспоређена добит	586	586
Добит текуће године	654	/
Губитак ранијих година	-1310.344	-1.239.638
Губитак текуће године		-70.706
Укупно	179.438	178.784

8. Дугорочна резервисања и дугорочне обавезе

у 000 динара		
Дугорочне обавезе	2023	2022
Дугорочни кредити	759.112	227.076
Остале дугорочне обавезе	4.728	4.728
Укупно	763.840	231.804

Дугорочне обавезе обухватају дугорочни кредит са Фондом за развој Републике Србије којим су повезани доприноси за ПИО и здравство запослених и дугорочни зајам од Југоимпорта . Зајам у износу од 532.323 хиљ.дин је уплаћен у децембру 2023 године. У осталим дугорочним обавезама су обавезе за станове солидарности по уговорима 681, 682 и 672.

9. Краткорочна резервисања и краткорочне обавезе

у 000 динара		
Краткорочне обавезе	2023	2022
Краткорочне финансијске обавезе	994.841	1.122.352
Примљени аванси, депозити и кауц	1.859.511	1.032.876
Обавезе из пословања	120.578	101.137
Остале краткорочне обавезе	264.305	353.459
Укупно:	3.239.235	2.609.824

Краткорочне финансијске обавезе чине:

Кратк.кред.од лица које нису бан.	960.826
Обавезе по основ. кред. дом. бан.	33.832
Остале крат. фин обавезе	183
Укупно	994.841

Преглед обавеза по основу кредита од лица које нису банке:

Назив банке	Број уг	Датум уг.	Краткорочне обавезе	
			еур	хиљ.дин.
Фонд за развој	1835	24.07.2009.	14.396,40	1.687
Фонд за развој	3000	20.11.2009.	14.170,63	1.660
Фонд за разво	1117	21.05.2009.	8.090,42	948
Фонд за развој	336/2007		31.417,33	3.681
Фонд за развој	2561	15.09.2006.		52.036
Тржиште рада				380
Фонд за развој	02-5424	22.12.2015.		24.109
Кредит РС за инвестициона улагања				845.325
Краткорочни кредит				31.000
Укупно				960.826

Преглед обавеза по основу кредита од банака:

БЕОБАНКА	13.832
Српска банка	20.000
Укупно	33.832

Преглед примљених аванса у земљи 31.12.2023

Југоимпорт	810.705
Министарства одбране	655.729
ВТИ	294.147
Застава оружје	93.567
Остали	2.032
Укупно	1.856.180

Обавеза за авансе су усаглашене са купцима

Преглед примљених аванса у земљи 31.12.2023

Zeleny sport	3.331
Укупно	3.331

Обавезе за авансе су усаглашене са купцем

Обавезе из пословања

Добављачи у земљи	120.437
Остале обавезе из пословања	141
Укупно	120.578

Преглед добављача на дан 31.12.2023

Београдске електране	55.051
Оптички системи	14.743
Градска чистоћа	14.310
Југоимпорт	7.057
Дунав осигурање	8.561
Утва	3.045
КАС-ВБА	3.003
Демах	1.848
Вар систем	1.408
Београдски водовод	1.333
Остали	10.075
Укупно	120.437

ИОС-и са добављачима су усаглашени.

Остале краткорочне финансијске обавезе у износу од 264.306 хиљ дин односе се на:

Обавезе за зараде	114.887
Обавезе за накнаде по уг.	1.178
Обавезе за камате	57.658
Друге обавезе	1.905
Обавезе по основу ПДВ	17.963
Обавезе по основу ост. јав. прих.	70.714

Обавезе за зараде у износу од **114.887** хиљ.дин односе се на обавезу за период од 01.09.2004 године до 31.12.2007 и децембар 2023 године. За неисплаћене зараде ранијег периода постоји споразум са радницима за мирно решавање радних спорова.

Обавезе за накнаде у износу од **1.178** хиљ дин односе се на неисплаћене накнаде по уговору о делу за децембар 2023 године

Обавезе по основу камата и трошкова финанс. 31.12.2023

Камате по краткорочним кредитима Беобанке	32.414
Камате Београдске електране	24.605
Камате за добављаче	615
Камате по краткорочним кредитима остало	24
Укупно	57.658

Друге обавезе са групе рачуна 469 у износу од **1.905.** хиљ дин. односе се на обавезе према запосленима и доприносе коморама.

Обавезе по основу осталих јавних прихода са гупе рачуна 48 у износу од **70.714.** хиљ.дин. односе на обавеза за порез на имовину, грађевинско зељиште, комуналну таксу, накнаду за заштиту животне средине и обавезе за порезе по уговорима о делу за децембар 2023.

Обавеза за ПДВ у 2023 години износе **17.963** хиљ.дин.

10. Ванбилансна евиденција

Ова евиденција се односи на специјалне алате Војске Србије који се налазе код нас у износу од 3.816 хиљ. дин. и део објекта у Земуну , Батајнички пут 23 спорног права коришћења у износу 19.780 хиљ .дин.

II ПРЕГЛЕД ПОЗИЦИЈА БИЛАНСА УСПЕХА СА НАПОМЕНАМА

1. Пословни приходи

Пословни приходи се састоје из различитих извора прихода:

	у 000 динара	
	2023	2022
Приходи од продаје на домаћем тржишту	405.466	461.532
Приходи од продаје на иностраном тржишту	42.075	18.562
Повећање вредности залиха	467.460	59.892
Други пословни приходи	2.815	2.641
Укупно:	917.816	542.627

Друштво приходе остварује продајом наоружања и војне опреме. Највећи купци су:

Министарство одбране, Југоимпорт, Холдинг Крушик, Застава оружје.

У 2023 години друштво је приказало знатно повећање вредности неовршене производње. Разлог томе су велика улагања у материјал и ангажовање радне снаге по порџбинама које нису завршене и оприходоване.

Други пословни приходи су приходи од закупнина.

Приходе од закупнине Друштво остварује издавањем у закуп део пословног простора.

Закупци су СЗР Аутоматик и БМВ опруге.

2.Пословни расходи

Пословни расходи се састоје из:

	у 000 динара	
	2023	2022
Трошкови матер. гор. и енег.	304.643	189.849
Трошкови зарада и накнада зарада	425.326	311.488
Трошкови производних услуга	78.153	13.382
Нематеријални трошкови	22.118	13.615
Трошкови амортизације	70.613	74.615
Укупно	900.853	602.949

Друштво у 2023 години има знатно веће трошкове материјала што за резултат има знатно веће приходе у 2023 години. Такође у 2023 имамо повећање трошкова зарада и накнада зарада а разлог томе повећање броја запослних и повећање зарада запослених.

Преглед трошкова материјала, горива и енергије

Трошкови материјала за израду	277.221
Трошкови осталог материјала	5.351
Трошкови горива	2.599
Трошкови грејања	6.662
Трошкови електричне енергије	12.810
Укупно	304.643

Преглед трошкова производних услуга

Трошкови освајање нове произ	47.900
Услуге на доради производа	17.444
Трошкови одржавања	6.118

Транспортне услуге	2.435
Трошкови изношења смећа	1.295
Трошкови закупина	713
Трошкови за воду	450
Трошкови заштите на раду	971
Трошкови осталих услуга	827
Укупно	78.153

Преглед нематеријалних трошкова

Остале непроизводне услуге	5.645
Трошкови репрезентације	3.188
Трошкови премије осигурања	2.061
Трошкови платног промета	1.852
Трошкови чланарине-коморе	493
Порез на имовину	5.340
Остали порези	2.240
Остали нематеријални трошкови	1.299
Укупно	22.118

у 000 динара

3. Пословни добитак / губитак

2023 2022

Пословни добитак

16.963

Пословни губитак

60.322

	у 000 динара	
4. Финасијски приходи	2023	2022
Приходи од камата	/	/
Позитивне курсне разлике	324	688
Укупно	324	688

	у 000 динара	
5. Финансијски расходи	2023	2022
Расходи камата	11.517	7.267
Негативне курсне разлике	119	93
Укупно	11.636	7.360

	у 000 динара	
6. Добитак / губитак из финансирања	2023	2022
Губитак из финансирања	11.312	6.672

7. Остали приходи у 2023 износе **181 хиљ. дин** а у 2022 су били **1.185 хиљ.дин.**

Преглед осталих прихода

Остали ванредни приходи	181
Укупно	181

8.Остали расходи у 2023 износе **5.162 хиљ. дин** а у 2022 су били **4.897хиљ дин.**

Преглед осталих расхода

Губици по основу продаје	139
Казне ,пенали,штете	218
Расходи по основу расх. залиха	3.741
Издаци за хумнит.култ. здрав.	1.047
Остали ванредни расходи	17
Укупно	5.162

9. Нето добитак/ губитак

	у 000 дин	
	2023	2022
Нето губитак		70.706
Нето добит	654	

На дан 31 децембар 2023 године Друштво је остварило нето добит од 654 хиљ.дин. чиме је акумулирана добит на дан 31.12.2023. године износи 1.240 хиљ.дин. Акумулирани губитак на дан 31.12.2023 године износи 1.310.344 хиљ.дин.

10. Судски спорови

10.1. Најважнији спорови где је друштво поверилац

Друштво Телеоптик Жироскоп нама активне спорове где се јавља као поверилац код других правних и физичких лица.

10.2. Најважнији спорови где је Друштво дужник

Спорна дуговања (парнични, ванпарнични и извршни поступци):

Радници; неисплаћене зараде извршни поступак, неисплаћене зараде мирно решавање спора, неисплаћене зараде мирно решавање спора тужено у вредности 70.711.417.00

Остали спорови са државним повериоцима:

Поверилац - Пореска управа Земун вредност спора 2.261.774.54

Поверилац - ЈКП Београдски водовод и канл. вредност спора 12.000.000.00

Поверилац - ЈКП Београдске електране вредност спора 18.765.000.00

Поверилац - ЈКП Градска чистоћа вредност спора 11.345.768.00

12. Хипотеке

Привредно друштво “Телеоптик-Жироскопи” нема никаквих терета по основу хипотека.

1. Број залогe 10981/2016

Заложни поверилац Српска банка а.д, Београд

Заложно право настало на основу Уговора о залози потраживања од 27.07.2016 године, заведен код заложног повериоца под бр.205/16 дана 29.07.2016 године.

Основни износ обезбеђениг потраживања износи 250.000.00 еура.

Максимални износ обезбеђеног потраживања износи 270.000.00 еура.

Право као предмет залогe -право потраживања -Право потреживања чији је основ уговор. Новчана потраживања залогодаваца по онову Уговора бр. 4320/670-3/НБ/бтм-тел/20166-1 од 2202.2016. године закљученог између телеопик-Жироскопи и ЈП Југоимпорт -СДПР, заведен под бр.65, код дужника заложног потраживања под бројем 4/3 Цр.бр.670-3/15.

11. Начело сталности пословања (“гоинг цонцерн”)

Финансијски извештаји су припремљени у складу са начелом сталности пословања (“гоинг цонцерн” концептом), који подразумева да ће Друштво наставити да послује у догледној будућности.

Друштво је у 2023. години остварило нето добиту износу РСД 654 хиљада. Друштво последње две године послује са губитком, тако да акумулирани губитак Друштва на дан 31. децембра 2023. године износи РСД 1.310.344 хиљада. Краткорочне обавезе Друштва на дан 31. децембра 2023. године веће су од обртне имовине за 816.618 хиљада.

На основу горе наведеног, руководство Друштва сматра да Друштво има одрживо пословање у складу са начелом сталности пословања.

12. Трансакције са повезаним лицима

На дан 31.12.2023. године Друштво има једно повезано лице, са 100% учешћем ПЦ Жироскопи.

У току 2023. године Друштво је имало укупан промет са повезаним лицима и то:

- Купци укупан промет 3.721.071.00, салдо на дан 31.12.2023. износи 10.349.242.00
- Додављачи укупан промет 1.220.146.00 салдо на дан 31.12.2023.износи 0 дин.

Друштво има усаглашено стање на крају године са повезаним лицем

Трансакције са повезаним лицима су искључиво из редовних пословних активности.

13. Догађаји након датума биланса

Након датума биланса стања није било пословних догађаја који би утицали на стање билансних позиција које постоје на дан 31.12.2023године.

Земун,

Март, 2024

ВД ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА
БЕОГРАД
ЗЕМУН
ТЕЛЕОПТИК
ЖИВОТНИ
ЕЛЕКТРООПТИКА
I
*

сц Зоран Јарић дил.инж